Gemeente Druten







Begroting 2023





Aanbieding begroting 2023

Na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022 hebben de coalitiepartijen Kernachtig Druten, Dorpslijst Horssen, Dorpslijst Afferden en Dorpslijst Puiflijk/Druten-Zuid in hun coalitieakkoord "Ontwikkelen in huidig perspectief" de Hoofdlijnen van beleid 2022-2026 vastgelegd. Op 2 juni jl is dit coalitieakkoord aan uw raad aangeboden waarin de collegevormende partijen hun plannen voor de komende 4 jaren uiteenzetten. Het was het voornemen van het nieuwe college van B&W om dit programma zo spoedig mogelijk operationeel en financieel te vertalen in de meerjarenbegroting voor de komende 4 jaren.

De vastgestelde perspectiefnota 2022 vormt samen met het coalitieakkoord "Ontwikkelen in huidig perspectief" de basis voor het thans uitgewerkte collegeprogramma "Samen duurzaam vooruit", de voorliggende programmabegroting 2023 en de meerjaren begroting 2024-2026. Hierin is het collegeprogramma opgenomen als programmaplan. Na vaststelling van de begroting door de gemeenteraad zullen de items uit het collegeprogramma worden ondergebracht onder de bekende programma's die we daarbij hanteren. Voor deze programmapunten zult u in de komende periode voorstellen tegemoet kunnen zien.

Met genoegen bieden wij uw raad dan ook de programmabegroting 2023 en meerjaren begroting tot en met 2026 aan. Het betreft de eerste begroting van het nieuwe college. De programmabegroting 2023 is vertaald naar de productenbegroting die ter inzage ligt. We zijn er in geslaagd om uw raad een sluitende begroting 2023 aan te bieden waarin we een voortzetting zien van het positieve beeld van de perspectiefnota.

In de voorliggende begroting zijn de financiële effecten van de septembercirculaire al meegenomen en hebben we de negatieve effecten van de (bijgestelde) herverdeling van het Gemeentefonds verwerkt. Tegelijkertijd realiseren wij ons dat het gemeentefonds een grillig karakter heeft waarmee het moeilijk blijft op bestendige wijze vooruit te begroten. Ook de ontwikkeling van de inflatie is daarbij op dit moment een onzekere factor.

In meerjarenperspectief ligt er vanaf 2026 niettemin nog een stevige financiële opgave. De gemeente Druten heeft een beperkte financiële slagkracht om de ambities voor de komende jaren te realiseren. Wij realiseren ons dat het een financiële uitdaging blijft om het collegeprogramma in zijn geheel uit te voeren.

Graag geven wij samen met uw raad verder inhoud aan het collegeprogramma 'Samen duurzaam vooruit'!

Druten, 11 oktober 2022

Burgemeester en wethouders van Druten,

de secretaris, de burgemeester,

B.P.P Janssen C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld

Inhoud programmabegroting 2023

Aanbieding begroting 2023-2026

Financiële Begroting

1 Algemeen 7
2 Overzicht van baten en lasten 2023 9
3 Meerjarig overzicht baten en lasten programma´s 11
4 Berekening EMU-saldo 12
5 Uitgangspunten ramingen 2023 13
6 Keuzes in de begroting 15
6.1 Eenmalige middelen 2023 15
6.2 Correcties meerjarenbegroting reeds verwerkt 15
6.3 Voorlopige ramingen 2023-2026 15
6.4 Toelichting ramingen per programma 18
6.5 Vennootschapsbelasting 21
6.6 SPUK 22
6.7 Omgevingswet 22
6.8 Energiecrisis 23
6.9 Oekraïne 23
7 Financiële positie 24
7.1 Investeringsvolume 2023-2026 24
7.2 Financiering 25
7.3 Verloop van reserves en voorzieningen 26
7.4 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien 27
8 Bestedingsplan 2023-2026 28
8.1 Meerjarenbegroting 2023-2026 28
8.2 Items bestedingsplan 28

Beleidsbegroting

1 Programmaplan 35
1.1 Collegeprogramma "Samen duurzaam vooruit" 36
1.1.1 Bestuur en dienstverlening 42
1.1.2 Veiligheid 43
1.1.3 Verkeer, vervoer en bereikbaarheid 45
1.1.4 Economie, werk en toerisme 47
1.1.5 Onderwijs 49
1.1.6 Sport, kunst, cultuur en recreatie 50
1.1.7 Welzijn, zorg en volksgezondheid 51
1.1.8 Duurzaamheid en milieu 53
1.1.9 Wonen en bouwen 55
1.1.10 Gemeentelijke lasten en financiën 57

1.2 Beleidsindicatoren 63

2 Paragrafen 65
2.1 Lokale heffingen 67
2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 75
2.3 Onderhoud kapitaalgoederen 91
2.4 Financiering 97
2.5 Bedrijfsvoering 101
2.6 Verbonden partijen 105
2.7 Grondbeleid 119

3 Vaststellingsbesluit 123

Bijlagen:

1. EMU saldo 125
2. Overzicht incidentele baten en lasten programma's 127
3. Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld 128

FINANCIËLE BEGROTING

1. ALGEMEEN

Inleiding

De eerste begroting in deze raadsperiode
Voor u ligt de Programmabegroting 2023 van de gemeente Druten. Dit is de eerste begroting die ter vaststelling voorligt in deze raads- en collegeperiode. Deze begroting is het vervolg op de Perspectiefnota 2022, die de gemeenteraad in juli 2022 heeft vastgesteld. In deze Programmabegroting is het Collegeprogramma Druten "Samen duurzaam vooruit" 2022-2026 in zijn geheel opgenomen waarbij de hierin genoemde speerpunten voor zover mogelijk financieel zijn uitgewerkt. Op het bestedingsplan van deze begroting treft u per hoofdstuk een opsomming aan van deze speerpunten, waarbij fasering en financiële middelen is aangegeven. Tevens geeft de begroting een financiële doorkijk voor het meerjarenperspectief 2024-2026. De programmabegroting 2023 is vertaald naar de productenbegroting die ter inzage wordt gelegd.

Sluitende (meerjaren)begroting
De nu voorliggende meerjarensaldi van de begroting 2023-2026 (exclusief het bestedingsplan) volgt het afgegeven financiële beeld zoals is opgenomen in de perspectiefnota 2022, met een lichte positieve bijstelling in het begrotingsjaar 2026. Positief is dat wij er in geslaagd zijn een sluitende begroting aan te bieden, waarbij we veel plannen uit het collegeprogramma "Samen duurzaam vooruit" financieel kunnen inpassen. Hierbij dient niet onvermeld te blijven dat wel wordt vastgehouden aan de stapsgewijze verhoging van het OZB-tarief naar een gemiddeld regionaal niveau (peiljaar 2021).

Herverdeling gemeentefonds
Voor Druten is het herverdeeleffect als gevolg van invoering van het nieuwe verdeelmodel in de jaren 2023 tot en met 2025 geeffectueerd via een positieve suppletie-uitkering nieuw verdeelstelstel 2023. Zodat er in drie stappen wordt toegegroeid naar het negatieve netto effect van € 37,50.

Programmabegroting
Deze programmabegroting bestaat uit diverse onderdelen. De financiële begroting geeft inzicht in de algemene uitgangspunten waarop de ramingen van de baten en lasten van de verschillende programma´s van 2023 zijn gebaseerd, gevolgd door een samenvatting en toelichting op de belangrijkste verschillen met de begroting 2022. Daarna volgt een beschrijving van de financiële positie van onze gemeente, met aandacht voor de geplande investeringen, financiering en de reserves en voorzieningen. In de samenvatting, onder hoofdstuk 3, is in één oogopslag het totaalbeeld te zien van de begroting. Ook vindt u in de financiële begroting de uitgangspunten terug voor de ramingen voor het begrotingsjaar 2023, evenals een overzicht van het meerjarenperspectief 2024-2026 inclusief en exclusief bestedingsplan.
In hoofdstuk 6.4 worden per programma de verschillen (groter dan € 50.000) ten opzichte van de begroting 2022 verklaard.

In het programmaplan (hoofdstuk 1 van de beleidsbegroting) treft u het volledige collegeprogramma "Samen duurzaam vooruit" aan. Op het bestedingsplan wordt dit vertaald in een fasering met de benodigde financiële middelen. Daarbij treft u ook een overzicht aan van de infrastructurele werken waar we in deze nieuwe collegeperiode uitvoering aan willen geven.

Naast bovengenoemd collegeprogramma treft u in hoofdstuk 2 zeven programma-overstijgende paragrafen aan van de gemeente Druten, waarbij u inzicht krijgt in de beheersmatige aspecten en de risico's.

2. OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 2023

Onderstaand overzicht toont de baten en lasten per begrotingsprogramma. De saldi van de programma´s vormen opgeteld het totaal saldo van baten en lasten. De begrote toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden per programma in beeld gebracht. Deze worden verrekend met het totaal saldo van baten en lasten, waarna het geraamd resultaat tot stand komt. Op deze wijze ziet de raad bij de begroting welke bedragen aan het eigen vermogen worden onttrokken of toegevoegd.

Budgetautorisatie van de programma's
Met het vaststellen van de begroting 2023 autoriseert de raad het college van burgemeester en wethouders tot het doen van uitgaven per programma tot de bedragen van het onderstaande overzicht. Op basis hiervan stelt het college een meer gedetailleerde productenraming 2023 vast.

Het overzicht van baten en lasten is als volgt opgebouwd (-/- is nadelig)

Begrotingsjaar 2023	Baten €	Lasten €	Saldo €
Programma			
0 Bestuur en ondersteuning	548.420	2.560.294	-2.011.874
1 Veiligheid	5.755	1.756.263	-1.750.508
2 Verkeer en vervoer	99.582	2.666.850	-2.567.268
3 Economie	29.616	308.003	-278.387
4 Onderwijs	491.979	2.195.656	-1.703.677
5 Sport, cultuur en recreatie	647.919	3.926.704	-3.278.785
6 Sociaal domein	4.113.622	23.121.502	-19.007.880
7 Volksgezondheid en milieu	3.929.903	4.925.190	-995.287
8 Wonen en bouwen	1.394.941	1.564.838	-169.897
Algemene dekkingsmiddelen	41.199.506	431.080	40.768.426
Overhead	393.887	6.724.794	-6.330.907
Heffing VPB	0	0	0
Bedrag onvoorzien	0	10.000	-10.000
Saldo baten en lasten	**52.855.130**	**50.191.174**	**2.663.956**
Reserves	*Onttrekking*	*Toevoeging*	*Saldo*
Programma			
0 Bestuur en ondersteuning	179.535		179.535
1 Veiligheid			
2 Verkeer en vervoer	1.488.582	1.538.596	-50.014
3 Economie			
4 Onderwijs		25.559	-25.559
5 Sport, cultuur en recreatie	2.626		2.626
6 Sociaal domein	367.250		367.250
7 Volksgezondheid en milieu	15.335		15.335
8 Wonen en bouwen		248.979	-248.979
Subtotaal mutaties reserves	2.053.328	1.813.134	240.194
Resultaat	**54.908.458**	**52.004.308**	**2.904.150**

3. MEERJARIG OVERZICHT BATEN EN LASTEN PROGRAMMA´S

LASTEN Omschrijving programma	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
0 Bestuur en ondersteuning	9.365.604	9.436.716	9.726.168	9.826.985	9.984.062	10.084.722
1 Veiligheid	1.659.778	1.762.027	1.756.263	1.834.251	1.876.786	1.926.083
2 Verkeer en vervoer	1.961.652	2.690.011	2.666.850	2.742.861	2.729.177	2.797.125
3 Economie	442.861	535.858	308.003	289.963	302.252	310.698
4 Onderwijs	2.192.533	2.274.142	2.195.656	2.140.484	2.211.114	2.257.636
5 Sport, cultuur en recreatie	3.746.190	4.535.391	3.926.704	4.625.418	4.708.339	4.803.584
6 Sociaal domein	21.158.128	24.187.493	23.121.502	23.300.263	23.673.458	24.029.154
7 Volksgezondheid en milieu	4.284.133	4.912.034	4.925.190	5.139.505	5.357.028	5.580.501
8 Wonen en bouwen	1.788.193	1.534.835	1.564.838	1.494.198	1.554.294	1.613.853
Subtotaal lasten programma´s	*46.599.072*	*51.868.507*	*50.191.174*	*51.393.929*	*52.396.509*	*53.403.356*
BATEN **Omschrijving programma**	**Realisatie 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
0 Bestuur en ondersteuning	37.153.867	41.018.576	42.141.813	43.894.441	45.529.969	44.239.033
1 Veiligheid	2.363	5.486	5.755	14.794	15.163	15.497
2 Verkeer en vervoer	129.358	94.931	99.582	102.072	104.623	106.925
3 Economie	2.248.770	159.139	29.616	14.458	14.820	15.146
4 Onderwijs	475.843	542.647	491.979	376.607	376.456	376.302
5 Sport, cultuur en recreatie	933.064	623.285	647.919	660.945	676.387	691.225
6 Sociaal domein	5.143.421	4.101.671	4.113.622	4.120.811	4.126.823	4.132.521
7 Volksgezondheid en milieu	3.744.352	3.795.584	3.929.903	4.117.464	4.308.019	4.506.161
8 Wonen en bouwen	612.877-	924.098	1.394.941	1.131.917	1.154.454	1.176.186
Subtotaal baten programma´s	*49.218.161*	*51.265.417*	*52.855.130*	*54.433.509*	*56.306.713*	*55.258.996*
Totaal saldo van baten en lasten	**2.619.090**	**603.090-**	**2.663.956**	**3.039.580**	**3.910.204**	**1.855.640**
Toevoegingen aan reserves:						
0 Bestuur en ondersteuning	-1.718.087	-1.402.276				
2 Verkeer en vervoer	-1.570.798	-1.751.088	-1.538.596	-1.575.698	-1.600.429	-1.623.157
4 Onderwijs		-24.365	-25.559	-26.198	-26.853	-27.444
5 Sport, cultuur en recreatie		-234.000				
6 Sociaal domein	-147.245	-500.000				
7 Volksgezondheid en milieu	-392.792	-187.500				
8 Wonen en bouwen	-266.452	-27.500	-248.979	-41.692	-42.735	-43.675
Onttrekkingen aan reserves:						
0 Bestuur en ondersteuning	1.185.078	3.465.969	179.535	502.428	48.000	48.000
1 Veiligheid						
2 Verkeer en vervoer	1.237.847	2.268.954	1.488.582	1.548.568	1.574.000	1.599.568
3 Economie						
4 Onderwijs						
5 Sport, cultuur en recreatie	5.306	27.460	2.626	2.692		
6 Sociaal domein	330.795	227.455	367.250			
7 Volksgezondheid en milieu	58.599	142.385	15.335	21.200	12.350	15.550
8 Wonen en bouwen	443.060	69.209				
Subtotaal mutaties reserves	-834.689	2.074.703	240.194	431.300	-35.667	-31.158
Geraamd resultaat	***1.784.400***	***1.471.612***	***2.904.150***	***3.470.880***	***3.874.537***	***1.824.482***

Onderstaand is een overzicht weergegeven van de baten en lasten over 2023, verdeeld over de verschillende programma's.

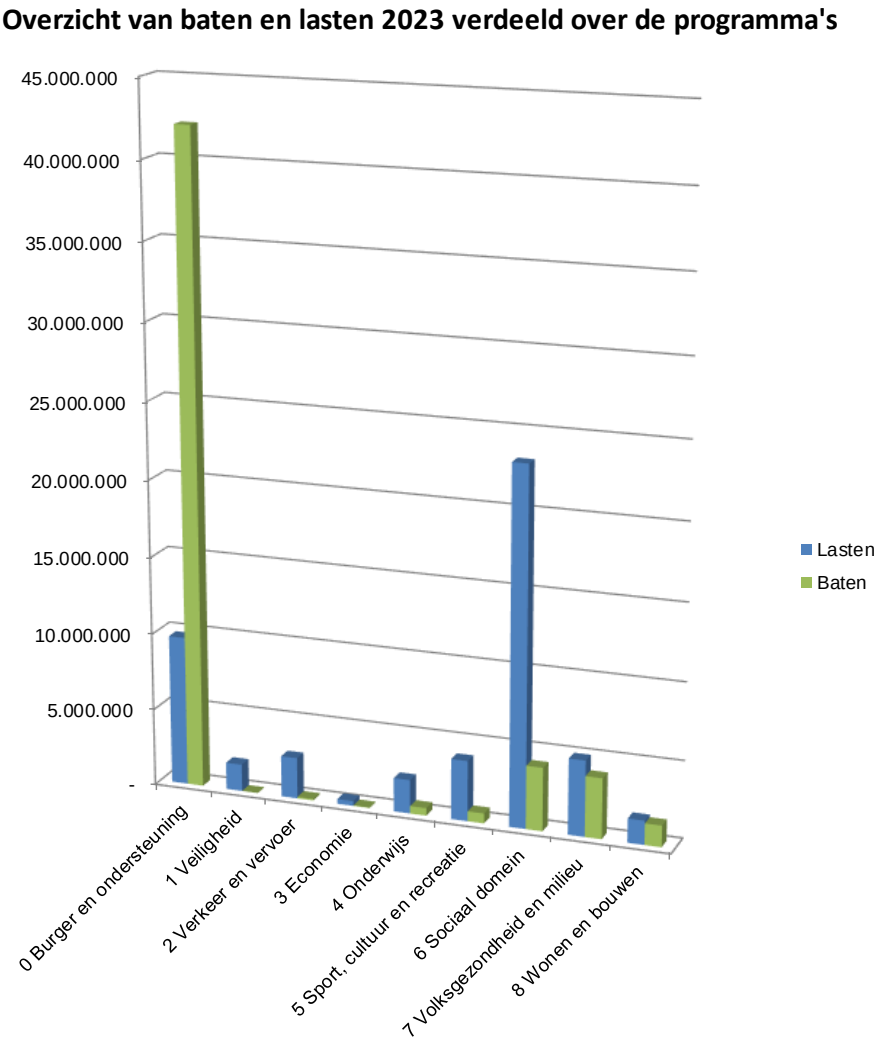

4. BEREKENING EMU-SALDO

Het EMU saldo is een saldo op kasbasis. Binnen de gemeentebegroting wordt hier niet op gestuurd. Sinds 1985 geldt voor de gemeenten het stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat wij sturen op het saldo van de begroting en de rekening en niet op de vraag of dit saldo een positieve, danwel negatieve kasstroom genereert. Voor een specificatie hiervan verwijzen wij u naar de bijlage die in deze begroting is opgenomen.

5. UITGANGSPUNTEN RAMINGEN 2023

Bij de perspectiefnota 2022 stelde de raad de rekentechnische uitgangspunten van de programmabegroting 2023 en meerjarenschijven 2024-2026 vast. Eventuele bijstellingen worden hierna in dit hoofdstuk toegelicht.

Bestaand beleid
Uitgangspunt voor de op te stellen begroting 2023 is het bestaand beleid zoals dat door de gemeenteraad in de begroting 2022-2025 is vastgesteld, inclusief de door de raad goedgekeurde wijzigingen hierop. Bestaand beleid is dat ramingen worden aangepast aan autonome ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld areaaluitbreidingen of contractueel afgesproken indexeringen. Aan deze autonome ontwikkelingen liggen dus geen beleidswijzigingen ten grondslag.

De bepaling van de nominale ontwikkelingen, in het bijzonder de verwachte loon- en prijsstijging, wordt gebaseerd op gegevens zoals die zijn opgenomen in de recentste Macro Economische Verkenningen (MEV), CPB prognoses en septembercirculaire 2022. Voor de samenstellingen van de ramingen 2023 en volgende jaren worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Loonstijging
In de gemeentelijke bijdrage aan de Werkorganisatie Druten Wijchen (WDW) is de loonwaarde van de ingebrachte formatie verwerkt. Bij de samenstelling van de begroting 2023 wordt uitgegaan van de voor 2023 geraamde personele lasten van de WDW. In de gemeentelijke begroting is rekening gehouden met de loonstijging zoals deze bekend was bij de samenstelling van de begroting 2023 van de WDW. Daarbij is rekening gehouden met een indexering van 2,3%.

Prijsstijging/ inflatiecorrectie
Voor het saldo van prijsgevoelige uitgaven minus prijsgevoelige inkomsten niet zijnde belastingen/heffingen/rechten wordt prijscompensatie toegepast. De compensatie is gebaseerd op de meest recente prijsmutatie bruto binnenlands product (bbp), namelijk uit de septembercirculaire 2022. De gemeente Druten hanteert bij de doorrekening voor de begroting 2023 het hierin genoemde percentage voor prijscompensatie van 4,9%. Dit in afwijking met de eerder gehanteerde index van 3% uit de meicirculaire 2022.
De verhoging van de index is meegenomen in de berekening van de algemene uitkering(opbrengstenkant). Het effect van de verhoogde index aan de kostenkant is verwerkt in de begroting 2023-2026.

Loon- en prijsaanpassing gemeenschappelijke regelingen
Voor de gemeenschappelijke regelingen, GGD, Veiligheidsregio Gelderland-Zuid, MARN, MGR en de ODRN zijn financiële begrotingsrichtlijnen 2023 regio Nijmegen vastgesteld, waarbij is besloten om een indexering van 2,7% op de gemeentelijke bijdragen toe te passen voor de begroting 2023. De generieke korting is sinds het jaar 2022 afgeschaft.

Rente
Gezien de huidige ontwikkelingen en prognoses op de financiële markt stellen we voor om de rente voor aan te trekken langlopende leningen in 2023 aan te passen van 0,75% naar 2,25%, en voor aan te trekken kortlopende leningen stellen we dit percentage bij van 0% naar 0,40%. Voor nieuwe investeringen wordt het berekende omslagpercentage van 0,75% toegepast.

Toerekening van rente
Met ingang van het begrotingsjaar 2023 rekenen we geen rente meer toe aan het eigen vermogen. Ook al blijft in het BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden) de mogelijkheid vooralsnog bestaan om een rentevergoeding over het eigen vermogen en de voorzieningen te berekenen en deze door te belasten aan de taakvelden. Geadviseerd wordt, vanwege het verlangde inzicht, de eenvoud en transparantie deze systematiek niet (meer) toe te passen. Door het niet meer toerekenen van rente aan de reserves en voorzieningen komt ook de post bespaarde rente als "fictieve" baten ingaande begroting 2023 te vervallen.

Netto-toename aantal woningen
In 2021 is het aantal woningen met woonfunctie per saldo toegenomen met 143. De prognose voor 2021 was een toename van 95. We prognosticeren voor 2023 een netto-toename van woningen met woonfunctie van 130 per jaar. Dit sluit aan bij de versnelling woningbouwopgave die er ligt. Voor de jaren 2024, 2025 en 2026 gaan we uit van een netto toename van woningen van 180 per jaar. Dit sluit aan bij de woningbouwambitie en gaat uit van 130% plancapaciteit vanwege planuitval en doorschuiven van plannen in de tijd.

Aantal inwoners
Het definitief aantal inwoners per 1 januari 2022 bedraagt 19.178 (1 januari 2021:18.991). In 2021 zijn er dus 187 inwoners bijgekomen. Gelet op de toename van het aantal woningen conform Woningbouwambitie 2020-2025 en de gemiddelde bevolkingsgroei van de afgelopen jaren wordt voorgesteld de jaarlijkse groei van het aantal inwoners hierop af te stemmen. Voor het jaar 2023 betekent dit een toename van 195 op het aantal inwoners.

Algemene uitkering
De programmabegroting 2023 is opgesteld op basis van de septembercirculaire 2022.

Gemeente Druten

A. Sociale structuur	Werkelijk 1-1-2021	Werkelijk 1-1-2022	Raming 2023
• Aantal inwoners	18.991	19.178	19.373
van 0 - 18 jaar	3.564	3.539	3.584
• Bijstandsgerechtigden	270	272	276

B. Fysieke structuur	Werkelijk 1-1-2021	Raming 2022	Raming 2023
• Oppervlakte gemeente in hectares	4.246	4.246	4.246
• Aantal woonruimten	8.345	8.454	8.736

C. Financiële structuur (euro's)	Werkelijk 31-12-2021		Raming 31-12-2022		Raming 31-12-2023	
	Totaal	**Inwoner**	**Totaal**	**Inwoner**	**Totaal**	**Inwoner**
• Lasten	47.863.973	2.520	51.868.507	2.705	50.191.174	2.591
• Opbrengst belastingen	5.666.897	298	5.440.115	284	5.931.357	306
• Algemene uitkering Gemeentefonds	32.059.990	1.688	35.908.268	1.872	36.740.299	1.896
• Boekwaarde geactiveerde kapitaaluitgaven	58.656.980	3.089	74.670.313	3.894	75.619.464	3.903
waarvan grondbedrijf	4.138.404	218	2.630.564	137	1.000.000	52
• Reserves en voorzieningen	26.516.658	1.396	23.779.152	1.240	21.915.990	1.131
• Langlopende geldleningen	38.203.130	2.012	40.347.250	2.104	33.400.000	1.724

6. KEUZES IN DE BEGROTING

Onderstaande keuzes zijn van invloed op het begrotingssaldo of op het financieel meerjarenbeleid voor de begroting 2023. Wij vragen u om in te stemmen met deze keuzes.

6.1. Eenmalige middelen 2023

Door het beëindigen van de systematiek van toerekening rente aan het eigen vermogen en voorzieningen is de post eenmalige middelen voor het begrotingsjaar 2023 niet meer beschikbaar, maar vloeit dit nu rechtstreeks in het gepresenteerde structurele begrotingssaldo. In de begroting 2023 nemen we een post voor onvoorzien op ter hoogte van € 10.000, wat minimaal is vereist.

6.2. Correcties meerjarenbegroting reeds verwerkt

De begroting 2023-2026 is opgesteld op basis van de septembercirculaire 2022.

6.3 Voorlopige ramingen 2023 – 2026

In onderstaand overzicht zijn de begrotingssaldi in meerjarig perspectief opgenomen. De bedragen zijn vermeld zowel exclusief als inclusief de effecten uit het bestedingsplan.

Presentatie van het structureel begrotingsaldo (bedragen x € 1.000)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Saldo baten en lasten	2.664	3.039	3.910	1.855
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	240	432	-35	-31
Begrotingssaldo na bestemming	**2.904**	**3.471**	**3.875**	**1.824**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo) *(zie bijlage 4.)*	29	0	0	20
Structureel begrotingssaldo (excl.bestedingsplan)	**2.933**	**3.471**	**3.875**	**1.844**
Begrotingssaldo (incl.effecten bestedingsplan en septembercirculaire.)	**319**	**1.181**	**1.465**	**-455**

In onderstaande tabel presenteren we u het verschil van het begrotingssaldo van de begroting 2023, zoals is afgegeven bij de perspectiefnota 2022, en het huidig voorliggende saldo voor het begrotingsjaar 2023 in deze begroting.

Specificatie verschil begroting 2023

	2023
Saldo begroting 2023 conform Perspectiefnota 2022	-693.761
Mutatie meicirculaire gemeentefonds 2022	2.395.000
Saldo begroting 2023 Perspectiefnota 2022	1.701.239
Voorliggend saldo concept begroting 2023 (exclusief bestedingsplan)	2.904.150
Positief verschil	1.202.911
Afgerond te verklaren	**1.203.000**
Dit verschil wordt hoofdzakelijk verklaard door:	
Nieuw beleid PPN 2022 nog te besluiten	112.000
Stelpost investeringen/nieuw beleid	600.000
Bijstelling Begroting Gemeenschappelijke regeling (VRGZ)	13.000
Beëindigen toerekenen rente eigen vermogen (bespaarde rente)	82.000
Verwerking posten overhead bijdrage begroting WDW	80.000
Actualisatie kosten bestuur, raad en rekenkamer	20.000
Actualisatie renteresultaat	86.000
Verwerking Algemene uitkering Septembercirculaire	242.000
Uren op grondcomplexen, ten laste van de algemene dienst	-70.000
Overige bijstellingen exploitatie	38.000
Totaal:	**1.203.000**

Samenvattend

Waar komt ons geld vandaan?

De inkomsten halen we vooral uit de algemene uitkering en specifieke uitkeringen, zoals de BUIG-uitkering voor de bijstandsuitkeringen. Daarnaast ontvangen wij als gemeente middelen uit de lokale heffingen zoals de OZB, riool en reinigingsheffing.
Onze andere inkomsten komen bijvoorbeeld uit de verkoop van paspoorten en rijbewijzen. Ook halen we inkomsten uit eigen bijdragen voor zorg of sport. De verhuur van vastgoed en de grondexploitaties zorgen ook voor inkomsten.

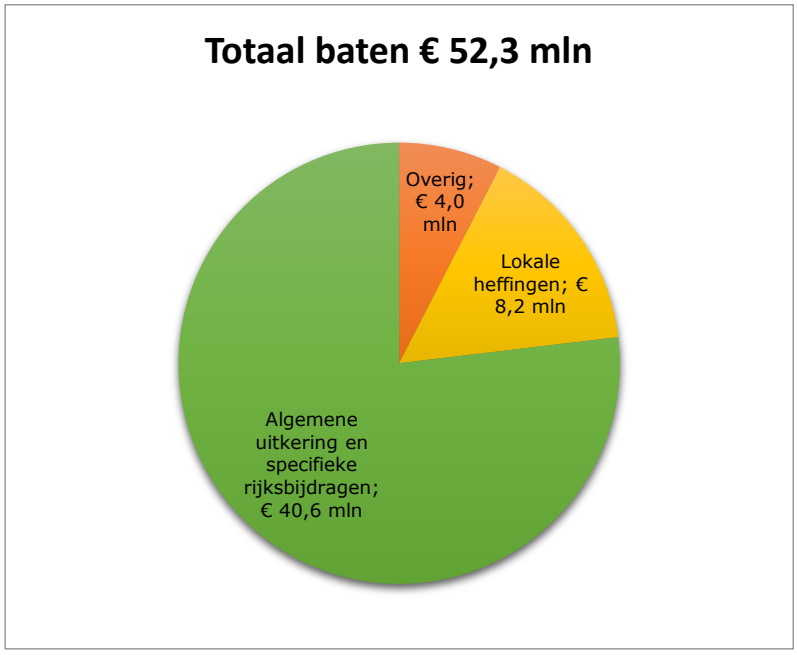

Waar geven we ons geld aan uit?

De helft van onze gemeentelijke uitgaven gaan naar het sociaal domein (WMO en jeugdzorg) en (bijzondere) bijstand en participatie.

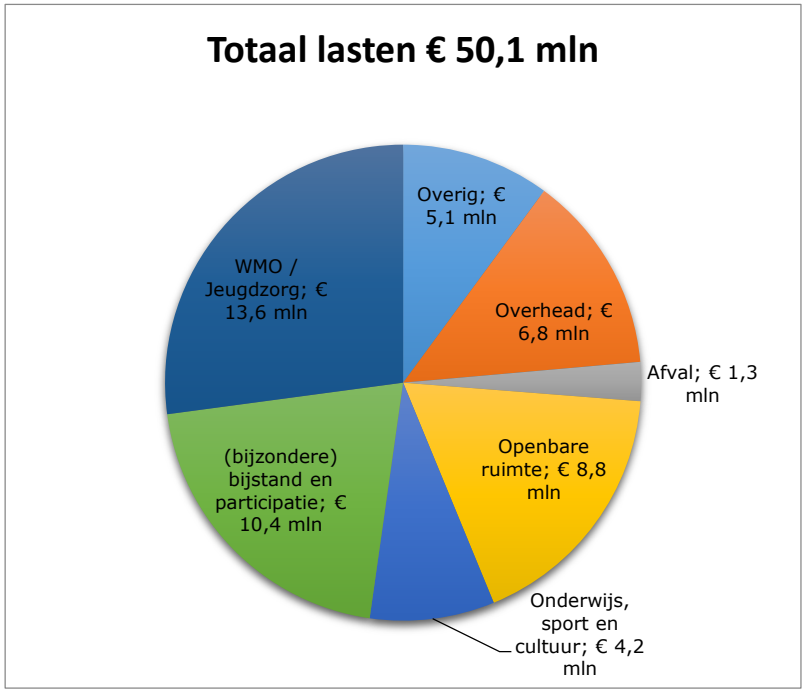

6.4 Toelichting ramingen per programma

Algemeen
De besluiten van de raad tot en met september 2022 zijn verwerkt. De structurele effecten uit de perspectiefnota 2022, voor zover dit bestaand beleid betreft, zijn doorgerekend in de begroting 2023 (inclusief wijzigingen op reserves en voorzieningen). Nieuw beleid vanaf het begrotingsjaar 2023 wordt via het bestedingsplan 2023-2026 aan de raad ter besluitvorming voorgelegd. Onderstaand worden per programma de verschillen groter dan € 50.000 verklaard ten opzichte van de begroting 2022.

Programma 0 Bestuur en ondersteuning
- 601036 Regiovorming: In 2023 worden de kosten voor de deelname aan de Metropool en Economic board voor het volledige bedrag van € 166.000 (afgerond) verantwoord op dit product.
- 602023 Verkiezingen: In het begrotingsjaar 2022 zijn middelen vanuit de decembercirculaire 2021 beschikbaar gesteld ter hoogte van € 40.000 om de gemeenten te compenseren voor de extra kosten die gemaakt zijn bij het organiseren van de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 gezien de epidemiologische (corona) situatie.
- 604001 Financiën algemeen: De kosten van de accountant betreffende jaarrekeningwerkzaamheden voor de gemeente Druten en Wijchen vormen geen onderdeel meer van de begroting van de Werkorganisatie Druten Wijchen, maar worden nu afzonderlijk in de gemeentelijke begroting opgenomen (2023: € 56.000). Dit betreft een verschuiving van de begroting WDW naar de begroting van Druten en is derhalve budgettair neutraal.
- 604002 Werkorganisatie Druten-Wijchen: Op dit product is de bijdrage zichtbaar die Druten verschuldigd is aan de WDW. Voor 2023 bedraagt deze € 14.035.000 conform vastgestelde begroting van de Werkorganisatie.
- 604046 Overige personele kosten: De kostenpost voor het ziekteverzuim binnen de WDW is voor het begrotingsjaar 2023 met € 50.000 verlaagd.
- Bespaarde rente: Met ingang van het begrotingsjaar 2023 rekenen we geen rente meer toe aan het eigen vermogen(reserves en voorzieningen) waardoor de post bespaarde rente in 2023 vervalt.
- 605011: Rente en afschrijvingen: In 2023 is het renteresultaat afgerond € 195.000. Dit is € 57.000 voordelig ten opzichte van de raming in de begroting 2022.
- 606011/ 607016 OZB woningen/niet-woningen: Op basis van de meest recente gegevens van Munitax is de opbrengst voor 2023 geraamd op afgerond € 2.800.000 en € 1.300.000 voor respectievelijk OZB woningen en niet woningen. Bij de raadsvergadering van de begroting 2022 is via een amendement het voorgestelde OZB tarief voor het jaar 2022 van 6,9% verlaagd naar 4,9%.
- 610011 Uitkeringen gemeentefonds: De algemene uitkering laat conform de doorrekening van de septembercirculaire 2022 een stijging zien in 2023 ten opzichte van de begroting 2022.
- 611012 Onvoorziene uitgaven: Voor onvoorziene uitgaven is in 2023 € 10.000 beschikbaar.
- 611013 Stelposten: Bij de Perspectiefnota 2022 is besloten om € 300.000 van de opgenomen stelpost van € 600.000 voor nieuw beleid in te zetten ter dekking van uitzetting van kosten conform de begrotingswijziging 2022 van de WDW.

Programma 1 Veiligheid

- 615011 GR Hulpverlening en Veiligheid Gelderland-Zuid: De bijdrage aan de VRGZ is in het begrotingsjaar 2023 afgerond € 18.000 hoger.
- 616020 Handhaving alg.vergunningen: In het jaar 2022 is voor de straatcoaches € 87.000 opgenomen, waarvan een deel (€ 23.000) via het bestedingsplan bij de begroting 2022 en het overige deel bij de perspectiefnota 2022 beschikbaar is gesteld.

Programma 2 Verkeer en vervoer

- 617048 Civiele kunstwerken: In het begrotingsjaar 2022 is het budget voor vervanging en inspecties van bruggen en duikers opgehoogd met € 35.500.
- 617037 Veiligheid/verkeersmaatregelen: In 2023 is het benodigd budget ad € 145.000 opgenomen conform het meerjaren uitvoeringsplan (MUP) mobiliteit.
- 617030 Openbare verlichting: In 2022 is voor het wegwerken van uitgesteld en achterstallig onderhoud, als restantbudget uit 2021, afgerond € 260.000 beschikbaar.

Programma 3 Economie

- 623002 Grex Westerhout-Zuid: In het 2023 ramen we een totale opbrengst van € 400.000 (afgerond), waarbij de verwachting is dat deze Grex en bijbehorende voorziening in 2023 wordt afgesloten.
- 625019 Bevordering toerisme: In 2022 is € 54.000 als budget beschikbaar om een initiatief voor een regionale MTB/gravelroute uit te werken. Daarnaast is € 12.500 beschikbaar gesteld voor de aankoop van een kiosk en zijn in de begroting 2022 middelen opgenomen voor de bijdrage aan het RBT en Toerisme Land Maas & Waal. Op het bestedingsplan 2023 bij deze begroting wordt besloten over voortzetting van deze bijdragen.

Programma 4 Onderwijs

- 627018 Voortgezet onderwijs: In 2022 is € 30.000 beschikbaar als subsidie voor het TechLokaal waarvoor de reserve Legaat van Cooth wordt ingezet als dekking.
- 628011 Onderwijsachterstandenbeleid: In de begroting 2022 en 2023 zijn de NPO (Nationaal Programma Onderwijs) middelen opgenomen van resp. € 197.000 en € 115.000 die ingezet worden voor de rol die de gemeente heeft bij voorschoolse educatie en primair en voortgezet onderwijs.

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

- 629014 Sportclubs: Op 28 april 2022 heeft de gemeenteraad besloten om een bedrag van € 175.000 beschikbaar te stellen aan de Stichting Voetbalsport Druten / DIO’30 als bijdrage in de ombouw van een natuurgrasveld tot kunstgrasveld. Dit bedrag is ten laste van de éénmalige middelen 2022 gebracht.
- 631018 Accommodatie voor kunstbeoefening: In 2022 zijn de extra cultuurmiddelen ter hoogte van € 37.400 uit de decembercirculaire 2021 op dit product gelabeld, met daarnaast nog € 54.000 wat als restantbudget 2021 beschikbaar is voor coronacompensatie lokale cultuur en buurt- en dorpshuizen.
- 635039 Natuurgebieden: Op 24 februari 2022 is het beleidsplan Natuur en Biodiversiteit vastgesteld waarbij € 35.000 in 2022 beschikbaar is voor nadere formulering en uitvoering van een actieplan.
- 635040 Plantsoenen: In 2022 is € 84.000 beschikbaar als restantbudget uit 2021 voor de kwaliteitsimpuls openbare ruimte. Daarnaast zijn in 2022 de kosten voor Wijkbeheer opgenomen ad € 73.000 in verband met de geldende arbeidsvoorwaarden voor medewerkers die via het UWV bij de gemeente gedetacheerd zijn.
- 635044 Bomen en bossen: Door stormen in februari jl. zijn de nodige bomen en/of takken van de gemeente omgewaaid of afgebroken. Voor het opruimen van de stormschade is hiervoor bij de perspectiefnota 2022 € 52.000 beschikbaar gesteld.
- 635032 Speelplaatsen: In de begroting van 2022 is eenmalig bedrag van € 20.000 opgenomen ten behoeve van het herstel van de Klimspin.

Programma 6 Sociaal domein

- 636042 Dorpshuizen: Voor de afwikkeling van coronaschade bij gemeenschapsvoorzieningen is bij de perspectiefnota 2022 een aanvullend budget van € 130.000 beschikbaar gesteld.
- 637012 Kosten lokale toegang: In de begroting 2023 zijn de kosten van € 317.250 opgenomen voor het beleids- en uitvoeringsplan Wmo en jeugd waarbij de reserve sociaal domein als dekking fungeert. Daarnaast is afgerond € 139.000 in 2023 opgenomen voor uitbreiding van het Sociaal Team, versterken POH-Jeugd en gedragsdeskundig consult opgenomen in de formatie van de WDW, wat vanaf 2024 onderdeel is van de bijdrage aan de werkorganisatie.
- 638024 Project bijstandsreductie: Er is besloten om het project "Klaar voor de Start" te beëindigen en in 2023 € 50.000 in te zetten voor afronding van lopende contracten.
- 638017 Bijzondere bijstand/ minimabeleid: In 2022 krijgen gemeenten de bevoegdheid om via de bijzondere bijstand een eenmalige tegemoetkoming voor de gestegen energieprijzen toe te kennen aan huishoudens met een laag inkomen. Voor de Druten is dit bedrag € 1.010.000. Dit bedrag is via de mei- en septembercirculaire 2022 gelabeld op dit product.
- 639011 Werkvoorziening: De bijdrage 2023 aan de gemeenschappelijk regeling is conform de begroting MGR Regio Rijk van Nijmegen op deze functie verwerkt.
- 642013 WMO huishoudelijke verzorging: Op basis van het gemeenteraadsbesluit "Betaalbaarheid Hulp bij het huishouden, is de uitzetting van scenario 1 ter hoogte van € 155.000 verwerkt in de begroting 2023.
- 642016 WMO vervoersvoorzieningen: De begroting 2023 van de DRAN (Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen) is verwerkt.
- 642027 WMO nieuw: In 2022 is een budget van € 85.000 geraamd op grootboekrekening diverse kosten. Dit betreft middelen voor beschermd wonen vanuit Nijmegen voor begeleiding en ambulantisering die als restantbudget 2021 zijn overgeheveld naar 2022.
- 642012 Schuldhulpverlening: In 2022 is voor afgerond € 43.000 beschikbaar voor schuldhulpverlening. Een deel van deze middelen worden gebruikt ter dekking van kosten voor o.a. preventie en vroegsignalering uit het vastgestelde beleidsplan schuldhulpverlening 2018-2020. Daarnaast is vanuit de septembercirculaire 2021 € 21.000 aan middelen ontvangen die gericht zijn op het beiden van snelle hulp en ondersteuning aan mensen die vanwege de crisis te maken krijgen met (dreigende) schuldenproblematiek.
- 643022 Individuele voorzieningen natura jeugd: Voor 2022 is € 456.504 als restantbudget 2021 beschikbaar voor acute problematiek in de jeugdzorg (Blokhuismiddelen). Daarnaast is vanuit de decembercirculaire 2021 € 55.000 gelabeld op dit product ter compensatie en continuïteit zorg Wmo en Jeugd.
- 644015 Inloopfunctie GGZ: In 2022 is € 83.000 aan budget beschikbaar voor de brede aanpak van dak- en thuisloosheid. Dit betreft het restantbudget uit 2021 wat is doorgeschoven naar 2022.
- 645015 Jeugdbescherming: Vanuit de septembercirculaire 2021 is € 517.000 ingaande het begrotingsjaar 2022 gelabeld op dit product. Gezien de daadwerkelijke kosten achterblijven op het beschikbare budget, stellen we dit bedrag met ingang van 2023 met € 400.000 naar beneden bij.
- WMO/Jeugd: De reserve sociaal domein wordt gebruikt om overschotten en tekorten op de WMO- en Jeugdbudgetten te muteren. Daar er financiële risico's blijven bestaan binnen de WMO en Jeugdwet wordt deze reserve ingezet voor mogelijk overschrijdingen en ontwikkelingen binnen het sociale domein. De maximale hoogte van deze reserve is bepaald op € 750.000.

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

- 7.2-1 Riolen en gemalen: Conform de richtlijnen van de Commissie BBV moet de huidige reserve Riolering ingaande het begrotingsjaar 2023 omgezet worden naar een voorziening. Vanaf het begrotingsjaar 2023 zijn de mutaties zichtbaar die vanaf 2023 via de exploitatie lopen.
  In het begrotingsjaar 2023 is via de perspectiefnota 2022 € 83.600 opgenomen als budget voor het baggerplan watergangen en beschoeiingen om te voldoen aan de wettelijke watertaak. Het tarief van de rioolheffing stijgt ten opzichte van 2022 met 3% van € 238 naar € 245.
- 648026 Vuilnisophaaldienst: Voor de kosten van het inzamelen en verwerken van afval is als input de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) 2023 met DAR gebruikt. Hierbij geldt eveneens dat de huidige reserve vuilafvoer en vuilverwerking wordt omgezet naar een voorziening gezien de voorschriften van het BBV. Deze voorziening wordt net als voorheen ingezet om grote schommelingen in de tarieven te voorkomen.
  De raad heeft op 27 januari 2022 ingestemd met de allocatie van de milieustraat, waarbij de kosten van de resterende boekwaarde ad € 60.000 in het jaar 2022 verantwoord zijn.
- 649001 Milieubeheer: Vanuit de meicirculaire 2022 hebben gemeenten voor 2022 uitvoeringsmiddelen gekregen voor klimaat- en energiebeleid. Voor 2022 bedraagt dit voor Druten € 179.000. Dit bedrag is gelabeld op milieubeheer.
- 650012 Algemene begraafplaats: In de begroting 2022 is € 55.000 beschikbaar gesteld voor herstel van de gemeentelijk begraafplaatsmuur. Dit bedrag wordt gedekt uit het beschikbaar gesteld budget ad € 22.000 bij de begroting 2022,
  € 5.000 uit donaties en € 28.500 onttrekking onderhoudsvoorziening gemeentelijke objecten.

Programma 8 Wonen en bouwen

- 8.2-1 Bouwgrondexploitatie: In 2021 is voor € 93.000 aan uren gerealiseerd op het grondbedrijf. Voor 2023 worden uren op het grondbedrijf begroot met een tegenwaarde van € 78.000.
- 653023 Bouw-, woning- en welstandstoezicht: Voor het begrotingsjaar 2022 is afgerond € 150.000 beschikbaar voor de kosten en het implementeren van de omgevingswet.
- 653022 Leges Omgevingsvergunningen: Voor het begrotingsjaar 2023 is de verwachting dat door versnelling van de woningbouw de legesontvangsten
- € 150.000 hoger liggen dan in 2022.

6.5 Vennootschapsbelasting

Vanaf 2016 moeten gemeenten en andere overheden vennootschapsbelasting (VPB) betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken. Tot en met 2021 voerden wij geen winstgevende ondernemingsactiviteiten uit en betaalden wij geen VPB. Recente ontwikkelingen in de rechtspraak hebben tot gevolg dat reclameactiviteiten en verstrekken van personeelshypotheken, beide van toepassing bij onze gemeente, in het kader van de VPB worden gekwalificeerd als een onderneming in fiscale zin. Dit betekent dat eventuele winst die wordt behaald met deze activiteiten is belast. De wijze van fiscale resultaatbepaling is nog onderhanden. Derhalve wordt voor deze belastingplicht in de begroting 2023 een PM post opgenomen.

6.6 SPUK (Specifieke uitkering stimulering sport)

Tot 1 januari 2019 had de gemeente Druten de mogelijkheid om de btw kosten voor sportbeleid en sportaccommodaties af te trekken. Vanwege nieuwe wet- en regelgeving ingaande 1 januari 2019 is dit niet meer mogelijk. Het Rijk komt de gemeente tegemoet in de hogere kosten die de wetswijziging met zich meebrengt, door middel van de Specifieke Uitkering Sport (SPUK Sport). Deze subsidie bedraagt 17,5% van de totale kosten inclusief btw. De hoogte van alle door gemeenten ingediende aanvragen ligt hoger dan het totaal beschikbaar gestelde budget van het Rijk. Het totaal beschikbare budget wordt daarom naar rato verdeeld. Na doorrekening lijken de financiële consequenties vooralsnog beperkt te blijven voor de gemeente Druten. Voor het begrotingsjaar 2022 is een aanvraag voor de SPUK Sport ingediend bij het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. De regeling SPUK Sport loopt tot en met 2023. De laatste aanvraagronde is van januari tot maart 2023. Over de voortzetting van SPUK Sport is nog geen definitief besluit genomen. De middelen zullen echter op een nog nader te bepalen manier bij de gemeenten terecht komen. Zodra hier meer over bekend is, wordt dit aan de gemeenten kenbaar gemaakt.

6.7 Omgevingswet

De Omgevingswet is een omvangrijke stelselherziening van het omgevingsrecht. De Omgevingswet en vier besluiten vervangen 26 wetten en zo'n 1200 regelingen. Alle regels voor de fysieke leefomgeving worden daarin opgenomen. De Omgevingswet moet vergunningverlening makkelijker en duidelijker maken. Twee belangrijke instrumenten van de Omgevingswet zijn de omgevingsvisie (2024) en het omgevingsplan (2029). De omgevingsvisie heeft betrekking op alle terreinen van de fysieke leefomgeving. In de visie geeft een gemeente aan welke doelstellingen worden nagestreefd. In het omgevingsplan worden de regels gegeven op welke wijze de doelstellingen uit de omgevingsvisie worden gerealiseerd.
De Omgevingswet is in 2022 wederom uitgesteld en treedt naar verwachting op 1 januari 2023 in werking. In november wordt de invoering opnieuw beoordeeld. De Omgevingswet gaat uit van een integralere werkwijze en vraagt vooral ook een andere manier van werken. De nadruk ligt op participatie en co-creatie. Dat betekent een cultuuromslag. Ook moeten vergunningen sneller worden verleend. Bij de invoering treedt het nieuwe landelijke digitaal stelsel in werking. Alle aanvragen, regels, plannen moeten in dit digitaal stelsel worden opgenomen. De gemeente moet hiervoor verschillende systemen vervangen en allerlei aansluitingen realiseren.
Tegelijk met de invoering van de Omgevingswet wordt naar verwachting ook de Wet WKB (Wet Kwaliteit Borging) ingevoerd. De WKB heeft als doel de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers. Daarnaast wordt de aansprakelijkheid van aannemers ten opzichte van particuliere en professionele opdrachtgevers uitgebreid. Er is nog veel onduidelijkheid over de scope en impact van deze Wet. Dit risico is opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
Al deze wijzigingen leiden tot het aanpassen van de bestaande werkprocessen en bijbehorende ICT-systemen die in de gemeente moeten worden ingebed, zodat alle betrokken werkzaamheden conform de nieuwe wetten worden afgehandeld. Vanwege het uitstel van de Omgevingswet wordt een deel van de middelen doorgeschoven naar 2023.

6.8 Energiecrisis

De energiekosten voor gemeentelijk vastgoed, zoals het gemeentehuis, zwembad en openbare verlichting zullen flink gaan stijgen. De gemeente houdt hier rekening mee door op het bestedingsplan, als onderdeel van deze begroting 2023 en verder, een stelpost op te nemen ter (gedeeltelijke) dekking van de naar verwachting stijgende energieprijzen. De gemeente is al bezig om het vastgoed te verduurzamen.

Daarnaast wordt er door de gemeente strategisch energie ingekocht om de inkoopprijs zo laag mogelijk te houden en wordt gestreefd de inkoop van gas en elektra te beperken door energiebesparende maatregelen en aanpassing van gedrag.
Huurders van maatschappelijk vastgoed worden geïnformeerd hoe de energiekosten zo laag mogelijk gehouden kunnen worden.

Om de forse stijging van de energierekening van huishoudens en bedrijven deels te compenseren, neemt de overheid verschillende maatregelen. Verenigingen en organisaties die door de hoge energieprijzen in de problemen komen, kunnen nu nog niet bij de overheid terecht. Landelijke ontwikkelingen voor oplossingen volgen wij op de voet.

6.9 Oekraïne

Als gevolg van de oorlog in de Oekraïne is een grote vluchtelingenstroom op gang gekomen. In samenspraak met de Veiligheidsregio's zijn er inmiddels veel opvangplekken voor ontheemde Oekraïners gerealiseerd. Daarnaast zijn er veel particulieren die als gastgezin voor de Oekraïners willen fungeren.

Ook Druten is gevraagd een bijdrage te leveren aan de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Daarvoor is er aan de Veerdam een ligplaats gemaakt voor een cruiseschip waar 140 vluchtelingen worden gehuisvest. De transitiekosten gaan we op basis van werkelijk gemaakte kosten declareren bij het Rijk. We gaan er vanuit, zoals ook landelijk wordt aangegeven, dat we financieel geen nadeel ondervinden van het opvangen van vluchtelingen uit Oekraïne.

7. FINANCIËLE POSITIE

Bij de financiële positie van de gemeente gaat de aandacht op hoofdlijnen uit naar het investeringsvolume 2023-2026, de financiering en het verloop van reserves en voorzieningen. De begroting is opgesteld op basis van bestaand beleid en het collegeprogramma "Samen duurzaam vooruit", 2022-2026. De structurele effecten van bestaand beleid uit de perspectiefnota 2022 zijn doorgerekend. Nieuw beleid vanaf het begrotingsjaar 2023 is opgenomen in het bestedingsplan 2023-2026.

7.1 Investeringsvolume 2023-2026

Het totale investeringsvolume van de begroting 2023 bedraagt per saldo € 3.427.347. Grotendeels bestaat dit uit rioleringsinvesteringen van afgerond € 0,5 miljoen (conform vastgesteld GRP) en € 0,5 miljoen strategische (grond)aankopen. In 2023 verwachten we de grondexploitatie Westerhout Zuid en de bijbehorende voorziening af te sluiten, met een mutatie van € 2 miljoen negatief. De genoemde € 4 miljoen in programma 5 betreft een (deel) investering inzake het te realiseren sportcentrum Gelenberg.

Per programma en per jaar zien de investeringsbedragen er als volgt uit:

Tabel investeringsbedragen per programma per jaar

	2023	2024	2025	2026	Totaal
Programma 2	€ 547.400	€ 298.650	€ 94.500	€ 80.150	**€ 1.020.700**
Programma 3	-€ 2.130.564				**-€ 2.130.564**
Programma 5	€ 4.000.000	€ 1.792.000			**€ 5.792.000**
Programma 7	€ 507.236	€ 570.652	€ 509.507	€ 568.535	**€ 2.155.930**
Programma 8	€ 1.050.675	€ 1.063.867	€ 1.061.212	€ 1.061.212	**€ 4.236.966**
Totaal	**€ 3.427.347**	**€ 3.426.519**	**€ 1.570.719**	**€ 1.629.747**	**€ 10.054.332**

De hierboven vermelde investeringen leiden tot kapitaallasten binnen de betreffende programma´s, dan wel tot reguliere mutaties in de boekwaarden.
Gelijktijdig met het vaststellen van de programmabegroting 2023 autoriseert uw raad de investeringen in 2023 zoals deze in de diverse programma´s zijn opgenomen. Het college kan in het begrotingsjaar 2023 beschikken over de uitvoeringskredieten die ten grondslag liggen aan de saldi in de bovenstaande tabel. Er wordt daarom geen afzonderlijk kredietbesluit vastgesteld voor de in de programmabegroting opgenomen investeringen 2023.

De productenraming 2023 (die ter inzage ligt) bevat "de staat van geactiveerde kapitaaluitgaven". Conform het BBV geven we hieronder aan welke materiële vaste activa een maatschappelijk nut en welke activa een economisch nut hebben.

	Boekwaarde materiële vaste activa met economisch nut	Boekwaarde materiële vaste activa met maatsch. nut
1 januari 2022	€ 42.784.721	€ 3.104.666
1 januari 2023	€ 56.512.811	€ 5.026.248

Investeringen met een economisch nut zijn bv. grond, gebouwen, sporthallen en riolering.

investeringen met een maatschappelijk nut zijn bv. wegen, voet- en fietspaden, bruggen, groenvoorzieningen en openbare verlichting.

7.2 Financiering

De navolgende tabel vermeldt het verwachte jaarlijkse financieringstekort- of overschot. Over de jaren 2023 tot en met 2026 wordt een financieringstekort verwacht. In de begroting gaan we uit van een rente-omslagpercentage van 0,75% voor nieuwe investeringen.

	1-1-2023	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026
Te financieren	€	€	€	€
Boekwaarde materiële, immateriële en financiële activa	**74.670.313**	**75.619.464**	**75.812.792**	**74.079.977**
Financieringsmiddelen				
Stand van reserves en voorzieningen	23.779.152	21.915.990	21.824.330	22.179.978
Stand vreemd vermogen lang (geldleningen)	40.347.250	33.400.000	27.600.000	22.900.000
Totale financieringsmiddelen	**64.126.402**	**55.315.990**	**49.424.330**	**45.079.978**
Financieringstekort	-10.543.911	-20.303.474	-26.388.462	-28.999.999

De toename van het financieringstekort in de jaren 2024-2026 is het gevolg van het aflossen van bestaande langlopende leningen. In bovenstaande tabel is geen rekening gehouden met herfinanciering (zie ook paragraaf Financiering 2.4).

Het financieringssaldo geeft weer of de vaste financieringsmiddelen (de som van het eigen vermogen en het lang vreemd vermogen) al dan niet toereikend zijn om de vaste activa te financieren. Bij een financieringstekort moet de gemeente geld lenen. De gemeente kan dit gedeeltelijk met kort vreemd vermogen financieren. Dit is wettelijke toegestaan voor zover de kasgeldlimiet niet wordt overschreden. De kasgeldlimiet bedraagt maximaal 8,5% van het begrotingstotaal. De aanvullende financieringsbehoefte financiert de gemeente met lang vreemd vermogen.

7.3 Verloop van reserves en voorzieningen

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) worden de reserves onderverdeeld in:

1. algemene reserve(s);
2. bestemmingsreserves.

Voorzieningen worden gevormd voor:

1. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
2. op de balansdatum bestaande risico´s ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
3. kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren, bijvoorbeeld onderhoudsvoorzieningen.

Meerjarenbeeld reserves en voorzieningen

De volgende tabel toont de verwachte ontwikkeling van de reserves en voorzieningen voor de komende jaren. Daarbij is rekening gehouden met de bestaande meerjarenonderhoudsprogramma´s.

Omschrijving	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026
Algemene reserve	€ 10.361.180	€ 10.361.180	€ 10.361.180	€ 9.906.752	€ 9.906.752
Bestemmingsreserves	€ 8.162.506	€ 7.872.203	€ 6.435.538	€ 6.458.666	€ 6.494.333
Totaal reserves	**€ 18.523.686**	**€ 18.233.383**	**€ 16.796.718**	**€ 16.365.418**	**€ 16.401.085**
Totaal voorzieningen	**€ 6.208.571**	**€ 5.545.769**	**€ 5.119.272**	**€ 5.458.912**	**€ 5.778.893**
Totaal reserves en voorzieningen	**€ 24.732.257**	**€ 23.779.152**	**€ 21.915.990**	**€ 21.824.330**	**€ 22.179.978**

De afname in 2022 van de bestemmingsreserves bedraagt per saldo afgerond € 1 mln. Hieronder noemen we de meest relevante mutaties, waardoor dit verschil hoofdzakelijk wordt veroorzaakt. Dit betreft o.a. de volgende claims; reserve nuon € 0,2 mln., kwaliteitsimpuls openbare ruimte (reserve wegen) € 0,25 mln., reserve vervanging straatverlichting € 0,5 mln., aanwending reserve sociaal domein € 0,2 mln., aanwending reserve vuilafvoer en verwerking van € 0,13, reserve grondbedrijf € 0,1 mln. Daarnaast de stortingen van € 0,2 mln. (reserve personeel zwembad) en € 0,5 mln. in de bestemmingsreserve dorpshuis de Lier.

Voor een gedetailleerd overzicht van de omvang en de verwachte mutaties vanaf 2022 per reserve en voorziening wordt verwezen naar de ‘staat van reserves en voorzieningen’ van de productenraming. Tevens is hier een overzicht per reserve c.q. voorziening aan toegevoegd waarin het doel wordt beschreven en de meerjarige toevoegingen en aanwendingen worden toegelicht.

7.4 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Om te voldoen aan de voorschriften van het Besluit Begroting & Verantwoording wordt op deze plaats een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen 2023 gepresenteerd.

Algemene dekkingsmiddelen (bedragen in euro´s)	*2023*
A) lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	
OZB	4.213.701
B) algemene uitkering (Gemeentefonds)	36.740.299
C) dividend	
BNG	16.784
DAR	32.784
D) saldo van de financieringsfunctie	195.938
E) bedrag voor onvoorzien	10.000
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**41.209.506**

Naar aanleiding van de septembercirculaire 2022 is de algemene uitkering voor de jaren 2023 t/m 2026 berekend.

Toelichting punt D, saldo van de financieringsfunctie: De rente over de boekwaarde van geactiveerde kapitaaluitgaven (investeringen) wordt toegerekend aan de verschillende programma's. Dit gebeurt tegen het renteomslagpercentage voor 2023 van 0,75%. Het verschil tussen de toegerekende rente en de feitelijke rente is het renteresultaat. Op taakveld 0.5 Treasury (rente en afschrijving) is hiervan in 2023 € 195.938 als bate verwerkt.

8. BESTEDINGSPLAN 2023 - 2026

8.1 Meerjarenbegroting 2023 - 2026

Bij het opstellen van de meerjarenbegroting is uitgegaan van de uitgangspunten als beschreven in de Notitie technische uitgangspunten 2023–2026. Het bestedingsplan biedt samen met de verwachte meerjarige bestedingsruimte de basis voor keuzes inzake financiën, planning en beheersing.

Bij de behandeling van de perspectiefnota in juli jl., accordeerde uw raad de jaarschijf 2022 inclusief de mutaties op reserves. Daarbij besloot u ook om de ramingen van nieuw beleid vanaf het begrotingsjaar 2023 en verder op te nemen in het investerings- en bestedingsplan van de begroting 2023.

In het bestedingsplan treft u, gerubriceerd per programma, deze items aan waarvoor nu aan de raad uitdrukkelijk voor 2023 autorisatie wordt gevraagd. Na vaststelling wordt via een 1e begrotingswijziging 2023 de begroting aangepast. Met het vaststellen van de begroting en het bestedingsplan stelt de raad voor 2023 de benodigde incidentele en structurele bestedingsruimte beschikbaar.

8.2 Items bestedingsplan

Op het bestedingsplan van deze begroting treft u per hoofdstuk een opsomming aan van deze speerpunten uit het Collegeprogramma Druten “Samen duurzaam vooruit” 2022-2026, waarbij zover mogelijk de fasering en financiële middelen zijn aangegeven.
Op de items waarbij geen financiële middelen zijn opgenomen in de jaarschijven 2023-2026 betekent dit, of er is ruimte in de bestaande structurele budgetten of er zijn aan dit speerpunt geen extra kosten verbonden. Ook zijn een aantal items als PM post opgenomen, omdat de financiële consequenties op dit moment daarvan nog niet inzichtelijk zijn. Tevens is het goed mogelijk dat een genoemd speerpunt uit het collegeprogramma, wat nu niet een plek heeft gekregen op het bestedingsplan, op een later moment afhankelijk van prioritering nog wordt toegevoegd. De gepresenteerde lijst is namelijk niet limitatief.

Op dit bestedingsplan treft u ook enkele items aan die voortkomen uit de Perspectiefnota 2022 waarbij uw raad door vaststelling van deze begroting 2023 akkoord gaat met de genoemde posten voor de jaarschijven 2023 en verder.

Voor wat betreft de onderwerpen die op het bestedingsplan zijn opgenomen onder de kop “Overig Nieuw Beleid” en “Stelposten” treft u hieronder een nadere toelichting aan.

Toeristische basisdienstverlening RBT Arnhem Nijmegen Veluwe
In de begroting 2023-2026 is geen structureel budget opgenomen voor de basisdienstverlening toerisme. Er ontbreekt een vooruitblik over de samenwerking met RBT ANV over promotie, management en productontwikkeling voor de periode na 2022. We stellen dan ook voor om de toeristische basisdienstverlening voort te zetten, en hiervoor voor het begrotingsjaar 2023 € 25.000 op te nemen in het bestedingsplan.

Informatiebeveiligingsprogramma iRvN
Door de toegenomen digitalisering is het zorgvuldig omgaan met de informatie en gegevens van burgers, bedrijven en ketenpartners van groot belang. De bedreigingen voor informatieveiligheid voor de (lokale) overheid groeien de afgelopen jaren exponentieel in omvang en volwassenheid. Daarom willen met een programma van maatregelen de basis voor informatieveiligheid op orde houden en zetten we een extra stap in de richting van monitoring, detectie en preventie.
Voor het uitvoeren van dit programma is een budget nodig van € 29.667 in 2023, € 33.333 in 2024 en structureel € 39.000 vanaf 2025. De benodigde middelen ad € 13.333 voor het jaar 2022 nemen we op in de najaarsnota 2022.

Werkorganisatie Druten Wijchen
Bij de opbouw van de WDW-begroting 2023 in het eerste kwartaal van dit jaar, is duidelijk geworden dat de formatie binnen de WDW knelt. Daarover heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden. Besloten is dit verder in kaart te brengen, een technische begroting voor 2023 op te maken en te komen met een doorwrocht plan voor de WDW bij de begrotingen van de gemeenten Druten en Wijchen. Daarbij is afgesproken dit plan niet te beperken tot alleen de formatie. Colleges hebben aangegeven op bepaalde punten ook enkele aanpassingen te willen zien in de WDW-organisatie. Dit, om meer comfort te ervaren vanuit de organisatie naar de besturen toe. Daarnaast zijn er ook ambities aangegeven over de doorontwikkeling van de WDW.
Voor een nadere toelichting en de benodigde middelen (incidenteel en structureel) voor het Integrale plan WDW 2023-2026 verwijs ik u naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Stelpost Noodzakelijke investeringen
Er is een aantal dossiers in voorbereiding dat in de nabije toekomst aanzienlijke investeringen met zich mee zal brengen. Het gaat hier om nog lopende dossiers zoals de actualisatie van het IBOR en nog nader in te vullen items van het collegeprogramma "Samen duurzaam vooruit". In de begroting moeten we ruimte creëren voor deze, veelal noodzakelijke, investeringen. Het college stelt dan ook voor om in deze meerjarenbegroting 2023-2026 een stelpost op te nemen van € 600.000 in het voorliggend perspectief.

Energie
De energiekosten voor gemeentelijk vastgoed, zoals het gemeentehuis, zwembad en openbare verlichting zullen flink gaan stijgen. We stellen daarom ook voor om een stelpost op te nemen ter (gedeeltelijke) dekking van de stijgende energieprijzen ad € 100.000.

Stelpost verhoging minimumloon
In 2023 stijgt het minimumloon met 10%. In de voorliggende begroting 2023 heeft dit gevolgen op meerdere beleidsterreinen waaronder bijvoorbeeld de stijging van de tarieven voor huishoudelijke hulp. Om dit effect (voor een deel) te kunnen opvangen stellen wij dan nu voor om ingaande het begrotingsjaar 2023 hiermee rekening te houden door het opnemen van een stelpost ter hoogte van € 120.000.
De definitieve effecten worden in 2023 in beeld gebracht.

Investerings/Bestedingsplan 2023-2026

I = Incidenteel S = Structureel	investering	2023 I	2023 S	2024 I	2024 S	2025 I	2025 S	2026 I	2026 S
COLLEGEPROGRAMMA "Samen duurzaam vooruit"									
1 Bestuur en ondersteuning									
• Binnen twee werkdagen reageren op vragen van inwoners.									
• Iedere twee jaar vragen we inwoners naar hun mening over de kwaliteit van onze dienstverlening.									
• We blijven werken aan een goede vertrouwensrelatie tussen inwoners en de gemeente.									
• Elke wethouder wordt ook kernenwethouder en is aanspreekpunt voor een dorp in onze gemeente.			€ 35.000		€ 35.000		€ 35.000		€ 35.000
• Op grote thema's werken we nog meer samen in de regio om echt samen stappen te zetten.									
• We zetten in op een verdere professionalisering en uitvoeringskracht van de werkorganisatie. *(zie Integraal plan WDW)*									
2 Veiligheid									
• We vergroten de zichtbaarheid van wijkagenten.			€ 1.000		€ 1.000		€ 1.000		€ 1.000
• Het middelengebruik onder jongeren willen we terugdringen.			€ 10.000		€ 10.000		€ 10.000		€ 10.000
• We onderzoeken hoe we het vandalisme tegen kunnen gaan (o.a. rond Trefpuntplein in Deest).			€ 12.500		€ 12.500		€ 12.500		€ 12.500
• We gaan de veiligheid op rotondes vergroten, vooral met betrekking tot de voorrangsregels.									
• We zetten extra in op aanpak snelheidsovertreders.			pm		pm		pm		pm
3 Verkeer, vervoer en bereikbaarheid									
• In het buitengebied verharden we -waar nodig- de bermen.			€ 50.000		€ 50.000		€ 50.000		€ 50.000
• Een aantal verkeerssituaties wordt als onveilig ervaren. Deze gaan we aanpassen.									
• Onderzoek wijk Tichellande extra ontsluiting van de wijk en een veilig fietspad naar de Gelenberg.		pm							
• In Deest is de rondweg afgerond en wordt de Vriezeweg de ontsluitingsweg voor de woonwijk.									
• We blijven aandringen bij de provincie op de aanpak van de N322. De doorstroming moet beter.									
• Onderzoek inzet van lijnbusdiensten naar de Nijmeegse ziekenhuizen en het treinstation van Wijchen.		pm							
4 Economie, werk en toerisme									
• We werken de economische en toeristische visie verder uit.			pm		pm		pm		pm
• We onderzoeken de noodzaak en mogelijke locatie voor nieuw bedrijventerrein.									
• Samen met de ondernemers gaan we het winkelcentrum nog aantrekkelijker maken.									
• Startende ondernemers bieden we een steun in de rug.									
• Onderzoek haalbaarheid toeristenbelasting.									
• Onderzoek uitbreiding van de camperplaatsen aan de Veerdam.									
• Steengoedroute en QR-routes beter promoten.			€ 13.500		€ 13.500		€ 13.500		€ 13.500
5 Onderwijs									
• We blijven investeren in het techniek onderwijs.			€ 40.000		€ 40.000		€ 40.000		€ 40.000
(Voorstel dekking reserve Legaath van Cooth)			€ 40.000-		€ 40.000-		€ 40.000-		€ 40.000-
• We stimuleren muziek- en cultuureducatie in het primair onderwijs.			€ 22.300		€ 22.300		€ 22.300		€ 22.300
• Groeisaam, IVN, GGD en eventuele andere partners, ondersteunen bij het aanbieden van praktijklessen.			pm		pm		pm		pm
• Zo nodig actualiseren en uitvoeren van het integraal huisvestingsplan voor scholen (IHP).	€ 4.700.000						€ 152.750		€ 151.869
• De toekomst van basisschool 't Geerke nemen we mee in de Integrale visie Puiflijk.			pm		pm		pm		pm

Investerings/Bestedingsplan 2023-2026

I = Incidenteel S = Structureel	investering	2023 I	2023 S	2024 I	2024 S	2025 I	2025 S	2026 I	2026 S
6 Sport, kunst, cultuur en recreatie									
• We blijven belangrijke evenementen die bijdragen aan de leefbaarheid ondersteunen.			€ 15.000		€ 15.000		€ 15.000		€ 15.000
• Onderzoeken de toekomst van dorpshuis De Lier als onderdeel van de Integrale visie Puiflijk			pm		pm		pm		pm
• We maken een plan voor de verduurzaming van dorpshuis De Horst in Horssen.	€ 1.000.000				€ 32.500		€ 32.313		€ 32.125
• We maken uiterwaarden toegankelijker, vooral voor wandelaars en sportvissers.									
• Er komt een extra oversteek van Deest naar recreatiegebied De Uivermeertjes				€ 20.000					
• In alle kernen plaatsen we meer bankjes.		€ 20.000							
• We zoeken naar ruimte voor een groot losloopgebied voor honden.									
• We planten 1000 nieuwe bomen, verdeeld over alle kernen.			€ 150.000		€ 150.000		€ 150.000		€ 75.000
• De Oranjebuurt krijgt een facelift en we werken aan een fijne leefomgeving in Druten-Zuid.		pm							
• Met sportverenigingen bespreken we hun toekomstplannen.			€ 35.000		€ 35.000		€ 35.000		€ 35.000
• Met LTC Horssen bespreken we de plannen voor verduurzaming en toekomstbestendigheid.									
• We werken samen met Stichting Kleigoed om onze rijke steenfabriek-historie breder bekend te maken.		€ 20.000		€ 20.000					
7 Welzijn, zorg en volksgezondheid									
• We stellen een inclusieagenda op.			€ 15.000		€ 15.000		€ 15.000		€ 15.000
(Voorstel dekking reserve sociaal domein)			€ 15.000-		€ 15.000-		€ 15.000-		€ 15.000-
• We blijven seniorenverenigingen en ouderenactiviteiten ondersteunen.									
• We zetten ons actief in om de eenzaamheid onder ouderen te bestrijden.		€ 7.500							
• De huurbijdrage voor Dronio zetten we voort.			€ 7.500		€ 7.500		€ 7.500		€ 7.500
• Mantelzorgers ontvangen een (financiële) mantelzorgwaardering.									
• We volgen het landelijk beleid 'eigen bijdrage huishoudelijke hulp'.									
• We gaan voor 100% AED-dekking in onze gemeente.		€ 2.500							
(Voorstel dekking reserve sociaal domein)		€ 2.500-							
• We blijven inwoners stimuleren om reanimatie- of EHBO-cursus te volgen.		€ 20.000							
• We maken meer openbare ontmoetingsplaatsen en promoten 'sponsor een bankje'.									
• We onderzoeken de mogelijkheid voor een pumptrack.			pm		pm		pm		pm
8 Duurzaamheid en milieu									
• We onderzoeken hoe we dorpshuizen en ander maatschappelijk vastgoed kunnen verduurzamen.									
• We stimuleren het vergroenen van tuinen en daken en zorgen we voor eigen wateropvang.									
• We maken een visie op biodiversiteit.									
We stellen een nota dierenwelzijn op.									
• We starten twee proeven: slimme afvalcontainers en containertuintjes tegen bijzetafval.									
• We stellen een hitteplan op.									

Investerings/Bestedingsplan 2023-2026

I = Incidenteel S = Structureel	investering	2023 I	2023 S	2024 I	2024 S	2025 I	2025 S	2026 I	2026 S
9 Bouwen en wonen									
• We zetten instrumenten in om betaalbare woningen betaalbaar te houden.									
• We verhogen de starterslening.			pm		pm		pm		pm
• We onderzoeken andere woonvormen zoals hofjes en het woningsplitsen.			€ 10.000		€ 10.000		€ 10.000		€ 10.000
• We onderzoeken mogelijkheden voor tijdelijke woningen voor jongeren, onder andere flexwoningen.			€ 10.000		€ 10.000		€ 10.000		€ 10.000
• Een dorpsbouwmeester zorgt voor de borging van stedenbouwkundige kwaliteit.									
• We stellen een visie over circulair bouwen op en zetten dit in waar de kansen zich voordoen.									
• We stellen een woon-zorgvisie op.									
• We stimuleren een ontwikkeling van de locatie van Woezik.									
• De (mogelijke) ontwikkeling terrein van van der Zandt is onderdeel van integrale plan Puiflijk.									
10 Gemeentelijke lasten en fianciën									
• We verhogen de onroerendzaakbelasting in beginsel alleen met de jaarlijkse inflatiecorrectie.									
• We bekijken of duurzaamheidsmaatregelen aan woningen buiten de WOZ-waarde kunnen vallen.									
Uitwerking infrastructurele werken									
• Verharding bermen buitengebied, waaronder de Broerstraat in Horssen. (zie thema 3)									
• Trailerhelling Deest.									
• Verbetering Markt.									
• Dorpsentree Deest									
• Continueren en intensiveren aanpak N322 / busverbinding Nijmegen en treinstation Wijchen.									
• Mogelijkheid voor verlicht fietspad tussen Tichellande en Gelenberg onderzoeken.									
• Onderzoek naar extra ontsluiting Tichellande.									
• De Vriezeweg wordt ingericht als woonontsluiting									
• Mogelijkheid voor verlicht fietspad tussen Tichellande en Gelenberg onderzoeken.			pm		pm		pm		pm
• Veiligheid vergroten op de Koekkoek door dubbele oversteek met middengeleider.									
• Meerkosten aanpak de Rijdt Horssen (o.a, sfeerverlichting, prijsstijgingen, bodemverontreiniging)									
• Aanpassing Kerkstraat / 't Geerke (Puiflijk). Onderzoeken mogelijkheden fietsstraat / auto te gast.									
• In Afferden kijken naar mogelijkheden voor een veilige, groene en aantrekkelijke fietsstraat / auto te gast.									
• Onderzoeken doortrekken trottoir Koningstraat/ 'Van Heemstraweg-oversteekplaats Afferden/Deest'.									
• Aantal oversteekplaatsen in de gemeente onder de loep te nemen en aan te passen.									
• Nader onderzoek verkeersontsluiting Raadhuisstraat tot Piet Verslootstraat.									
Subtotaal Collegeprogramma		**€ 67.500**	**€ 371.800**	**€ 40.000**	**€ 404.300**	**€ -**	**€ 556.863**	**€ -**	**€ 480.794**

Investerings/Bestedingsplan 2023-2026

I = Incidenteel S = Structureel	investering	2023 I	2023 S	2024 I	2024 S	2025 I	2025 S	2026 I	2026 S
NIEUW BELEID PERSPECTIEFNOTA 2022									
3 Economie									
Economische visie			€ 75.000		€ 75.000		€ 75.000		
Toeristische samenwerking Land van Maas en Waal		€ 20.000		€ 20.000					
7 Volksgezondheid en Milieu									
RAS onderdeel communicatie			€ 7.000		€ 7.000		€ 7.000		€ 7.000
RAS onderdeel klimaatadaptie		€ 10.000							
Werkorganisatie Druten Wijchen									
Integraal plan WDW		€ 378.490	€ 570.860	€ 36.960	€ 642.840	€ 19.360	€ 682.440	€ 10.560	€ 712.360
Subtotaal nieuw beleid perspectiefnota 2022		**€ 408.490**	**€ 652.860**	**€ 56.960**	**€ 724.840**	**€ 19.360**	**€ 764.440**	**€ 10.560**	**€ 719.360**
OVERIG NIEUW BELEID									
Toeristische basisdienstverlening RBT Arnhem Nijmegen Veluwe		€ 25.000							
Informatiebeveiligingsprogramma iRvN			€ 29.667		€ 33.333		€ 39.000		€ 39.000
Subtotaal overig nieuw beleid		**€ 25.000**	**€ 29.667**	**€ -**	**€ 33.333**	**€ -**	**€ 39.000**	**€ -**	**€ 39.000**
Subtotalen incidentele en structurele effecten		**€ 500.990**	**€ 1.054.327**	**€ 96.960**	**€ 1.162.473**	**€ 19.360**	**€ 1.360.303**	**€ 10.560**	**€ 1.239.154**
Beschikbare middelen primitieve begroting		**€ -**	**€ 2.904.150**	**€ -**	**€ 3.470.880**		**€ 3.874.537**	**€ -**	**€ 1.824.482**
Saldo overschot (+) / tekort (-)		**€ 500.990-**	**€ 1.849.823**	**€ 96.960-**	**€ 2.308.407**	**€ 19.360-**	**€ 2.514.234**	**€ 10.560-**	**€ 585.328**

	2023	2024	2025	2026
Totaal saldo (incl. collegeprogramma en nieuw beleid)	**€ 1.348.833**	**€ 2.211.447**	**€ 2.494.874**	**€ 574.768**

STELPOSTEN									
Noodzakelijke investeringen (IBOR en restant items collegeprogramma)			€ 600.000		€ 600.000		€ 600.000		€ 600.000
Stijging energielasten			€ 100.000		€ 100.000		€ 100.000		€ 100.000
Stelpost stijging minimumloon met 10%			€ 120.000		€ 120.000		€ 120.000		€ 120.000
Nagekomen correctie septembercirculaire 2022 gemeentefonds			€ 210.000		€ 210.000		€ 210.000		€ 210.000
Saldo begroting 2023-2026 overschot (+) / tekort (-)		**€ 318.833**		**€ 1.181.447**		**€ 1.464.874**		**€ 455.232-**	

HOOFDSTUK 1 PROGRAMMAPLAN

1 Programmaplan 35
1.1 Collegeprogramma "Samen duurzaam vooruit" 36
1.1.1 Bestuur en dienstverlening 42
1.1.2 Veiligheid 43
1.1.3 Verkeer, vervoer en bereikbaarheid 45
1.1.4 Economie, werk en toerisme 47
1.1.5 Onderwijs 49
1.1.6 Sport, kunst, cultuur en recreatie 50
1.1.7 Welzijn, zorg en volksgezondheid 51
1.1.8 Duurzaamheid en milieu 53
1.1.9 Wonen en bouwen 55
1.1.10 Gemeentelijke lasten en financiën 57

PROGRAMMAPLAN

1.1 Collegeprogramma "Samen duurzaam vooruit"

Na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022 hebben de coalitiepartijen Kernachtig Druten, Dorpslijstn Horssen, Dorpslijst Afferden en Dorpslijst Puiflijk/Druten-Zuid in hun coalitieakkoord “Ontwikkelen in huidg perspectief” de Hoofdlijnen van beleid 2022-2026 vastgelegd.
Daar de gehanteerde hoofdstukindeling van het collegeprogramma afwijkt van de programmaindeling begroting 2023, is er voor gekozen om het collegeprogramma in zijn geheel centraal te presenteren in dit hoofdstuk. Uit dit collegeprogramma is een voorstel van prioriteiten gekomen met, zover mogelijk, een bijbehorende financiële doorrekening en fasering. Deze vindt u terug als onderdeel op het bestedingsplan van deze begroting.

Na vaststelling door de raad van de begroting 2023 (inclusief bijbehorend bestedingsplan) wordt het collegeprogramma "Samen duurzaam vooruit" herschikt naar de bestaande programma indeling conform de begroting. Dit inclusief de benodigde incidentele en structurele middelen.

Tevens nemen we hierbij de 3W- vragen op per programma:

Wat willen we bereiken?
De doelstelling, met in het bijzonder de beoogde maatschappelijke effecten.

Wat gaan we daarvoor doen?
De wijze waarop ernaar gestreefd wordt om die effecten te bereiken.

Wat mag het kosten?
Hier wordt het bedrag opgenomen dat nodig is om de voorgenomen beleidsuitvoering/-voorbereiding uit te voeren. Daarbij wordt inzicht gegeven in de incidentele en structurele budgetten.





Collegeprogramma gemeente Druten, 2022 - 2026

Samen duurzaam vooruit







Gemeente Druten



Voorwoord

Solide basis voor een duurzame toekomst

Trots op Druten. Dat mogen we met z'n allen zijn. We wonen en werken in een prachtige gemeente. Vijf unieke dorpen, met voorzieningen dichtbij, midden in het groene Maas en Waal. We zijn goed verbonden met de buurgemeenten en de regio. Letterlijk, maar ook in het samen denken en doen.

Deze verbondenheid typeert Druten. Veel mensen in onze gemeente voelen zich betrokken bij elkaar en hun woonomgeving. Dit uit zich bijvoorbeeld in een levendig verenigingsleven en allerlei activiteiten, waar veel vrijwilligers aan bijdragen en mensen elkaar ontmoeten.



Dat is niet alleen gezellig, maar ook heel belangrijk. We willen een gemeente zijn waar iedereen mee kan doen en niemand langs de kant hoeft te staan. In Nederland noemen we dat het bevorderen van de 'maatschappelijke participatie' of 'sociale cohesie'. En hoe mooi het ook heet, in Druten gebeurt het al gewoon. Denk aan de Leste Mert, het Carnaval, de Dickens Dag, de Dag van Druten, de toernooien van de sportverenigingen, het zomerprogramma Samen 1, het Oogcafé, de buurt/coronahulp en nog veel meer...

Dat maakt Druten een fijne en veilige plek waar iedereen meetelt. Met respect en aandacht voor elkaar en onze leefomgeving. De coronacrisis en de oorlog in Oekraïne benadrukten dit nog eens extra. Een goede vertrouwensrelatie tussen inwoners en overheid is hierbij van belang. Helaas zien we in Nederland dat dit vertrouwen laag is. In Druten gaan we ons de komende jaren dan ook extra inspannen om dit vertrouwen te versterken. Door naar u te luisteren, u nog meer te betrekken en eerlijk te zijn over wat niet, maar vooral wat wél kan. Dat doen we niet alleen door samen mooie plannen te maken, we gaan vooral samen concrete zaken oppakken. Daar mag u ons op aanspreken. En daar hebben we u dus bij nodig.

De aankomende jaren bouwen we verder op wat afgelopen jaren bereikt is. Er ligt een solide basis. Met vertrouwen kijken we naar de toekomst en we gaan graag met en voor u aan de slag.

Het college van burgemeester en wethouders



Collegeprogramma gemeente Druten, 2022 - 2026

Inhoud

Inleiding en leeswijzer		7
Een toekomstvisie voor Druten		9
1	Bestuur en dienstverlening	11
2	Veiligheid	13
3	Verkeer, vervoer en bereikbaarheid	17
4	Economie, werk en toerisme	21
5	Onderwijs	25
6	Sport, kunst, cultuur en recreatie	27
7	Welzijn, zorg en volksgezondheid	29
8	Duurzaamheid en milieu	33
9	Wonen en bouwen	37
10	Gemeentelijke lasten en financiën	41
Bijlage: uitwerking infrastructurele werken		44



Arcering: Rijk van Nijmegen

Inleiding en leeswijzer

Ambities en acties

In dit collegeprogramma 'Samen duurzaam vooruit' geven we invulling aan het coalitie-akkoord 2022-2026. Het coalitieakkoord is gesloten tussen Kernachtig Druten en de Dorpslijsten Puiflijk-Druten-Zuid, Horssen en Afferden na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022.

Dit programma geeft aan waar we ons als college, samen met de raad, de Werkorganisatie Druten Wijchen, onze samenwerkingspartners en inwoners, de aankomende jaren hard voor gaan maken. De titel 'Samen duurzaam vooruit' is de rode draad door dit hele programma. Duurzaam gaat hierbij veel verder dan alleen het milieu. Het gaat bijvoorbeeld ook over vitale buurten en wijken, een financieel gezonde organisatie, toekomstbestendige plannen en het varen van een stabiele koers. Duurzaamheid loopt dwars door alle thema's, tot aan duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers.

We hebben hoge ambities. En flinke uitdagingen en vraagstukken, zoals de energietransitie, betaalbaarheid van zorg, krapte op de woning- en arbeidsmarkt, stijgende prijzen, corona, de toenemende stroom vluchtelingen. Tegelijkertijd liggen er volop kansen voor Druten. Die willen we vooral benutten!

Het collegeprogramma is een uitwerking van het document “Hoofdlijnen van beleid 2022-2026”. Het collegeprogramma is opgebouwd uit tien herkenbare thema’s. Per thema leest u wat onze ambities, speerpunten en acties zijn. Bestaand beleid gaat gewoon door en noemen we niet apart. Dit leest u terug in de jaarlijkse begroting, samen met de acties die volgen uit dit collegeprogramma. De financiële uitwerking van het collegeprogramma wordt in verschillende fases in de meerjarenbegroting verwerkt.

De thema’s

1. Bestuur en dienstverlening
2. Veiligheid
3. Verkeer, vervoer en bereikbaarheid
4. Economie, werk en toerisme
5. Onderwijs
6. Sport, kunst, cultuur en recreatie
7. Welzijn, zorg en volksgezondheid
8. Duurzaamheid en milieu
9. Wonen en bouwen
10. Gemeentelijk lasten en financiën

In dit collegeprogramma spreken we over inwoners. We bedoelen dat breder, namelijk ook de ondernemers, organisaties, instellingen en verenigingen die actief zijn in Druten.

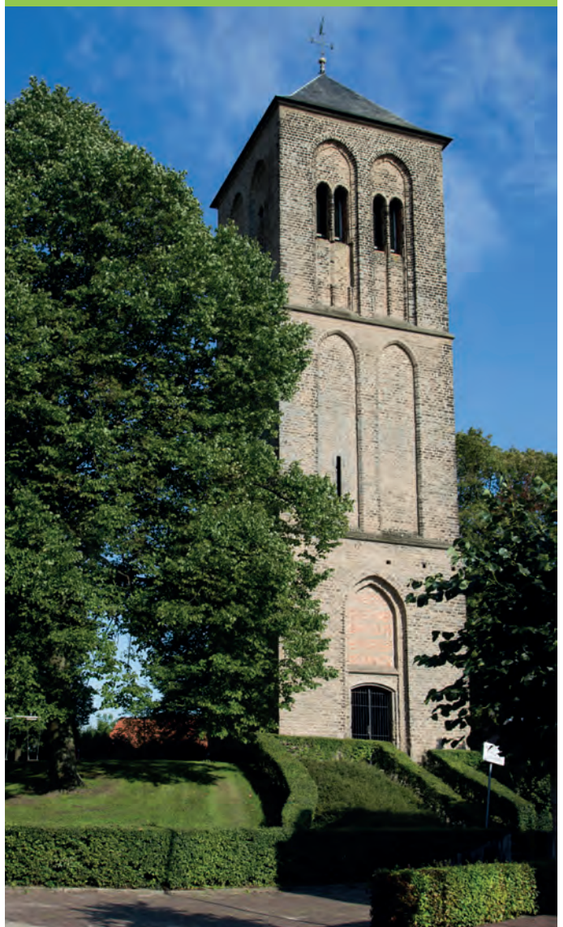

Samen duurzaam vooruit

Een toekomstvisie voor Druten

Om in deze roerige tijden - met steeds wisselende uitdagingen - koersvast te blijven, willen wij samen met u nadenken over de toekomst van onze mooie gemeente. Een visie op de toekomst van Druten die verder reikt dan de looptijd van dit programma. Een visie voor 2035, of misschien wel 2040, waarin we samen met u bepalen hoe we ons op de hier eerdergenoemde thema’s verder willen ontwikkelen.

In de komende periode gaan we, naast onze inspanningen om dit collegeprogramma te realiseren, ook het proces starten om samen na te denken over onze toekomst.

Samen duurzaam vooruit!





Bestuur en dienstverlening

Betrouwbaar en toegankelijk

Ambitie

Gemeente Druten is er voor haar inwoners. We zijn dichtbij, toegankelijk en voor iedereen. We weten wat er speelt en leeft in onze gemeente, in ieder dorp. Inwoners spreken ons aan en kunnen op ons rekenen. Afspraak is afspraak, we doen wat we beloven. Alle inwoners hebben een stem. We benutten de denk- en daadkracht door inwoners tijdig te betrekken bij onze plannen en initiatieven te stimuleren. Uitgaan van mogelijkheden in plaats van beperkingen kenmerkt onze dienstverlening. We stimuleren zelfredzaamheid, maar stellen de menselijk maat voorop. Plannen voor de toekomst bekijken we niet alleen vanuit Druten. Ook vanuit onze gemeente als onderdeel van de regio.

Onze inwoners zijn trots om in hun gemeente Druten te wonen, werken en recreëren.
In Druten voel je je thuis en ben je welkom.

Onze speerpunten

Dienstverlening op 1

Onze dienstverlening is servicegericht, klantvriendelijk en toegankelijk voor iedereen. We blijven voortdurend werken aan het verbeteren hiervan. Inwoners moeten goed en snel geholpen worden met al hun (aan-)vragen. Het is duidelijk waar wij als gemeente, inclusief het bestuur, van en voor zijn en hoe wij kunnen helpen.

Samenwerken in regio

Steeds meer opgaven gaan verder dan onze gemeentegrenzen of zijn té groot en complex om alleen op te lossen. We hebben onze buurgemeenten en de regio nodig om kennis en expertise te bundelen en samen vraagstukken op te pakken. Dit doen we steeds meer in verschillende samenwerkingsverbanden. Meer samenwerken is geen doel op zichzelf. Het moet toegevoegde waarde bieden voor de toekomst van onze inwoners.

Investeren in de uitvoeringskracht

Samen met de gemeente Wijchen zijn we in 2018 de Werkorganisatie Druten Wijchen gestart. Met als doel om de kwaliteit van de dienstverlening te optimaliseren, efficiënter te werken en kosten te besparen. Onze investering in de werkorganisatie werpt zijn vruchten af. Er staat een mooie organisatie met meer kennis en slagkracht. We dragen zorg voor en zijn scherp op een blijvende ontwikkeling van de werkorganisatie. De mensen zijn de kracht van de werkorganisatie, hierin blijven we investeren.

Dit gaan we doen

- We reageren binnen twee werkdagen op vragen van inwoners.
- Iedere twee jaar vragen we inwoners naar hun mening over de kwaliteit van onze dienstverlening, zodat deze blijft aansluiten bij wat inwoners verwachten.
- We blijven werken aan een goede vertrouwensrelatie tussen inwoners en de gemeente. Afspraak is afspraak is ons uitgangspunt.
- Elke wethouder wordt ook kernenwethouder en is aanspreekpunt voor een dorp in onze gemeente. Zo horen en weten we nog beter wat er leeft.
- Op grote thema's in zorg en welzijn, werk en inkomen, duurzaamheid en wonen, werken we nog meer samen in de regio om echt samen stappen te zetten.
- We zetten in op een verdere professionalisering en uitvoeringskracht van de werkorganisatie. We zijn een aantrekkelijke werkgever, maar in de huidige krappe arbeidsmarkt moeten we ons extra inspannen om onze ambtelijke organisatie kwalitatief en kwantitatief op peil te houden.

Veiligheid

Basis voor leefbare dorpen

Ambitie

Druten is een gemeente waar iedereen veilig kan wonen, werken, reizen en recreëren. Samen met politie, handhaving, woningcorporaties, ondernemers én de inwoners zelf zorgen we hiervoor. We werken zoveel mogelijk preventief, maar bestraffen ook zeker. Onveilige situaties pakken we direct aan.

Onze speerpunten

Veiligheidsgevoel versterken

Je ergens thuis voelen begint met je ergens veilig voelen. We willen daarom het veiligheidsgevoel van inwoners versterken, door situaties die onveilig zijn of voelen aan te pakken. Bijvoorbeeld door goede verlichting, veilige fiets- en looproutes, openbare ruimte op orde en als het echt nodig is door camerabewaking. We grijpen in bij drugsoverlast met lik-op-stukbeleid om verdere problemen te voorkomen. Ondermijning en drugshandel pakken we met harde hand aan en krijgen prioriteit.

Verkeersveiligheid vergroten

Het gedrag van de weggebruikers bepaalt voor een groot deel de veiligheid op straat. Samen met inwoners onderzoeken we onveilige situaties en de mogelijke oplossingen.

Overlast aanpakken

Samen leven gaat over respect, rekening houden met elkaar en tolerantie. Overlast in de ruimste zin van het woord willen we zoveel mogelijk voorkomen. Als het zich voordoet, treden we op. Onze jongerenaanpak is hierop afgestemd. Preventief zetten we straatcoaches en jongerenwerk in en betrekken we de ouders.

Dit gaan we doen

- We vergroten de zichtbaarheid van wijkagenten.
- Het middelengebruik onder jongeren willen we terugdringen. Daarbij gaan we preventief en creatief te werk en omarmen we nieuwe initiatieven.
- We onderzoeken hoe we het vandalisme rond het Trefpuntplein in Deest tegen kunnen gaan.
- We gaan de veiligheid op rotondes vergroten, vooral met betrekking tot de voorrangsregels.
- We zetten extra in op de aanpak van snelheidsovertreders.







Verkeer, vervoer en bereikbaarheid

Druten nog dichterbij

Ambitie

Druten is goed en veilig bereikbaar. Reizen van en naar Druten kan makkelijk op verschillende manieren. Het nieuwe Hoogwaardig Openbaar Vervoerknooppunt (HOV) op de plaats van het huidig busstation vormt hierbij een belangrijke schakel. Het verkeer is veilig voor alle weggebruikers en veroorzaakt geen overlast. Ontwikkelingen als vergrijzing, verduurzaming en groei van het aantal woningen beïnvloeden de mobiliteitsbehoefte. Hier spelen we op in met bijvoorbeeld meer oplaadpunten voor elektrische auto's en meer fiets- en wandelmogelijkheden.

Onze speerpunten

Kwaliteit op orde

We blijven de verkeerssituaties monitoren en zorgen dat de kwaliteit op orde blijft. Gevaarlijke situaties lossen we zo snel mogelijk op. We luisteren hierbij goed naar onze inwoners als dagelijkse gebruikers.

Fietsvriendelijk

Druten moet fietsvriendelijker worden. Fietsen is gezond en het ontlast het milieu. De groei van het aantal elektrische fietsen zorgt landelijk voor meer ongelukken. In Druten gaan we verkeerssituaties onderzoeken en zo nodig veiliger maken.

Verbinden met de regio

We willen Druten nog beter verbinden met de regio. De fiets en het openbaar vervoer hebben hierbij prioriteit, ook in het buitengebied. Als de provincie Gelderland de doorstroming van de Maas en Waalweg gaat verbeteren, werken we hieraan mee.

Dit gaan we doen

- In het buitengebied verharden we -waar nodig- de bermen.
- Een aantal verkeerssituaties wordt als onveilig ervaren. Deze gaan we aanpassen. Hiervoor is een apart overzicht bijgevoegd van infrastructurele werken.
- Voor de wijk Tichellande onderzoeken we een extra ontsluiting van de wijk en een veilig fietspad naar de Gelenberg.
- In Deest maken we de Rondweg af en wordt de Vriezeweg de ontsluitingsweg voor de woonwijk.
- We blijven aandringen bij de provincie op de aanpak van de N322. De doorstroming moet beter.
- We onderzoeken de inzet van lijnbusdiensten naar de Nijmeegse ziekenhuizen en het treinstation van Wijchen.



We blijven aandringen bij de provincie op de aanpak van de N322. De doorstroming moet beter.

Onze lokale ondernemers zorgen voor werkgelegenheid en zijn ook sterk betrokken bij de Drutense samenleving





Economie, werk en toerisme

Eigenzinnig Druten

Ambitie

We hebben een aantrekkelijk ondernemersklimaat, waar samenwerking en duurzaam ondernemerschap centraal staan. In Druten en de regio zijn er goede relaties tussen gemeente, bedrijfsleven en onderwijs. We bieden lokale ondernemers ruimte om te groeien en blijven ook aantrekkelijk voor ondernemers van buiten. Een goede bereikbaarheid en informatievoorziening zijn hiervoor van groot belang. Samen met de regio zetten we Druten en Maas en Waal als toeristische trekpleister beter op de kaart.

Onze speerpunten

Oog voor een divers MKB

Het midden- en kleinbedrijf is dé banenmotor voor Druten. Onze lokale ondernemers zorgen voor werkgelegenheid en zijn ook sterk betrokken bij de Drutense samenleving. Ze ondersteunen maatschappelijke initiatieven, organiseren activiteiten en ondersteunen het verenigingsleven. Een divers en aantrekkelijk winkelaanbod is van groot belang voor onze eigen inwoners. Het vergroot de aantrekkelijkheid van Druten als eigenzinnig hart van Maas en Waal. We hebben daarom extra oog voor onze ondernemers en ondersteunen hen. We gaan nog intensiever samenwerken met de verschillende ondernemersverenigingen. Met de economische visie voor Druten als leidraad, werken we samen aan het verbeteren van het ondernemersklimaat in Druten en het versterken van ons winkelcentrum.

Zelfredzaamheid vergroten

Werk is meer dan alleen een inkomen. Werk zorgt voor sociale contacten en verbinding en leidt tot zelfstandigheid en eigenwaarde. We stimuleren en ondersteunen mensen die (tijdelijk) geen betaald werk of een afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Zodat ze zoveel mogelijk zelfredzaam zijn en kansen kunnen benutten. We bieden een vangnet voor hen die (tijdelijk) niet kunnen werken.

Informatievoorziening verbeteren

We ondersteunen onze ondernemers nog beter door ze goed te informeren. Ze merken dat ze niet altijd op de hoogte zijn van regelingen en subsidies. Zoals voor het in dienst nemen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of het verduurzamen van bedrijfspanden.

Aandacht voor de boeren

Voor de boeren en tuinders in onze gemeente zijn het ingewikkelde tijden. We ondersteunen hen in het ontwikkelen van nevenactiviteiten op gebied van recreatie, toerisme, natuurbeheer of bijvoorbeeld schone energieopwekking.

Versterken toerisme

We gaan, samen met onze buurgemeenten, investeren in het unieke Land van Maas en Waal. We hebben bijzondere monumenten, opgravingen, een uniek rivierlandschap -met fiets en wandelroutes- en interessant cultureel erfgoed die we beter onder de aandacht gaan brengen.

Dit gaan we doen

- We werken de economische en toeristische visie verder uit.
- We onderzoeken de noodzaak en mogelijke locatie voor een nieuw bedrijventerrein.
- Samen met de ondernemers gaan we het winkelcentrum nog aantrekkelijker maken.
- Startende ondernemers bieden we een steun in de rug.
- We onderzoeken de haalbaarheid van toeristenbelasting. De opbrengst willen we investeren in recreatie en toerisme.
- We onderzoeken de uitbreiding van de camperplaatsen aan de Veerdam.
- We gaan de Steengoedroute en QR-routes beter promoten.







Onderwijs

Op maat voor iedereen

Ambitie

Iedereen kan lezen en schrijven en heeft de kans om zich te ontwikkelen. We bieden onderwijs op maat voor iedereen. Kinderen nemen al heel vroeg deel aan het onderwijs. De basisschool is daarom dichtbij, in ieder dorp. Dit draagt ook bij aan een vitaal platteland. Druten is een veilige en aantrekkelijke omgeving voor kinderen en jongeren om op te groeien, te leren en zich te ontwikkelen.

Onze speerpunten

Anticiperen op groei

Afgelopen jaren daalde het aantal leerlingen. Met de enorme behoefte aan nieuwe woningen in de regio en de bestaande nieuwbouwplannen, weten we dat het aantal leerlingen weer gaat stijgen. We kijken nu vooruit naar wat dit betekent voor het aanbod van onderwijs en huisvesting daarvan.

Hoogwaardig technisch/praktijkgericht onderwijs

Voor de toekomst van de economie, is technisch onderwijs belangrijk. Het bedrijfsleven heeft een tekort aan goed opgeleide vakmensen. In de driehoek onderwijs, bedrijfsleven en gemeente zorgen we ervoor dat meer jeugd kiest voor technische opleidingen. Het is belangrijk dat het technisch onderwijs goed aansluit op de vraag van de arbeidsmarkt.

Stimuleren maatschappelijke educatie

Naast techniek willen we in het onderwijs ook meer aandacht voor maatschappelijke vraagstukken. Zoals een gezond eetgedrag en respect voor natuur en cultuur. Om goed aan te sluiten op de praktijk, stimuleren we de lokale en regionale verbinding tussen scholen en het bedrijfsleven.



Dit gaan we doen

- We blijven investeren in het technisch onderwijs.
- We stimuleren muziekonderwijs en cultuureducatie in het primair onderwijs.
- Groeisaam, IVN, GGD en eventuele andere partners ondersteunen we bij het aanbieden van praktijklessen, gericht op respect voor de natuur, gezonde voeding en zwerfafval.
- De toekomst van basisschool 't Geerke nemen we mee in de Integrale visie Puiflijk.



Sport, kunst, cultuur en recreatie

Samen actief

Ambitie

Onze gemeente heeft goede sport-, culturele en recreatieve voorzieningen voor jong en oud. Ze dragen bij aan persoonlijke ontwikkeling, plezier en ontmoeten en hiermee aan een vitale gemeente. In alle kernen is een rijk verenigingsleven met veel actieve vrijwilligers. Kunst en cultuur zijn breed toegankelijk en dichtbij. Dit geldt ook voor het industrieel/cultureel erfgoed, de steenindustrie, in onze eigen gemeente. Vanaf jonge leeftijd kunnen alle kinderen in onze gemeente kennismaken en meedoen met met sport, kunst en cultuur en hieraan deelnemen.

Onze speerpunten

Verenigingsleven behouden en versterken

We zijn trots op het verengingsleven in Druten. Dit draagt bij aan het welzijn van onze inwoners en de leefbaarheid in de dorpen. Dit willen we behouden én versterken. Dorpshuizen en wijkcentra vervullen hierbij een belangrijke rol. Voorwaarde is dat ze toekomstbestendig zijn op gebied van exploitatie en duurzaamheid.

Sporten en bewegen stimuleren

In Druten sporten gemiddeld minder mensen dan in de regio en zijn er meer mensen met overgewicht. We willen dat meer mensen sporten en bewegen. Investeren in sporten en bewegen zien we als investeren in welzijn en gezondheid. Daar horen goede sportfaciliteiten bij in alle kernen.



Meer recreatiemogelijkheden

We wonen in onze gemeente midden in de natuur. We stimuleren recreatieve ondernemers en sporters om daar nog meer gebruik van te maken. Zoals in de uiterwaarden. En altijd in goede balans met het beschermen van en respect voor de natuur.

Groen en openbare ruimte verder uitbreiden

De kwaliteit van de openbare ruimte is belangrijk voor een fijn woon- en leefklimaat. Die kwaliteit willen we minimaal op niveau houden. Schoon, heel en veilig zijn de uitgangspunten. Via burgerparticipatie willen we een extra kwaliteitsslag behalen.

Dit gaan we doen

- We blijven belangrijke evenementen die bijdragen aan de leefbaarheid ondersteunen.
- We onderzoeken de toekomst van dorpshuis De Lier als onderdeel van de Integrale visie Puiflijk en nemen hierover een besluit.
- We maken een plan voor de verduurzaming van dorpshuis De Horst in Horssen, waar mogelijk voeren we dat uit.
- We maken uiterwaarden toegankelijker, vooral voor wandelaars en sportvissers.
- Er komt een extra oversteek van Deest naar recreatiegebied De Uivermeertjes.
- In alle kernen plaatsen we meer bankjes.
- We zoeken naar ruimte voor een groot losloopgebied voor honden.
- We planten 1000 nieuwe bomen, verdeeld over alle kernen.
- De Oranjebuurt krijgt een facelift en samen met de woningcorporatie blijven we werken aan een fijne leefomgeving in Druten-Zuid.
- Met sportverenigingen bespreken we hun toekomstplannen.
- We gaan aan de slag met het verduurzamen van het clubhuis van LTC Horssen.
- We werken samen met Stichting KLeiGoed om onze rijke steenfabriekhistorie breder bekend te maken.



Welzijn, zorg en volksgezondheid

Iedereen doet ertoe en telt mee!

Ambitie

Alle inwoners moeten kunnen meedoen, leren, rondkomen en zich thuis voelen in Druten. We hebben extra aandacht en ondersteuning voor mensen die dit niet op eigen kracht kunnen. Dit organiseren we samen met onze inwoners en partners. Onze uitgangspunten zijn ‘voorkomen is beter dan genezen’ en ‘collectief waar het kan, op maat waar nodig’. De zorg en hulp is laagdrempelig en dichtbij. De groeiende groep ouderen kan zo langer zelfstandig thuis wonen in hun eigen wijk of dorp. Gezondheid en preventie staan hoog op onze agenda om duurdere zorg te voorkomen. We geven meer aandacht aan leefstijl, vitaliteit en gezonde keuzes.

In Druten kijken we naar elkaar om en helpen we elkaar. Dat is de kracht van Druten. Ontmoeten staat hierbij centraal.

Speerpunten

Aandacht voor de jeugd

Kinderen en jongeren moeten hier veilig en gezond kunnen opgroeien en zich optimaal kunnen ontwikkelen. Dit willen we vooral bereiken door een preventieve aanpak, waarbij we focus hebben op kwetsbare groepen. We investeren in jeugdwerk en ontmoetingsplaatsen voor jongeren. We willen sport- en cultuurverenigingen betrekken bij de jeugdhulp. Jeugdoverlast en drugsproblematiek zijn in beeld en pakken we aan.



Anticiperen op dubbele vergrijzing

Mensen worden steeds ouder en ook het aandeel ouderen neemt toe; de dubbele vergrijzing. Veel ouderen kunnen en willen nog een belangrijke bijdrage leveren aan onze samenleving. We zorgen ervoor dat ze hierbij gestimuleerd en geholpen worden. Zo kunnen ze zo lang mogelijk vitaal blijven en zelfstandig in hun eigen dorp wonen.

Dementie

Dementie komt met de dubbel vergrijzende samenleving steeds meer voor. We willen een dementievriendelijke gemeente zijn. Daarom kijken we naar geschikte huisvesting (passende woonvormen) en dagbesteding. We willen initiatieven ontwikkelen om meer aandacht voor deze ziekte te krijgen door voorlichting, vroegsignalering en het begeleiden van mensen die hiermee te maken krijgen.

Eenzaamheid

Eenzaamheid komt steeds meer voor. Lid zijn van een vereniging helpt om een sociaal netwerk te krijgen en houden. Dit is voor iedereen belangrijk, maar vooral voor ouderen. Seniorenverenigingen, dorpshuizen en wijkcentra spelen hier een belangrijke rol in.

Armoedebestrijding

Door de coronacrisis en stijgende prijzen hebben meer mensen te maken met armoede en schulden. Door dit vroegtijdig te signaleren en tijdig hulp te bieden willen we dit aanpakken.



Dit gaan we doen

- We stellen een inclusieagenda op.
- We blijven seniorenverenigingen en ouderenactiviteiten ondersteunen.
- We zetten ons actief in om de eenzaamheid onder ouderen te bestrijden.
- De huurbijdrage voor Dronio zetten we voort.
- Mantelzorgers ontvangen een (financiële) mantelzorgwaardering.
- We volgen het landelijk beleid ‘eigen bijdrage huishoudelijke hulp’.
- We gaan voor 100% AED-dekking in onze gemeente.
- We blijven inwoners stimuleren om een reanimatie- of EHBO-cursus te volgen.
- We maken meer openbare ontmoetingsplaatsen en promoten ‘sponsor een bankje’.
- We onderzoeken de mogelijkheid voor een pumptrackbaan.



Duurzaamheid en milieu

Slim, bewust en betaalbaar

Ambitie

Duurzaamheid is niet meer weg te denken uit onze samenleving. Om gezond te leven is ook een gezonde leefomgeving van belang. Wereldwijd, en dus ook in Druten, staan we voor grote vraagstukken als het gaat om ons milieu en de toekomst hiervan. Zoals de energietransitie, CO_2-neutraal, circulariteit en het klimaat. Gemeente Druten wil in 2040 energieneutraal zijn. Daar zijn we nu al volop mee bezig. Ook bereiden we ons voor op de risico’s van het veranderend klimaat. Kernwoorden die centraal staan in onze aanpak zijn slim samenwerken, kansen benutten, bewust en betaalbaar.

Speerpunten

Vol op zonne-energie

We zetten onze koers op zonne-energie door. We maken stappen door via participatie en co-creatie inwoners en samenwerkingspartners te betrekken om zo tot duurzame oplossingen te komen, zoals de buurtbatterij.

Energie opwekken én besparen

Wat we niet verbruiken, hoeven we ook niet op te wekken. We gaan daarom meer inzetten op energiebesparing, om inwoners nog bewuster hiervan te maken en hen te faciliteren. Het Energieloket speelt hier een belangrijke rol in.



Toekomstgerichte leefomgeving

We moeten zuinig omgaan met onze leefomgeving. We geven meer aandacht aan biodiversiteit en willen nog bewuster om gaan met ons afval. Druten is al koploper in het scheiden van afval. Dat willen we volhouden, en tegelijkertijd willen we de hoeveelheid afval verminderen. Daarnaast pakken we de problemen bijzetafval en illegale afvaldumpingen aan. We bereiden ons ook voor op de risico's van een veranderend klimaat: temperatuurstijgingen, hevige regenval en stormen. Onze focus ligt hierbij op de extreem hoge temperatuur in de zomer. Hiervoor stellen we een hitteplan op.

Betaalbaarheid energie

De snel stijgende energiekosten baren ons zorgen. Veel mensen komen hierdoor in financiële problemen. We spannen ons maximaal in om hen die het nodig hebben hierbij financieel te ondersteunen. Bestaande sociale regelingen benutten we creatief om gericht te ondersteunen. We zijn daarbij ook afhankelijk van initiatieven vanuit de Rijksoverheid. We blijven daarom actief aandacht vragen in Den Haag voor deze problematiek.





Dit gaan we doen

- We onderzoeken hoe we dorpshuizen en ander maatschappelijk vastgoed kunnen verduurzamen.
- Via operatie Steenbreek stimuleren we het vergroenen van tuinen en daken en zorgen we voor eigen wateropvang.
- We maken een visie op biodiversiteit.
- We stellen een nota dierenwelzijn op.
- We starten twee proeven: slimme afvalcontainers en containertuintjes tegen bijzetafval.
- We stellen een hitteplan op.

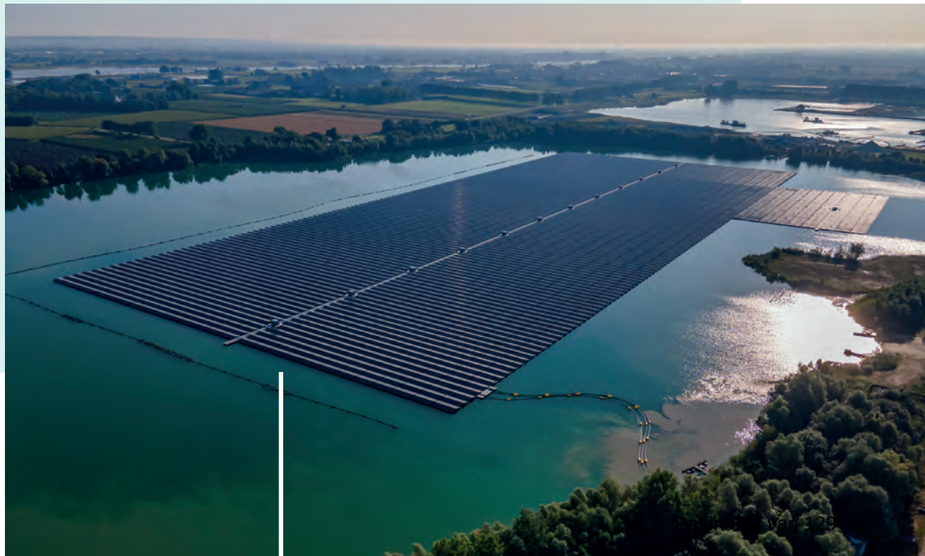



Wonen en bouwen

Slim en snel bouwen

Ambitie

In onze gemeente kan iedereen passend, betaalbaar en prettig wonen. Een flinke uitdaging in deze woningmarkt. Eerder stelden we ons de opgave om tussen 2020 en 2030 bijna 1.000 nieuwe woningen te bouwen. Met grote behoefte aan woningen, leggen we de lat hoger: in 2025 hebben we er al zo'n 700 gebouwd. We tornen niet aan kwaliteit, duurzaamheid en woonaantrekkelijkheid. Ook zorgen we ervoor dat het woningbouwprogramma aansluit bij de woonbehoefte. De regionale verstedelijkingsstrategie en een lokale woon- en omgevingsvisie zijn hierbij ons kompas.

Onze speerpunten

Prioriteren woningbouwprojecten, in alle kernen

Om de woningbouw te versnellen, geven we voorrang aan al bestaande 'harde' plannen en aan plannen die ook snel kunnen starten. In alle kernen wordt aankomende vier jaar gebouwd. Dit is niet alleen belangrijk om de bouwopgave te versnellen, maar ook voor de leefbaarheid.

Aandacht voor speciale doelgroepen

We willen iedereen passend laten wonen. We hebben speciaal aandacht voor de groepen die in de knel zitten: jongeren die in hun eigen dorp willen wonen, senioren die behoefte hebben aan levensloopbestendige woningen en voorzieningen dichtbij. En jonge gezinnen die hier willen starten of doorgroeien. Ook zien we erop toe dat arbeidsmigranten veilig en goed kunnen wonen. Daarover maken we afspraken met de werkgevers.



Betaalbaar wonen

We vinden het belangrijk dat iedereen betaalbaar kan wonen. Vooral mensen met een kleine portemonnee. Er is een grote behoefte aan sociale huurwoningen en goedkope koopwoningen. Hiervoor maken we prestatieafspraken met de woningcorporaties.

Dit gaan we doen

- We zetten instrumenten in om betaalbare woningen betaalbaar te houden.
- We verhogen de starterslening.
- We onderzoeken andere woonvormen zoals hofjes en het woningsplitsen.
- We onderzoeken mogelijkheden voor tijdelijke woningen voor jongeren, onder andere flexwoningen.
- Een dorpsbouwmeester zorgt voor de borging van stedenbouwkundige kwaliteit.
- We stellen een visie over circulair bouwen op en zetten dit in waar de kansen zich voordoen.
- We stellen een woon-zorgvisie op.
- We stimuleren een ontwikkeling van de locatie van Van Woezik.
- De mogelijke ontwikkeling van het terrein van Van der Zandt is onderdeel van het op te stellen Integrale plan Puiflijk.





Gemeentelijke lasten en financiën

Solide en sluitend

Ambitie

We leven in een samenleving waarin veel verandert. Voor inwoners, maar ook voor ons als gemeente. Veel taken en verantwoordelijkheden op het gebied van zorg en welzijn zijn verschoven van het Rijk naar de gemeente. En daarbij wordt ook flink bezuinigd.
We voeren een solide financieel beleid. We zetten overheidsgeld zorgvuldig in, daar waar het echt nodig is. Daarbij maken we soms scherpe keuzes om ervoor te zorgen dat we een sluitende begroting hebben en geen lasten doorschuiven naar een volgende generatie.

Dit collegeprogramma is opgesteld op basis van de hoofdlijnen van beleid van de coalitie, het meerjarenperspectief (mei 2022) en de huidige financiële en economische situatie in ons land. Op het moment dat hier ontwikkelingen plaatsvinden die we nu nog niet kennen en die invloed hebben op dit programma en de voorgenomen acties, communiceren we hier tijdig en duidelijk over.

Dit gaan we doen

- We verhogen de onroerendzaakbelasting in beginsel alleen met de jaarlijkse inflatiecorrectie. Alleen als het echt niet anders kan, wijken we hiervan af. Het regionaal gemiddelde is daarbij ons ijkpunt.
- We bekijken of we de genomen duurzaamheidsmaatregelen aan woningen in de toekomst buiten de WOZ-waarde kunnen houden.

We leven in een samenleving waarin veel verandert. Voor inwoners, maar ook voor ons als gemeente.



Bijlage: uitwerking infrastructurele werken

- Trailerhelling Deest.
- Verbetering Markt.
- Dorpsentree Deest.
- Verharding bermen buitengebied, waaronder de Broerstraat in Horssen.
- Continueren en intensiveren aanpak N322/busverbinding Nijmegen en treinstation Wijchen.
- Mogelijkheid voor verlicht fietspad tussen Tichellande en de Gelenberg onderzoeken.
- Onderzoek naar extra ontsluiting Tichellande.
- De Rondweg bij Deest wordt dit jaar nog afgerond.
- De Vriezeweg wordt ingericht als woonontsluiting.
- Veiligheid vergroten op de Koekoek in Druten door dubbele oversteek met middengeleider.
- Aanpak de Rijdt in Horssen (waaronder sfeerverlichting).
- Aanpassing Kerkstraat bij ‘t Geerke in Puiflijk. Onderzoeken mogelijkheden fietsstraat / auto te gast.
- Aanpak gedeelte Koningstraat (in het centrum van Afferden). Onderzoeken en in het kader van burgerparticipatie, samen met de inwoners van Afferden kijken naar mogelijkheden voor een veilige, groene en aantrekkelijke fietsstraat / auto te gast.
- Mogelijkheid onderzoeken van het doortrekken van het trottoir aan de Koningstraat tot aan de ‘Van Heemstra-weg-oversteekplaats Afferden/Deest’.
- Aantal oversteekplaatsen in de gemeente onder de loep te nemen en aanpassen (bijvoorbeeld oversteekplaatsen Van Heemstraweg met name in Deest en Afferden).
- Nader onderzoek verkeersontsluiting Raadhuisstraat tot Piet Verslootstraat in Druten.



Colofon

Uitgave
Gemeente Druten, oktober 2022

Redactie
College van burgemeester en wethouders

Fotografie
John van Gelder, Henk Hulshof, Sharon Willems, archiefbeelden en foto's in eigen bezit. We hebben ons uiterste best gedaan om de bronnen en rechthebbenden van beeldmateriaal te achterhalen. Bent u (mede-) rechthebbende van beeldmateriaal in dit document en wordt u niet genoemd, of heeft u geen toestemming gegeven voor gebruik? Neem dan contact met ons op: communicatie@drutenwijchen.nl.

Concept en creatie
Jolande van Straaten

Dit collegeprogramma publiceren we digitaal op www.druten.nl. Het verschijnt slechts in beperkte oplage in gedrukte vorm, op milieuvriendelijk papier.

De digitale versie is het milieuvriendelijkst als u hem niet print.













Website
www.druten.nl

Telefoon
088 432 70 00

Gemeentehuis
Heuvel 1, 6651 DA Druten

E-mail
info@druten.nl

WhatsApp
+31 625 689 928

Gemeente Druten

1.2 Beleidsindicatoren

Het is belangrijk voor gemeenten om te sturen op basis van meetbare prestaties, waarbij gemeenten bij de besteding van de beschikbare middelen goed onderbouwde keuzes maken om te kunnen bijsturen als de ontwikkelingen daartoe aanleiding geven. Ook om gemeenten onderling beter te vergelijken wordt in het BBV voorgeschreven dat de gemeenten een basisset van beleidsindicatoren hanteren voor de begroting en verantwoordingsstukken.
In dit hoofdstuk treft u een overzicht aan van beleidsindicatoren die voor dat programma van toepassing zijn. Ter vergelijking worden ook per beleidsindicator de waarde van de gemeente Wijchen en de waarde van de Gelderse gemeenten genoemd, voor zover beschikbaar.
De gegevens komen uit verschillende bronnen zoals oa. CBS, COELO, Rijkswaterstaat, KLPD, RIVM en andere centrale databronnen. De kengetallen worden centraal door KING (Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten) verzameld en gepubliceerd op Waarstaatjegemeente.nl.

Naam indicator	Eenheid	Waarde Druten	Waarde Wijchen	Waarde Gelderland
0 Bestuur en ondersteuning				
Overhead	% van de totale lasten	14,4	12	Niet bekend
1 Veiligheid				
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	10	4	8
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,3	2,1	1,6
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	3,2	3	3,4
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	0,8	1,6	1,3
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	4,2	4,8	5,7
3 Economie				
Functiemenging (verhouding tussen banen en woningen)	%	48,2	50,6	53,4
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 t/m 65 jaar	139,6	145,3	154
4 Onderwijs				
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	4,4	1,5	2,4
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	6	13	17
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers VO en MBO	1,5	1,8	1,7
5 Sport, cultuur en recreatie				
Niet sporters	%	53,4	47,1	49,4
6 Sociaal domein				
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 t/m 74 jaar	618,7	712,5	792,6
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	1	1	1
Kinderen in uitkeringsgezinnen	% kinderen tot 18 jaar	4	4	5
Netto Participatiegraad	% van de werkzame beroepsbevolking	72,6	71,3	70,9
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	1	2	2
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	255,6	297	349,7
Personen met een lopend re-integratietraject	Aantal per 1.000 inwoners	40,6	34,5	192,6
Jongeren (tot 18 jaar) met jeugdhulp	%	13	13,5	13,6
Jongeren (tot 18 jaar) met jeugdbescherming	%	0,8	1,4	1,4
Jongeren (12 tot 23 jaar) met jeugdreclassering	%	Geen data	0,2	0,3
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	820	710	697
7 Volksgezondheid en milieu				
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	51	117	106
Hernieuwbare elektriciteit	%	11,2	11,1	16,4
8 Wonen en bouwen				
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	278	282	281
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	16,5	3,6	8
Demografische druk	%	71,8	76,5	74
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Euro	768	806	847
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Euro	832	842	914

HOOFDSTUK 2 PARAGRAFEN

2 Paragrafen 65

2.1 Lokale heffingen 67
2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 75
2.3 Onderhoud kapitaalgoederen 91
2.4 Financiering 97
2.5 Bedrijfsvoering 101
2.6 Verbonden partijen 105
2.7 Grondbeleid 119

2.1 Paragraaf lokale heffingen

2.1.1 Inleiding

De onroerendezaakbelasting (OZB) is in omvang de belangrijkste gemeentelijke heffing. Ook is de gemeente in principe vrij om te bepalen waarvoor de OZB-opbrengsten worden gebruikt. Daarom rekenen we de OZB tot de algemene dekkingsmiddelen.

De riool- en reinigingsheffingen worden geheven voor een tegenprestatie van de gemeente en leggen beslag op het huishoudbudget van nagenoeg elke inwoner. Daarom zijn deze heffingen interessant om in het overzicht van lokale heffingen te betrekken.
Gelet op het aantal honden van bijna 2.000, is ook de hondenbelasting in de vergelijking betrokken.

De belastingdruk als gevolg van de lokale heffingen kan voor sommige bewoners te hoog zijn. Daarom hanteert de gemeente een kwijtscheldingsbeleid. Op basis van wettelijke normen mag de gemeente aanslagen (deels) kwijtschelden afhankelijk van de draagkracht van de belastingplichtige.

2.1.2 Gemeentelijk beleidskader

Het uitgangspunt van beleid is dat we de tarieven, heffingen en belastingen elk jaar aanpassen aan het inflatieniveau. Verder dienen tarieven en heffingen per saldo kostendekkend te zijn.
De raad stelt de definitieve tarieven voor 2023 vast in zijn vergadering van 15 december 2022.

2.1.3 Beleidskader 2023

Het totale pakket van gemeentelijke belastingen en heffingen bevat de volgende belastingen/heffingen die gebaseerd zijn op een door de gemeenteraad vastgestelde belastingverordening:
- onroerendezaakbelastingen;
- afvalstoffenheffing en reinigingsrechten;
- rioolheffing;
- hondenbelasting;
- lijkbezorgingsrechten;
- leges;
- marktgelden;
- reclamebelasting.

2.1.4 Onroerendezaakbelastingen

Omvang inkomsten
De gemeente heft onroerendezaakbelastingen (OZB) over binnen de gemeente gelegen onroerende zaken. Het gaat om twee directe belastingen: een eigenarenbelasting van degene die van een onroerende zaak het genot heeft door eigendom, bezit of beperkt recht en een gebruikersbelasting van degene die een onroerende zaak gebruikt die niet als woning dient.

De opbrengst in de primitieve begroting 2023 bedraagt afgerond € 4.214.000 en is gebaseerd op de verwachte opbrengsten voor 2022 en verhoogd met 3,0% inflatiecorrectie. Daarnaast is rekening gehouden met een toename van het aantal woningen als gevolg van nieuwbouw. Naast bovengenoemde inflatiecorrectie hebben we, conform besluit bij de programmabegroting 2022-2025, ook in voorliggende Programmabegroting rekening gehouden met een geleidelijke OZB- verhoging tot en met 2026 naar het niveau van het gemiddelde in de regio. Voor 2023 zijn in verband hiermee de navolgende (extra) verhogingen meegenomen:
- eigenaren woningen: 6,6%
- eigenaren niet woningen: 7,4%
- gebruik niet woningen: 4,8%

Waardebepaling en hoogte tarieven
De OZB-tarieven worden uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde. De gemeente waardeert jaarlijks alle onroerende zaken en er wordt rekening gehouden met een eventuele waardedaling of -stijging. Als uitgangspunt geldt, dat bij de tariefbepaling voor 2023 rekening wordt gehouden met die

waardeontwikkeling. In de huidige gepresenteerde OZB-tarieven 2023 is, op basis van een eerste indicatie van Munitax, voorlopig alleen rekening gehouden met een verwachte waardestijging van de woningen met 9,6%. Bij de vaststelling van de tarieven in december 2022 bestaat hier duidelijkheid over. Als dan blijkt dat de gemiddelde waardestijging anders uitkomt en er daardoor meer of minder OZB geheven zou kunnen worden, dan worden de tarieven daarop bijgesteld.
Kortom de in deze begroting gepresenteerde OZB tarieven moeten dan ook als voorlopig worden beschouwd.

2.1.5 Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht

De reinigingsrechten worden alleen geheven van objecten waar bedrijfsafval ontstaat. Afvalstoffenheffing wordt van huishoudens geheven, waarbij het niet uitmaakt of er daadwerkelijk afval aan de straat wordt gezet.

De tarieven voor 2023 worden ten opzichte van het niveau van 2022 verhoogd met de inflatiecorrectie van 3,0%. Daarnaast is rekening gehouden met een extra verhoging in verband met de structurele meerkosten van de verplaatsing/allocatie van de milieustraat.
Voor de begroting 2023 worden de tarieven voor éénpersoonshuishoudens € 145,93 en voor meerpersoonshuishoudens en reinigingsrechten € 202,88. De prijs voor het ledigen in de ondergrondse container wordt € 0,95 per keer.

De ramingen van de opbrengsten van de afvalstoffenheffing zijn volgens bestaand beleid voor 100% gerelateerd aan de ramingen van de lasten voor vuilafvoer en verwerking. De gemeente hanteert een voorziening om te voorkomen dat er te sterke schommelingen in de tarieven ontstaan.
Op basis van deze begroting dient een bedrag van € 19.410 te worden onttrokken aan deze voorziening.

Kostendekkendheid tarief afvalstoffenheffing/reinigingsrecht
De gemeente heeft een wettelijke inzamelingplicht voor het afval van huishoudens.
De kostendekkendheid van het tarief voor de afvalstoffenheffing wordt berekend door te bepalen welke kosten hiermee samenhangen. De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijke afval. Ook het scheiden van afval en het recyclen ervan vallen hieronder.

Verder wordt de overhead naar rato berekend over de productieve uren en als opslag meegenomen. Tevens wordt ook over een deel van de kosten de BTW doorberekend. Bij de bepaling van de tariefstelling is het toegestaan om de compensabele BTW als kostenpost op te nemen, daar gemeenten hiervoor gekort zijn in het gemeentefonds. Als laatste rekenen we ook 1/3 deel van de kosten voor straatreiniging en zwerfafval toe aan het aan de totale kosten voor afvalinzameling en –verwerking.

Gemeenten mogen op grond van de Wet milieubeheer voor de inzameling van het afval van huishoudens een afvalstoffenheffing invoeren. Deze mag maximaal kostendekkend zijn. In de gemeente Druten is de afvalstoffenheffing voor 2023 volledig kostendekkend.

Berekening kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing	(x € 1.000)
Directe kosten taakveld 7.3 afval	1.627
Directe inkomsten taakveld 7.3 afval exclusief heffingen	-327
Netto kosten taakveld afval	1.300
Toe te rekenen kosten en opbrengsten:	
Taakveld 0.4: Overhead	63
Taakveld 6.2: Kwijtschelding	60
Taakveld 2.1: Straatreiniging 1/3 deel	29
Taakveld 2.1: Zwerfafval 1/3 deel	24
BTW	215
Mutatie met de reserve	-19
Totale te dekken saldo	1.672
Opbrengst heffingen	1.672
Tekort/Overschot	0
Dekking	100%

2.1.6 Rioolheffing

Elke eigenaar van een onroerende zaak die direct of indirect is aangesloten op de riolering betaalt rioolheffing. Het uitgangspunt daarbij is een tarief dat 100% kostendekkend is. De kosten zijn ten opzichte van 2022 met 3,0% geïndexeerd.
Om de kostenstijging te dekken en de voorziening riolering op niveau te houden, dient het tarief voor 2023 ten opzichte van 2022 te worden verhoogd met € 7,00 (= 3% stijging) naar € 245,00 per aansluiting (was € 238,00 in 2022). Op basis van het tarief 2023 kan een bedrag van € 232.000 worden toegevoegd aan de voorziening riolering.

Kostendekkendheid tarief rioolheffing
De kostendekkendheid van het tarief voor rioolheffing wordt berekend door te bepalen welke kosten samenhangen met de instandhouding van het gemeentelijk rioolnetwerk. Hiervoor wordt geïnvesteerd in aanleg en vervanging en worden uitgaven gedaan voor het onderhoud. Dit beheer van rioleringen wordt risico-gericht uitgevoerd. Dat houdt in dat op hoofdlijnen planmatig wordt bepaald wanneer vervanging en onderhoud plaatsvindt, maar dat de daadwerkelijke uitvoering van het plan afhankelijk is van de noodzaak daartoe.

Naast de kosten voor onderhoud en vervanging worden ook kosten voor overhead aan de rioolheffing toegerekend. Dat gebeurt door een opslag op de toe te rekenen ambtelijke uren.
Daarnaast wordt 1/3 deel van de kosten voor het vegen van straten en pleinen aan de rioolheffing toegerekend. Dit omdat dat deel als bijdrage wordt gezien aan het schoonhouden van de rioleringen.
Ook wordt over een gedeelte van de kosten de BTW doorberekend. De reden dat deze BTW toch mag worden toegerekend is dat deze extra bijdrage/heffing als compensatie dient voor een daarmee samenhangende onttrekking aan het gemeentefonds. Dit laatste gebeurt overigens al sinds 2003, zijnde het jaar waarin het Btw-compensatiefonds is ingevoerd.

Berekening kostendekkendheid van de rioolheffing (x € 1.000,--)	
Kosten taakveld riolering; 7.2 (exclusief storting in de voorziening)	1.510
Inkomsten taakveld riolering, exclusief heffingen	0
Netto kosten taakveld riolering	1.510
Toe te rekenen kosten:	
* overhead	75
* vegen straten en pleinen/zwerfafval (1/3 deel)	53
* BTW	214
Storting in de voorziening rioleringen	232
Totaal per saldo af te dekken kosten	2.084
Af: opbrengst heffingen	-2.084
Per saldo tekort/overschot	0
Dekking	100%

Op grond van bovenstaande berekening is de conclusie dat de rioolheffing 2023 (is inclusief de tariefverhoging van € 7,00 per aansluiting) de kosten voor 100% dekt.

2.1.7 Hondenbelasting

Elke houder van een hond dient zich, na aanschaf, te melden, waarna een aanslag hondenbelasting volgt. Voor 2023 zijn de tarieven ten opzichte van 2022 verhoogd met de inflatiecorrectie van 3,0%. Op basis daarvan bedragen de tarieven voor 2023 voor het houden van één hond € 90,48, voor elke volgende hond € 124,92 en voor een kennel € 420,60.

2.1.8 Lijkbezorgingsrechten

In 2023 wordt volstaan met een trendmatige aanpassing van de tarieven lijkbezorgingsrechten met 3,0%.

2.1.9 Legesverordening

Algemeen
Leges worden geheven voor het door de gemeente verlenen van diensten zoals opgenomen in de Legesverordening en de daarbij behorende tarieventabel. De belastingplichtige is de aanvrager van de dienst dan wel ten behoeve van wie de dienst is verleend.

Globaal onderscheiden we een drietal titels:
Titel 1. Algemene dienstverlening, waaronder burgerlijke stand, reisdocumenten, verkeer en vervoer;
Titel 2. Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning, waaronder bouwactiviteiten, welstand, bestemmingswijzigingen;
Titel 3. Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn, waaronder horecavergunning, evenementenvergunning, kinderopvang.

Kostendekkendheid tarieven leges
De kostendekkendheid van de leges stellen we volgens de Gemeentewet vast op basis van de geraamde baten en lasten ter zake in de begroting 2023. De geraamde baten mogen niet hoger zijn dan de geraamde lasten. Anders gezegd mogen we over de gehele legesverordening geen ‘winst’ maken op de diensten en producten die wij aanbieden. Dit geldt niet voor de leges waar in de dienstverlening ook een rijksdeelcomponent van toepassing is. De verhoging van rijksleges worden dan volledig vertaald in de tariefstelling. Een aantal tarieven van leges is wettelijk gemaximeerd, zoals het tarief voor paspoorten en rijbewijzen. Voor 2023 stijgen de legestarieven met de inflatiecorrectie van 3,0%. In de tabel hieronder is de kostendekkendheid van de leges per hoofdstuk nader uitgesplitst. Voor de diensten en producten waarvoor geen baten zijn geraamd in de begroting 2023 is geen kostendekkendheidspercentage vastgesteld.

Berekening kostendekkendheid van de legestarieven

Titel 1 Algemene dienstverlening			directe kosten	overhead	baten	Kosten dekking
hoofdstuk	1	Burgerlijke stand	€ 21.744	€9.624	€4.302	14,2%
hoofdstuk	2	Reisdocumenten en Ned. ID kaart	€ 81.007	€ 40.052	€ 113.880	94,1%
hoofdstuk	3	Rijbewijzen	€ 89.648	€41.673	€116.567	88,8%
hoofdstuk	4	Verstrekkingen uit de Basis Registratie Personen	€ 3.767	€ 1.571	€1.930	36,1%
hoofdstuk	5	Overige publiekszaken	€ 16.763	€ 8.819	€5.594	21,9%
hoofdstuk	6	Geo-informatie	€0	€ 0	€ 0	Nvt
hoofdstuk	7	Kansspelen	€ 0	€ 0	€ 0	Nvt
hoofdstuk	8	Telecommunicatie	€28.954	€12.072	€36.733	89,5%
hoofdstuk	9	Verkeer en Vervoer	€7.735	€3.225	€10.515	95,9%
hoofdstuk	10	Diversen	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
Kostendekking Titel 1			**€ 248.794**	**€ 116.692**	**€ 290.331**	**79,4%**
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning			**directe kosten**	**overhead**	**baten**	**Kosten dekking**
hoofdstuk	1	Begripsomschrijvingen	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	2	Vooroverleg/beoordelen conceptaanvraag	€0	€0	€0	nvt
hoofdstuk	3	Omgevingsvergunning	€ 669.477	€ 258.063	€ 888.693	95,8%
hoofdstuk	4	Teruggaaf	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	5	Intrekking omgevingsvergunning	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	6	Wijziging omgevingsvergunning agv wijziging project	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	7	Sloopmelding	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	8	Diversen	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
Kostendekking Titel 2			**€ 669.477**	**€ 258.063**	**€ 888.693**	**95,8%**
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn			**directe kosten**	**overhead**	**baten**	**Kosten dekking**
hoofdstuk	1	Horeca	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	2	Organiseren evenementen of markten	€ 1.158	€ 483	€ 306	18,7%
hoofdstuk	3	Prostitutiebedrijven	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	4	Kinderopvang	€ 1.662	€ 919	€ 2.228	86,3%
hoofdstuk	5	Marktstandplaatsen	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	6	Winkeltijdenwet	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
Kostendekking Titel 3			**€ 2.820**	**€ 1.402**	**€ 2.534**	**60,0%**
Kostendekking totale tarieventabel			**€ 921.091**	**€ 376.157**	**€ 1.181.558**	**91,1%**

Recapitulatie Titel 1, 2 en 3						
Totaal			**directe kosten**	**overhead**	**baten**	**Kosten dekking**
Kostendekking Titel 1			€ 248.794	€ 116.692	€ 290.331	79,4%
Kostendekking Titel 2			€ 669.477	€ 258.063	€ 888.693	95,8%
Kostendekking Titel 3			€ 2.820	€ 1.402	€ 2.534	60,0%
Kostendekking totale tarieventabel			**€ 921.091**	**€ 376.157**	**€ 1.181.558**	**91,1%**

* Voor de doorrekening van de kosten voor 2023 is de berekening van de overhead gewijzigd. Het uurtarief en daarmee de kosten zijn gestegen. Hierdoor is het kostendekkendheidspercentage gedaald ten opzichte van 2022. Dit wordt deels opgevangen door de hogere legesopbrengst van de versnelde woningbouw.

Omgevingswet
De bovenstaande legestabel 2023 heeft nog betrekking op de situatie zonder invoering van de Omgevingswet. Op dit moment (half september 2022) is er nog onvoldoende duidelijkheid of de wet per 1 januari 2023 wel of niet wordt ingevoerd. Op 1 november 2022 neemt de Eerste Kamer hierover een beslissing. We zijn wel al volop bezig met de voorbereidingen voor het geval de invoering van de Omgevingswet doorgaat. Bij het doorgaan van de invoering leggen we in december 2022, bij de vaststelling van de leges- en belastingverordeningen 2023, de gewijzigde tabel aan u voor.

2.1.10 Reclamebelasting

De gemeenteraad stelt ieder jaar de verordening reclamebelasting vast waardoor het heffen van reclamebelasting in het afgebakende centrumgebied (werkgebied van het SODC, vastgelegd op het kaartbeeld horende bij de vastgestelde Verordening met nr. 000888) mogelijk wordt.
Jaarlijks wordt deze verordening geactualiseerd.

Het tarief voor 2023 bedraagt:
1.Het vaste bedrag voor de reclamebelasting bedraagt per onroerend zaak € 150,00.

2.Voor zover de waarde van de onroerende zaak meer bedraagt dan € 76.000,00 wordt het in het vorige lid genoemde bedrag vermeerderd met een bedrag per € 1.000,00 waarde van € 1,80.

3.De reclamebelasting bedraagt maximaal per onroerende zaak € 475,00.

De ontvangsten minus de kosten gaan in de vorm van een subsidie naar Stichting Ondernemersfonds Druten Centrum (SODC).

2.1.11 Tabel vergelijking tarieven 2022-2023

De volgende tabel geeft voor de belangrijkste belastingsoorten indicatief aan hoe de tarieven voor het begrotingsjaar 2023 zich verhouden ten opzichte van 2022.

Belastingsoort	Tarieven		Verhoging/verlaging in %
	2022	2023	
Onroerendezaakbelastingen:			
- eigenaren woningen	0,1037 %	0,1037% *	0,0% **
- eigenaren niet-woningen	0,2084 %	0,2301% *	10,4%
- gebruikers niet-woningen	0,1737 %	0,1872% *	7,8%
Hondenbelasting:			
- voor een eerste hond	€ 87,96	€ 90,48	3,0%
- voor een tweede hond	€ 121,32	€ 124,92	3,0%
- voor een kennel	€ 408,36	€ 420,60	3,0%
Rioolheffing:			
- per aansluiting	€ 238,00	€ 245,00	3,0%
Reinigingsheffingen:			
- éénpersoons huishouden	€ 140,71	€ 145,93	3,7%
- meerpersoons huishouden	€ 195,03	€ 202,88	4,0%
- reinigingsrechten	€ 195,03	€ 202,88	4,0%
- lediging in ondergrondse container	€ 0,85	€ 0,95	11,7%

* Tarieven zijn voorlopig en gebaseerd op indicaties van Munitax betreffende de verwachte stijging van de WOZ-waarden.
** Op basis van het tarief lijkt het alsof de OZB voor eigenaren woningen in 2023 ten opzichte van 2022 niet stijgt. Dit komt omdat in het tarief voor 2023 enerzijds rekening is gehouden met de inflatie (+ 3%) en met de extra-ophoging voor de geleidelijke groei naar de regiogemeenten (+ 6,6%) en anderzijds omdat rekening is gehouden met de verlaging van het tarief (-9,6%). Dit laatste op grond van de verwachte WOZ-waarde ontwikkeling. Uiteindelijk betekent dit wel dat de OZB-aanslag voor 2023 gemiddeld 9,6% hoger zal uitvallen in vergelijking tot 2022.

2.1.12 Gemeentelijke lastendruk 2023

Hieronder is indicatief de gemiddelde lastendruk voor 2022 en 2023 weergegeven. Dit op basis van een gemiddelde woningprijs van € 250.000 voor 2022 en € 274.000 voor 2023. Daarbij is uitgegaan van de voorlopig ingeschatte waardestijging van woningen met 9,6%.

	Huurder Geen eigen woning		**Eigenaar** Met eigen woning met waarde van € 250.000	**Eigenaar** Met eigen woning met waarde van € 274.000
	2022	**2023**	**2022**	**2023**
Afvalstoffenheffing	€ 195,03	€ 202,88	€ 195,03	€ 202,88
20 vuilniszakken/ledigingen	€ 17,00	€ 19,00	€ 17,00	€ 19,00
Rioolheffing	-	-	€ 238,00	€ 245,00
OZB eigenaar	-	-	€ 259,25	€ 284,14
Totaal	**€ 212,03**	**€ 221,88**	**€ 709,28**	**€ 751,02**

2.1.13 Kwijtschelding

Als een belastingplichtige niet in staat is om de belastingaanslag te betalen kan onder bepaalde voorwaarden (afhankelijk van het netto besteedbaar (gezins-)inkomen en persoonlijke omstandigheden) (gedeeltelijke) kwijtschelding worden verleend. Dat kan alleen als het een aanslag betreft voor onroerendezaakbelasting, afvalstoffenheffing en hondenbelasting. De gemeente voert een actief beleid op het gebied van kwijtscheldingen. Burgers, aan wie structureel kwijtschelding wordt verleend, komen in aanmerking voor een vereenvoudigde kwijtscheldingsprocedure.

2.2 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

2.2.1. Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de verplichting opgenomen om deze paragraaf in de begroting en de jaarrekening op te nemen. Wij vinden het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen. Op die manier is er voldoende ruimte en tijd om de risico's van nu te beheersen en om voor eventuele toekomstige risico's tijdig maatregelen te treffen.

De paragraaf weerstandsvermogen geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen. Het vooraf inschatten van de risico's en daarmee omgaan is belangrijk voor de sturing van de organisatie en de verantwoording die we verschuldigd zijn aan onze inwoners.

Om inzicht in de risico's van de gemeente te krijgen is er een risico-inventarisatie uitgevoerd. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van de risico-inventarisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico's is het weerstandsvermogen berekend. Dat is het vermogen van de gemeente om toekomstige financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat de normale bedrijfsvoering wordt aangetast.

2.2.2. Risicoprofiel

Een gemeente loopt, net als elke andere organisatie, risico's in de uitvoering van haar taken. Van een aantal risico's is bekend welke financiële gevolgen deze hebben en is het vrijwel zeker dat het feit zich zal voordoen (of voorgedaan heeft). De gemeente moet daarvoor voorzieningen treffen (artikel 44 BBV).

Bij een risico is het onbekend of het feit zich zal voordoen. In de ambtelijke organisatie is een inventarisatie gedaan van de mogelijke risico's die zich voor kunnen doen. Bij die inventarisatie zijn in totaal 77 risico's met financiële gevolgen benoemd.

Van elk risico is een inschatting gemaakt voor het mogelijke financiële nadelige effect en op basis van die inschatting is een top veertien tot stand gekomen. Hierbij wordt de opmerking geplaatst dat het risicoprofiel een momentopname is. In een veranderende omgeving veranderen ook steeds de risico's.

In de hiernavolgende tabel worden de veertien risico's met de grootse financiële impact, alsmede het totaal van alle overige risico's in beeld gebracht.

Risico	Gevolg	Gewogen inschatting effect
Doorwerken effecten Corona	Diverse (zie afzonderlijke rapportage)	700.000
Algemene uitkering gemeentefonds valt lager uit dan begroot	Begrotingstekort, minder inkomsten dan geraamd. Bezuinigen dan wel belastingen verhogen.	263.000
Het tijdig uitvoeren van onderhoud aan wegen blijft achterwege	Grotere schade en vervanging moet eerder, dan wel wordt duurder. Meer risiso op aansprakelijkheidstelling.	245.000
Uitlekken van vertrouwelijke informatie	Claims in verband met misbruik, alsmede imagoschade	216.000
Budget re-integratie is uitgeput	Minder uitstroom uit uitkering en geen nieuwe trajecten kunnen opstarten	175.000
Overtreding AVG	Autoriteit persoonsgegevens legt na een onderzoek boete op	160.000
Kosten jeugdzorg	Kosten zijn hoger dan in de begroting aan budget is opgenomen	160.000
Energielasten	Onzekerheid op de energiemarkt, met stijgende prijzen (budgetoverschrijding)	160.000
Crisissituatie (ramp)	(Milieu)schade, herstelkosten en/of financiële claims door derden	100.000
Grote calamiteit bij een bedrijf	(Milieu)schade, herstelkosten en/of financiële claims door derden	100.000
Invoering WKB/Omgevingswet	Overheveling deel van toezicht en controletaken naar onafhankelijke marktpartijen. Afname leges inkomsten.	100.000
GGD maakt aanspraak op deelnemers voor een extra bijdrage	Gemeente moet meer bijdragen aan GGD dan begroot.	76.000
MGR maakt aanspraak op deelnemers voor een extra bijdrage	Gemeente moet meer bijdragen aan MGR dan begroot	65.800
Invoering woonplaatsbeginsel	Gemeente wordt verantwoordelijk voor een nieuwe populatie jeugdigden	50.000
Wmo is een open-eindregeling	Financieel - Overschrijding van het budget	45.000
Groot scala van allemaal kleinere risico's	Schade, tekort in de begroting, claims, etc.	676.200
	Totaal ingeschat financieel risico	**3.292.000**

Tabel 1 Overzicht financiële risico's (in €)

2.2.3 Integrale risicoparagraaf COVID-19 crisis, Oekraïne.

Vanaf het ontstaan van de corona pandemie zijn gemeenten geconfronteerd met de financiële effecten hiervan. Meerkosten voor de bedrijfsvoering, handhaving, sluitingen van sportzalen, theater en het zwembad zijn voorbeelden hiervan. Er zijn ook minderkosten op het gebied van het niet doorgaan van evenementen. In 2020 en 2021 heeft het Rijk gemeenten gecompenseerd voor inkomstenderving. Ook de vluchtelingenstroom vanuit Oekraïne leidt tot meerkosten bij de gemeenten, waar de overheid financiering tegenover stelt. We nemen in dit kader een risico op voor een aantal onderwerpen, waarvan we weten dat het tot meerkosten leidt. Daarbij gaan we er in dat geval vanuit dat er geen compensatie van het Rijk meer tegenover staat.

	Begroting 2023	Jaarrekening 2021
Zwembad/ restaurette/ sporthal	252.000	
Extra kosten bedrijfsvoering, waaronder handhaving	78.000	
Sociaal domein (o.a. omzetgarantie)	163.000	
Cultuur/ Evenementen	79.000	
Afval/ Groen/ Ongedierte	128.000	
Huisvesting vluchtelingen (Oekraïne)	250.000	
Totaal corona	950.000	700.000
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	0,5	0,5

2.2.4. Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel financiële middelen de gemeente nodig heeft om de risico's op te vangen. We gebruiken een risicosimulatie voor het berekenen van een passende reserve voor het opvangen van de risico's. Uitgangspunt hierbij is dat op basis van risicosimulatie sprake is van 75 tot 95% zekerheid dat de gemeente haar risico's opvangt. Op basis van een studie naar het verloop van grafieken van een aantal gemeenten kan het best een zekerheidsfactor van 90% gehanteerd worden.

De reden daarvoor is dat:

1. Niet alle risico's zich tegelijk en voor het maximale bedrag voordoen.
2. Voor een klein beetje meer zekerheid (niet 90% maar 95%) moet naar verhouding veel extra geld gereserveerd worden.

Uit de risicosimulatie volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden opgevangen met een bedrag van € 3.292.000 (benodigde weerstandscapaciteit).

2.2.5. Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is het totaal van alle middelen waarover de gemeente Druten beschikt als zich niet begrote kosten voordoen. De beschikbare weerstandscapaciteit is als volgt opgebouwd:

Weerstandscapaciteit (bedragen x € 1.000)	Schatting stand 1-1-2023
Algemene reserves	11.563
Bespaarde rente	0
Bestemmingsreserves (vrij aanwendbaar)	3.607
Onbenutte belastingcapaciteit	1.316
Saldo onvoorzien	10
Totale beschikbare weerstandscapaciteit	**16.496**

Tabel 2 Beschikbare weerstandscapaciteit

Algemene reserves (vrij aanwendbaar)

Onderstaande tabel geeft inzicht in het verloop van de stand van de reserves.

Verloop reserves (bedragen x € 1.000)	Verslag 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Algemene reserves	11.632	10.122	11.563
Bestemmingsreserves	6.891	5.342	5.474

Tabel 3 Verloop van de stand van de reserves

De algemene reserves bestaan uit de algemene reserve (€ 10.361.000) en de reserve grondbedrijf (€ 1.202.000). Deze reserves zijn vrij aanwendbaar. Dat betekent dat er niet van tevoren vaststaat waar we het geld aan uitgeven. Omdat de risico's van het grondbedrijf worden meegenomen in het risicoprofiel, wordt de reserve grondbedrijf meegenomen in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Bespaarde rente

Met ingang van het begrotingsjaar 2023 rekenen we geen rente meer toe aan het eigen vermogen.

Bestemmingsreserves (vrij aanwendbaar)

Van het totale bedrag aan bestemmingsreserves van € 5.474.000 wordt een bedrag van € 3.607.000 als vrij aanwendbaar aangemerkt. Na goedkeuring van de raad kunnen deze reserves worden ingezet voor het opvangen van risico's.
Uitgangspunt is dat de reserves legaat van Cooth, winstuitkering NUON, conversie aandelen Vitens, kwel-beheersingssysteem en de afschrijvingsreserves Horssen en HOV knoop niet vrij aanwendbaar zijn. Hiervan weten we al dat er toekomstige uitgaven komen.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die de gemeente nog heeft om extra opbrengsten te krijgen via belastingheffing. Op basis van de normering volgens artikel 12 Fvw (Financiële-verhoudingswet) bedraagt de onbenutte belasting-capaciteit van onze gemeente naar schatting € 1.316.000.
We berekenen de onbenutte belastingcapaciteit door de begrote belastingopbrengst af te trekken van de (maximale) belastingopbrengst die we hadden kunnen krijgen. Deze ruimte doet zich alleen voor bij de onroerende-zaakbelastingen (OZB). Het huidige beleid van de gemeente Druten is gericht op 100% kostendekking bij het tarief van de afvalstoffenheffing, reinigingsrechten en de rioolrechten. Daarmee houden we dus geen ruimte over.

Saldo onvoorzien

De gemeente kiest ervoor om € 10.000 in de begroting aan te houden als buffer voor eenmalig onvoorziene uitgaven. Deze uitgaven moeten onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn.

2.2.6. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de gemeente in staat is om toekomstige risico's op te vangen. Om te bepalen of het weerstandsvermogen voldoende is, wordt de relatie gelegd tussen de financiële gevolgen van de risico's (gewenste weerstandscapaciteit) en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide onderdelen wordt in het figuur hieronder weergegeven.

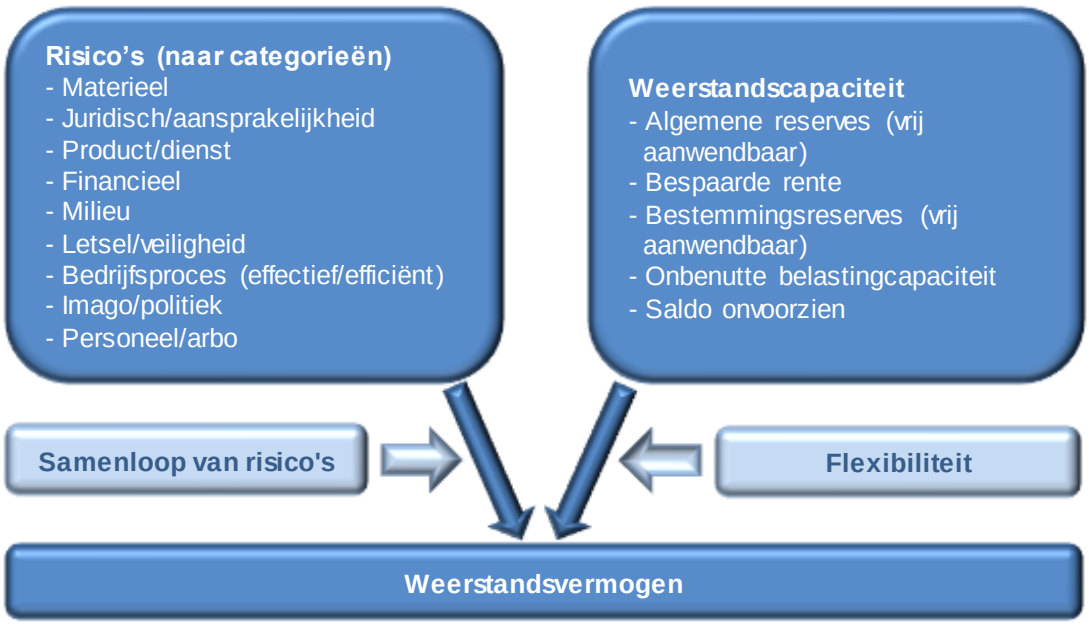

Figuur 1 Relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit

Het is de taak van het bestuur om te zorgen voor voldoende weerstandsvermogen. Dat vraagt om duidelijke en toetsbare kaders voor concrete vragen zoals: hoeveel geld leggen wij opzij voor het opvangen van mogelijke financiële verliezen?

Is ons weerstandsvermogen voldoende?

Om te bepalen of ons weerstandsvermogen voldoende is kijken we naar hoeveel financiële middelen nodig zijn en hoeveel er beschikbaar is. De uitkomst van die deelsom is het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{EUR 16.496.000}}{\text{EUR 3.292.000}} = 5{,}01$$

In de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen is bepaald dat de gemeente Druten voor de ratio weerstandsvermogen minimaal een waarderingscode "C" wil scoren. Dat komt neer op minimaal voldoende weerstandsvermogen.
De hiernavolgende normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het geeft een waardering van de berekende ratio.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2,0	uitstekend
B	1,4-2,0	ruim voldoende
C	1,0-1,4	voldoende
D	0,8-1,0	matig
E	0,6-0,8	onvoldoende
F	<0,6	ruim onvoldoende

Tabel 4 Weerstandsnorm

De ratio van de gemeente Druten valt in klasse A. Dat betekent dat ons weerstandsvermogen uitstekend is.

2.2.7 Conclusies weerstandsvermogen

De benodigde weerstandscapaciteit valt lager uit dan de beschikbare weerstandscapaciteit. Dat betekent dat Gemeente Druten over voldoende reserves beschikt om met 90% zekerheid de risico's af te dekken.

In hiernavolgend overzicht zijn de ratio's van het weerstandsvermogen van de afgelopen jaren opgenomen. Het weerstandsvermogen is voldoende op peil.

Rapportagemoment	Verslag 2020	Verslag 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Ratio	6,33	6,39	4,52	5,01

Tabel 5 Verloop ratio weerstandsvermogen

Al enige jaren is ons weerstandsvermogen uitstekend. Omdat de reserves afnemen ten opzichte van de jaarrekening 2021, daalt het weerstandsvermogen ten opzichte van de stand bij het verslag 2021.
Er zijn twee mogelijkheden om het weerstandsvermogen te beïnvloeden, namelijk door maatregelen te nemen voor die risico's en dus door die risico's te verminderen, dan wel door de reserves te vergroten (en dus te sparen). De situatie van de gemeente Druten is de laatste jaren vooral verbeterd doordat onze risico's (o.a. vanuit de grondexploitatie) toch behoorlijk zijn afgenomen.

2.2.8 Financiële kengetallen

Bij ministeriële regeling is een aantal kengetallen vastgesteld. Doel van deze kengetallen is om te kunnen beoordelen hoe we als gemeente Druten het in financiële zin doen. De kengetallen geven de mogelijkheid om het financiële beleid te beoordelen en indien nodig aan te passen.

Eén afzonderlijk kengetal zegt niet alles. De kengetallen moeten in samenhang en dus in relatie tot elkaar beoordeeld worden. Als de kengetallen gezamenlijk een verontrustend beeld geven, betekent dit dat de financiële positie van de gemeente onder druk staat en dat er dus maatregelen moeten worden getroffen.

De hiernavolgende tabel geeft inzicht in de financiële positie afgeleid uit het jaarverslag 2021, de begroting 2022 en de meerjarenbegroting 2023-2026.

Begroting jaar 2023 Kengetallen (in %)	**Verslag 2021**	**Begr. 2022**	**Begr. 2023**	**MJR 2024**	**MJR 2025**	**MJR 2026**
Netto schuldquote	62	113	101	99	92	90
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	48	93	84	83	76	74
Solvabiliteitsratio	30	18	20	19	20	20
Structurele exploitatieruimte	4,00	5,13	6,27	7,64	7,39	3,42
Grondexploitatie	4	4	2	3	4	5
Belastingcapaciteit	96	90	83	83	83	83

Tabel 6 Financiële kengetallen

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft aan of de gemeente investeringsruimte heeft of juist voorzichtig moet zijn met investeren. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten (rente en aflossing) er zijn, waardoor er minder geld over blijft voor onverwachte uitgaven.
Dit kengetal is het totaal van onze schulden (aangegane leningen en crediteuren) gedeeld door de inkomsten (totale baten).

Begroting jaar 2023 Kengetallen (in %)	**Verslag 2021**	**Begr. 2022**	**Begr. 2023**	**MJR 2024**	**MJR 2025**	**MJR 2026**
Netto schuldquote	62	113	101	99	92	90

Tabel 7 Verloop netto schuldquote

Volgens de provincie Gelderland is een netto schuldquote lager dan 90% voldoende. Door de voorgenomen investeringen voldoen wij niet aan dit criterium en zijn daarmee beland in de middelste categorie.

Netto schuldquote (zonder alle door de gemeente verstrekte leningen)

Een hoge netto schuldquote hoeft niet altijd een probleem te zijn. Een oorzaak van een hoge netto schuldquote kan zijn dat veel van de geleende gelden worden doorgeleend. De rente en aflossingen worden dan voldaan door degenen aan wie deze leningen zijn verstrekt. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote ook zonder de door de gemeente verstrekte leningen berekend. Daarmee ontstaat inzicht in het deel van de leningen waarvan de rentelasten en aflossingen direct drukken op de eigen begroting.

Begroting jaar 2023 Kengetallen (in %)	**Verslag 2021**	**Begr. 2022**	**Begr. 2023**	**MJR 2024**	**MJR 2025**	**MJR 2026**
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	48	93	84	83	76	74

Tabel 8 Verloop netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)

Zoals te zien hebben de verstrekte leningen een aanzienlijke invloed op de netto schuldquote. De correctie heeft invloed op de uitkomst, waarbij het kengetal vanaf het begrotingsjaar 2023 een dalende trend laat zien.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft aan welk deel van onze bezittingen is betaald met spaargeld. In vaktermen is dat het eigen vermogen gedeeld door het totale vermogen. Een hoog aandeel van het eigen vermogen geeft aan dat de gemeente financieel gezond en flexibel is.

Begroting jaar 2023 Kengetallen (in %)	**Verslag 2021**	**Begr. 2022**	**Begr. 2023**	**MJR 2024**	**MJR 2025**	**MJR 2026**
Solvabiliteitsratio	30	18	20	19	20	20

Tabel 9 Verloop solvabiliteit

Volgens de provincie Gelderland is onze solvabiliteit middelmatig (norm tussen 20-50%). Een redelijk gedeelte van onze bezittingen is betaald met eigen geld. Maar het grootste gedeelte van onze bezittingen is betaald met geleend geld. Volgens de provincie Gelderland is bij 50% of meer eigen vermogen de solvabiliteit voldoende.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan of er financieel nog ruimte is voor nieuw beleid. Zolang op lange termijn de inkomsten hoger zijn dan de uitgaven blijft er ruimte over, de zogenaamde structurele exploitatieruimte.
Incidentele baten, maar ook incidentele lasten worden bij deze berekening dus buiten beschouwing gelaten. Dat geldt in principe ook voor de stortingen en onttrekkingen aan reserves, tenzij deze van structurele aard zijn.

Begroting jaar 2023 Kengetallen (in %)	**Verslag 2021**	**Begr. 2022**	**Begr. 2023**	**MJR 2024**	**MJR 2025**	**MJR 2026**
Structurele exploitatieruimte	4,00	5,13	6,27	7,64	7,39	3,42

Tabel 10 Verloop structurele exploitatieruimte

Volgens de begroting 2023 en verder is de gemeente Druten voldoende (norm provincie Gelderland > 0%) in staat om voor langere tijd financiële tegenvallers op te vangen. Dit kengetal laat een daling zien in het jaar 2026.

Grondexploitatie

Als een gemeente veel geld heeft geïnvesteerd in de aankoop van gronden, kan dat risico's opleveren. Alle kosten van de grond moeten – in basis – worden terugverdiend via verkoop. Hoe langer het duurt voor de gronden worden verkocht, hoe groter de risico's zijn.
Het kengetal geeft aan welk gedeelte van onze totale inkomsten is vastgezet in grondexploitatie.

Begroting jaar 2023 Kengetallen (in %)	**Verslag 2021**	**Begr. 2022**	**Begr. 2023**	**MJR 2024**	**MJR 2025**	**MJR 2026**
Grondexploitatie	4	4	2	3	4	5

Tabel 11 Verloop grondexploitatie

Ons aandeel in grondexploitatie neemt geleidelijk toe. Dit heeft alles te maken met de toename van jaarlijks € 500.000 wat beschikbaar is ten behoeve van strategische aankopen. De komende jaren is voorzien dat het aandeel van de grondexploitatie weinig risico's oplevert voor de financiële positie van onze gemeente (norm provincie Gelderland < 20%).

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

Een gemeente heeft de ruimte om belastingen te verhogen. Deze belastingen zijn voor onze inwoners woonlasten. Het gaat om de OZB (onroerende zaakbelasting), de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Daarbij is de OZB voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomst.

Het kengetal geeft aan hoeveel procent van het landelijke gemiddelde de woonlasten van de gemeente Druten zijn.

Begroting jaar 2023 Kengetallen (in %)	**Verslag 2021**	**Begr. 2022**	**Begr. 2023**	**MJR 2024**	**MJR 2025**	**MJR 2026**
Belastingcapaciteit	96	90	83	83	83	83

Tabel 12 Verloop belastingcapaciteit

De gemeente Druten scoort minder dan 100%. Dat betekent dat onze inwoners minder belasting betalen dan het landelijk gemiddelde. We hebben dus ten opzichte van dat landelijke gemiddelde nog een mogelijkheid om de belastingen te verhogen en daarmee onze inkomsten te verhogen.

Kengetallen provincie Gelderland

De provincie Gelderland heeft de kengetallen opgenomen in een databank en er zijn in overleg met het Ministerie van BZK en de andere provincies signaleringswaarden vastgesteld waaraan de kengetallen kunnen worden getoetst. Daarbij kan categorie A als minst en categorie C als meest risicovol worden bestempeld.

In onderstaand overzicht zijn de kengetallen en categorieën inzichtelijk gemaakt.

Kengetallen (in %)	**Begroting 2023**	**Categorie A**	**Categorie B**	**Categorie C**
* Netto schuldquote	**101**	**< 90**	**90 - 130**	**> 130**
* Netto schuldquote gecorrigeerd	**84**	**< 90**	**90 - 130**	**> 130**
* Solvabiliteitsratio	**20**	**> 50**	**20 - 50**	**< 20**
* Structurele exploitatieruimte	**6,27**	**> 0**	**0**	**< 0**
* Grondexploitatie	**2**	**< 20**	**20 - 35**	**> 35**
* Belastingcapaciteit woonlasten	**83**	**< 95**	**95 - 105**	**> 105**

Zoals de tabel laat zien, is de gemeente Druten financieel gezond. Het gevoerde financiële beleid is weinig risicovol.

Hoewel het kengetal solvabiliteit voor verbetering in aanmerking komt, heeft de gemeente Druten ruimte voor investeringen en is de mogelijkheid aanwezig om door belastingverhoging meer inkomsten te genereren (belastingcapaciteit). Die inkomsten kunnen worden aangewend om de schulden te verminderen of het eigen vermogen te versterken.

Het aandeel van de financiële middelen in de grondexploitatie is klein. Gezien de hoogte van het solvabiliteitspercentage blijven we voorzichtig met investeren.

Conclusie kengetallen

Pas als meerdere kengetallen in de meest risicovolle categorie vallen, kan dit wijzen op een zwakke financiële positie. Dat is voor de gemeente Druten zeker niet het geval. De financiële positie levert weinig risico's op en dat wordt vooral benadrukt door het feit dat we op basis van het kengetal 'structurele exploitatieruimte' positief scoren.

Het eigen vermogen van de gemeente Druten is volgens de norm onvoldoende om financieel flexibel te zijn. De bezittingen worden voornamelijk gefinancierd met geleend geld.

Een positieve ontwikkeling is dat het aandeel van de gemeente in de grondexploitatie afneemt. Dat betekent minder (financiële) risico's waarmee we rekening moeten houden. Het weerstandsvermogen geeft aan dat we uitstekend in staat zijn om toekomstige risico's af te dekken. Dat blijkt ook uit de meerjarenbegroting van de structurele exploitatieruimte.

Met de belastinginkomsten blijft de gemeente Druten onder het landelijk gemiddelde. Dat betekent dat in samenhang met de onbenutte belastingcapaciteit, zoals benoemd bij de beschikbare weerstandscapaciteit, er nog ruimte is voor het genereren van inkomsten.

In het onderstaande overzicht is kort weergegeven hoe de kengetallen geïnterpreteerd kunnen worden.

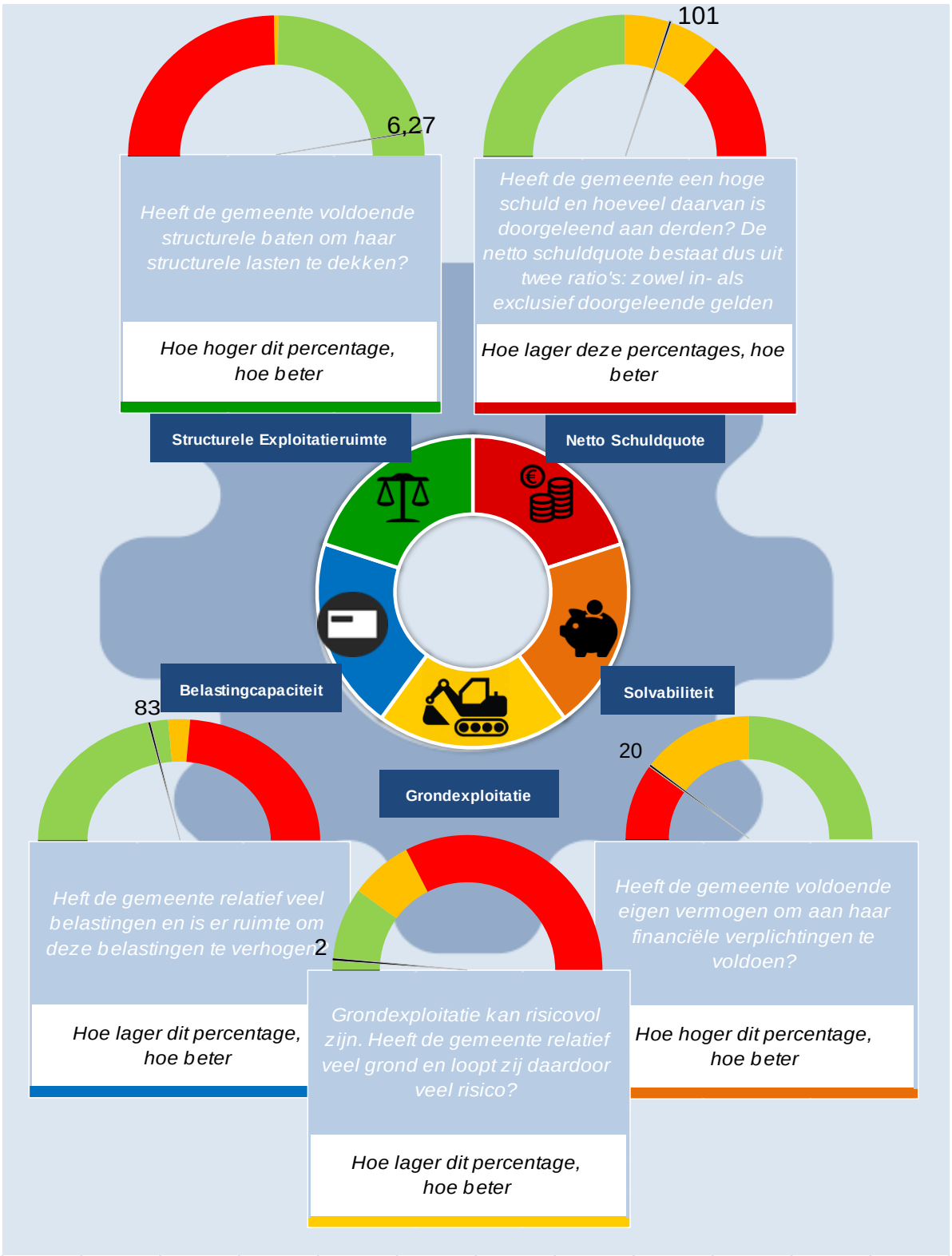

2.2.9 Geprognosticeerde balans

Door het opnemen van een geprognosticeerde balans in zowel de begroting als de meerjarenraming krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte.

Hierna treft u de geprognosticeerde balans aan voor de begroting 2023–2026.

Balans per 31 december (x € 1.000)

ACTIVA	Ultimo 2021 Rekening	Ultimo 2022 Begroting	Ultimo 2023 Begroting	Ultimo 2024 Begroting	Ultimo 2025 Begroting	Ultimo 2026 Begroting
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	**202**	**103**	**90**	**77**	**64**	**51**
Materiële vaste activa	**46.152**	**61.934**	**65.266**	**65.131**	**62.965**	**60.818**
* Investeringen economisch nut	42.679	56.917	59.012	58.973	57.120	55.314
* Investeringen OR maatschappelijk	3.473	5.017	6.254	6.159	5.844	5.504
Financiële vaste activa	**8.804**	**9.707**	**9.230**	**9.071**	**9.018**	**9.049**
* Deelnemingen	444	1.520	1.494	1.494	1.494	1.494
* Uitgezette leningen	7.285	8.161	7.710	7.551	7.497	7.528
* Overige uitzettingen	1.075	26	26	26	26	26
Totaal vaste activa	**55.158**	**71.744**	**74.586**	**74.279**	**72.046**	**69.918**
Vlottende activa						
Voorraad (gronden)	**1.667**	**2.097**	**1.000**	**1.500**	**2.000**	**2.500**
Uitzettingen	**6.394**	**5.604**	**5.987**	**5.987**	**5.987**	**5.987**
* Vorderingen openbare lichamen						
* Schatkist						
* Overige vorderingen						
Liquide middelen	**337**	**62**	**138**	**138**	**138**	**138**
* Kassaldi						
* Bank, griro en rekening courant						
Overlopende activa	**4.432**	**1.469**	**3.431**	**3.431**	**3.431**	**3.431**
Totaal vlottende activa	**12.830**	**9.232**	**10.556**	**11.056**	**11.556**	**12.056**
TOTAAL GENERAAL	**67.988**	**80.976**	**85.142**	**85.335**	**83.602**	**81.974**

Balans per 31 december (x € 1.000)

PASSIVA	Ultimo 2021 Rekening		Ultimo 2022 Begroting		Ultimo 2023 Begroting		Ultimo 2024 Begroting		Ultimo 2025 Begroting		Ultimo 2026 Begroting	
Vaste passiva												
Eigen vermogen		**20.307**		**14.810**		**16.797**		**16.365**		**16.401**		**16.432**
* Algemene reserve	11.632		9.047		10.361		9.907		9.907		9.907	
* Bestemmingsreserves												
- Voor egalisatie van tarieven	1.137		926		0		0		0		0	
- Overige bestemmingsreserves	5.754		4.837		6.436		6.458		6.494		6.525	
* Nog te bestemmen resultaat	1.784											
Voorzieningen		**3.442**		**3.881**		**5.120**		**5.459**		**5.779**		**6.270**
* t.b.v. verplichtingen en verliezen	2.849		3.340		3.231		3.237		3.248		3.262	
* t.b.v. egalisatie van kosten	593		541		1.889		2.222		2.531		3.008	
Vaste schulden looptijd 1 jaar of langer		**38.204**		**51.581**		**53.006**		**53.292**		**51.203**		**49.053**
* Onderhandse leningen	38.195		31.347		33.400		27.600		22.900		18.700	
* Waarborgsommen	9		11		12		12		12		12	
* Financieringstekort			20.223		19.594		25.680		28.291		30.341	
Totaal vaste passiva		**61.953**		**70.272**		**74.923**		**75.116**		**73.383**		**71.755**
Vlottende passiva												
Netto vlottende schulden korter 1 jaar		**1.678**		**6.753**		**6.837**		**6.837**		**6.837**		**6.837**
* Bank- en girosaldi	0		420		327		327		327		327	
* Overige schulden	1.678		6.333		6.510		6.510		6.510		6.510	
Overlopende passiva		**4.357**		**3.951**		**3.382**		**3.382**		**3.382**		**3.382**
Totaal vlottende passiva		**6.035**		**10.704**		**10.219**		**10.219**		**10.219**		**10.219**
TOTAAL GENERAAL		**67.988**		**80.976**		**85.142**		**85.335**		**83.602**		**81.974**

2.3. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

1. Algemeen

De gemeente Druten is 4.246 hectare groot, waarvan een groot deel bij de gemeente als openbare ruimte in beheer is. In deze ruimte vinden veel activiteiten plaats zoals wonen, werken en recreëren. Voor die activiteiten zijn kapitaalgoederen nodig: wegen, riolering, verlichting, openbaar groen en gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau, de uitstraling van de gemeente en uiteraard de (jaarlijkse) lasten.

Het beleid van de gemeente Druten voor het onderhoud van kapitaalgoederen is onder meer opgenomen in de nota's:
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan, vastgesteld door gemeenteraad in 2018;
- Wegenbeleidsplan Druten 2014 – 2024, geactualiseerd in 2018;
- Beleidsnota Openbare Verlichting, vastgesteld in 2009;
- Landschapsontwikkelingsplan (2007 – 2017) en uitvoerings- en financieringsplan 2007;
- Groenbeleidsplan vastgesteld in 2004;
- Meerjarenonderhoudsprogramma gemeentelijke gebouwen, laatst herzien in 2016 voor de gemeentelijke gebouwen;
- Reserves en voorzieningen, jaarlijks geactualiseerd bij de begroting.

Ten aanzien van het onderhoud van kapitaalgoederen kan ervoor worden gekozen om de uitgaven jaarlijks in de exploitatie te ramen en te realiseren of er een voorziening voor te vormen. Zijn de kosten jaarlijks van een ongeveer gelijk niveau is het gebruikelijk de kosten via de exploitatie te laten lopen. Bij grote schommelingen van de lasten is het vormen van een voorziening aan te raden. Hiervoor is het beschikbaar hebben van actuele beheerplannen noodzakelijk. In dit kader bieden wij u een integraal plan voor het beheer van de openbare ruimte in het eerste half jaar van 2023 ter vaststelling aan.

Integraal beheer openbare Ruimte (IBor)
Afspraken over het beheer van de openbare ruimte zijn aangepast met de invoering van het wijkbeheer in 2018. Daarbij is afgesproken dat het handmatig groenonderhoud (schoffelen en snoeien) op niveau B onderhouden wordt. In onderstaande tabel staan per discipline de beheerniveaus weergegeven voor de zichtbare openbare ruimte.

Tabel 27: Beheerniveaus Openbare Ruimte

Discipline	**wonen**	**werken**	**Zones fietsen**	**winkelen**	**Buitenge bied**	**Ontsluit. wegen**
Wegen	B	C	B	B	C	B
Onkruidbestrijding	B	B	B	B	B	B
Wegmeubilair	B	C	B	B	C	C
Civiele Kunstwerken	B	C	B	B	C	C
Groen	B/C*	B/C*	B/C*	B	B/C*	B/C*
Reiniging	C	C	B	B	C	C

Onderstaand een korte beschrijving wat er verstaan wordt onder een bepaald kwaliteitsniveau.
A+= Intensief: netjes, visitekaartje, perfecte uitstraling, veilig en veel gebruiksgemak
A = Aandacht: netjes, hoge beeldkwaliteit, functioneel
B = Normaal: netjes, functioneel, veilig en voldoende gebruiksgemak
C = Extensief: functionaliteit staat voorop, instandhouding, waarborging veiligheid en afscherming

* Afspraak is dat het machinale groenonderhoud (maaien) op niveau C wordt uitgevoerd en dat we voor het handmatig groenonderhoud, dat we zelf met inzet van de sociale werkvoorziening en mensen met een baanindicatie uitvoeren niveau B hanteren.

In de eerste helft van 2023 bieden wij u een actueel Ibor-plan ter vaststelling aan. De voorbereiding is in de laatste fase, eind 2022/begin 2023 worden de inspecties afgerond. De financiële effecten hiervan verwerken wij na uw besluitvorming in de perspectiefnota 2023 en de begroting 2024.
Duidelijk is dat er sprake zal zijn van een structurele kostenuitzetting. Enerzijds veroorzaakt door de uitbreiding van het areaal, maar anderzijds ook het gevolg van de kostenstijgingen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Klanttevredenheidsonderzoek	-	-	7.0	7.0
Aantal klachten	2.255	2.700	2.700	2.500
Aantal burgerparticipatie-contracten	18	28	30	35
Afhandeling meldingen buiten normtijd	38%	25%	25%	20%
Aantal ontevreden melders	3%	3%	3%	3%

Uitvoeringsprogramma
Voor het opstellen en de afstemming van de verschillenden civiel- en cultuurtechnische projecten hanteren we een integrale planning. In dit jaarlijks uitvoeringsplan zijn zowel de wegen, de riolering, kunstwerken, openbare verlichting als groenprojecten opgenomen.

2. Wegbeheer

In de gemeente Druten ligt een totaal oppervlak van circa 1,30 miljoen m² aan verhardingen. Van het totale areaal bestaat 52,7% uit asfaltverharding, 46,5% uit elementenverharding (klinkers, tegels, etc.), 0,4% uit betonverharding en 0,4% uit overige verhardingen (met name onverhard en semi-verharding).

De trend van de technische kwaliteitsontwikkeling van de verhardingen laat zien dat de kwaliteit van alle verhardingen tot 2010 stabiel was en zich rond de ondergrens van kwaliteitsniveau ‘Basis’ bevond. Door de bezuinigingen van de afgelopen jaren is de kwaliteit echter teruggelopen naar een kwaliteitsniveau ‘Laag’.

Tijdens de behandeling van de Voorjaarnota 2016 is vastgesteld dat vanaf 2018 het structureel budget voor onderhoud wegen wordt opgehoogd. Uitgangspunt is dan dat voor asfaltverhardingen een onderhoudsniveau ‘Basis’ en voor elementen een onderhoudsniveau ‘Laag’ geldt. In 2017 is gestart met het opstellen van plannen hoe het beschikbare budget zo efficiënt mogelijk ingezet kan worden om aan het hiervoor benoemde kwaliteitsniveau te voldoen. In 2018 is onderzoek gedaan naar het

hanteren van risico gestuurd beheer aan ons wegareaal. In dit onderzoek wordt dan onder andere gekeken naar gebruikersintensiteit en gebruiksfunctie waarop het onderhoudsniveau wordt afgestemd. In 2023 worden aan de onderstaande wegvakken onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd of gepland:

Plaats	**Asfaltbestek Druten 2022**		**Werkzaamheden**
Afferden	Molendam	€ 41.000	Vervangen deklaag + grasbeton maken
Deest	Kweldam	€ 234.000	Vervangen deklaag + grasbeton maken
Deest	Waalbandijk	€ 100.000	Herstel constructie
Horssen	Hoogveldsestraat	€ 60.000	Vervangen deklaag
Druten	Veerdam	€ 41.000	Vervangen deklaag
Deest	Grotestraat	€ 143.000	Vervangen deklaag en rabatstrook
Horssen	Broerstraat	€ 86.000	Herstel deklaag + grasbeton maken
Druten	Begraafplaats	€ 10.000	Vervangen deklaag
Druten gemeente	Klein onderhoud	€ 30.000	
	Totaal	**€ 745.000**	
Plaats	**Losse projecten onderhoud**		**Werkzaamheden**
Druten	Begraafplaats elementen	**€ 5.000**	Herstel voetpaden
Druten gemeente	Scheuren vullen	**€ 50.000**	
Plaats	**Overige**		**Werkzaamheden**
Druten gemeente	overige / onvoorzien	**€ 70.000**	

3. Rioleringen

De gemeente Druten heeft circa 117 kilometer vrijverval riolering in beheer. Verder heeft de gemeente onder andere ca. 45 km drukrioleringsleiding, ca. 240 drukrioleringsunits, 9 bergbezinkvoorzieningen, ca. 8.350 stuks straat- en trottoirkolken, 27 stuks rioolgemalen, 6 vuilafscheider en 3 IBA's in beheer.
In 2022 is een geactualiseerd Beleidsplan water er riolering (voorheen GRP) vastgesteld door de gemeenteraad. In dit plan zijn per waterzorgplicht (afvalwater, hemelwater, grondwater en oppervlaktewater) de beleidsuitgangspunten vastgelegd. Een van de uitgangspunten in dit plan is om het beleid ten aanzien van riolering en water zoveel mogelijk gelijk te schakelen met de gemeente Wijchen. Daarnaast werken we aan het verder implementeren van risico bewust beheer. Deze methode wordt verder uitgewerkt en doorgevoerd in de diverse operationele plannen.

Koppeling wegen- en rioolbeheer
Om onderhoudswerkzaamheden aan de wegen en de riolering integraal uit te kunnen voeren dient constant een interactie plaats te vinden tussen het wegbeheer en het rioolbeheer om zodoende kapitaalvernietiging tegen te gaan. Zo kan het zijn dat herbestratingen naar voren worden gehaald of uitgesteld om deze werkzaamheden in combinatie met rioolvervangingen uit te voeren. Dit geldt tevens voor vervangingswerkzaamheden van het riool. In 2022 hebben er geen grootschalige rioolvervangingen plaatsgevonden. Ook in 2023 worden er alleen rioolrenovatie door het relinen van bestaande leidingen en plaatselijke reparaties uitgevoerd. Het onderhoudsplan wordt opgesteld op basis van uitgevoerde inspecties. De onderhoudsmaatregelen worden geformuleerd in lijn met het risico bewust beheer.

4. Openbaar groen

Het onderhoud van het openbaar groen is deels uitbesteed en wordt deels in eigen beheer uitgevoerd. Een aannemer verricht de machinale onderhoudswerkzaamheden zoals het grasmaaien, onkruidbestrijding op verhardingen en vegen van wegen. Met inzet van medewerkers van de sociale werkvoorziening en mensen uit de participatiewet voeren we zelf het handmatige groenonderhoud uit zoals schoffel- en snoeiwerkzaamheden.

In 2019 is het machinaal groenonderhoud opnieuw aanbesteed. Dit contract heeft een looptijd van 3 jaar + 1 optiejaar. In verband met omissies in het bestek is in 2022 het machinaal groenonderhoud voor één jaar opnieuw aanbesteed. Deze opdracht eindigt uiterlijk in februari 2024.

Burgerparticipatie groen
Met bewoners worden in 2023 op diverse locaties de beplanting gerenoveerd. Daarnaast voert wijkbeheer, op verzoek van bewoners uit de wijken, kleine vervangingen van beplanting uit.

Drutens Bosje

In het kader van bewonersparticipatie zet de aannemer bij het onderhoud van het bosje vrijwilligers in. Daarnaast wordt het toezicht op het gebruik van het Drutens Bosje ondersteund door een groep vrijwilligers die daarvoor door de gemeente is aangesteld en wordt gefaciliteerd. Deze groep doet ook enkele lichte onderhoudswerkzaamheden. In het Drutens Bosje is groot onderhoud uitgevoerd aan de paden, de speeltoestellen en aan de bomen. Daarnaast is er in 2022 wederom een kapronde uitgevoerd voor het verwijderen van essen welke door de essentakkensterfte zijn aangetast. Het beleid is dat we de aangetaste bomen gefaseerd rooien. In 2023 zetten we dat beleid door.

De stormen van begin 2022 hebben fors huisgehouden in het Drutens Bosje. Zo erg zelfs dat enkele paden voor langere periode afgesloten moesten worden. De gevolgen van de stormen hebben ook z'n invloed het planmatig lange termijnonderhoud. Voor de instandhouding van een vitaal en gezond bos voeren we jaarlijks dunningen uit. Als gevolg van de stormen zullen we komende jaren deze noodzakelijke dunningen zo terughoudend als mogelijk uitvoeren. We beperken ons tot veiligheidsonderhoud.

Bomenonderhoud

Handhaven duurzaam bomenareaal: We kappen planmatig bomen in het buitengebied die bekend staan als bomen met verhoogd risico. In het verleden zijn meerdere exemplaren omgewaaid, afgebroken en/of breken er regelmatig zware takken uit de bomen. De gemeente is aansprakelijk voor de gevolgen daarvan.
Daarnaast vraagt het continue bijsturen vanwege ziekten en plagen om ad-hoc oplossingen. Met name uitval door essentaksterfte en kastanjebloedingsziekte vraagt om sturing buiten de planning om.
Ondanks alle inspanningen (watergeven) heeft door de aanhoudende droogte veel jonge aanplant de zomer waarschijnlijk niet overleefd. Een werkelijke opname daarvan kunnen we pas in het voorjaar van 2023 doen.

Onderhoudstoestand bomen: We hebben afgelopen jaren extra ingezet op het inlopen van achterstallig onderhoud in ons bomenareaal. Daartoe is in 2021 een boomonderhoudsbestek in de markt gezet. We maken grote stappen, maar op dit moment is er nog steeds sprake van achterstallig onderhoud. De onderhoudsfrequentie voldoet (nog) niet aan het wettelijk vereiste, daardoor lopen we aansprakelijkheid risico's. In 2023 proberen we net als in 2022 verder in te lopen op het boomonderhoud, maar door de stormen van begin 2022 hebben wij daar fors vertraging in opgelopen.

Herinrichting De Gelenberg

De buiteninrichting bij sportcomplex De Gelenberg sluit in haar huidige vorm niet meer aan bij de wensen, de soort en het aantal gebruikers. Er zijn middelen beschikbaar gesteld voor herinrichting van het totale complex. Er worden extra parkeerplaatsen op het sportpark gerealiseerd en daarnaast is besloten tot vervanging van de huidige sporthal.

Speelvoorzieningen
Voor de speelvoorzieningen is het structurele onderhoud doorgezet. Voor 2022 onderzoeken we of de inrichting van de speelterreinen nog wel voldoet aan landelijke richtlijnen en voorschriften van de NVWA. Naast de inrichting wordt ook gekeken naar de kwaliteit van de ondergronden, de hekwerken en de speeltoestellen.
Voor vervanging van toestellen is geen (structureel) budget beschikbaar. Het speelvoorzieningenbeleid wordt geactualiseerd en zal medio 2023 gereed zijn. Een inhaalslag voor het vervangen van toestellen is gewenst en zal daarna planmatig worden opgepakt. Het inzichtelijk krijgen van de bijbehorende financiële consequenties is hiervan een onderdeel.

5. Openbare verlichting

In 2009 is het "Beleidsplan Openbare Verlichting 2009-2018" vastgesteld. Samen met Wijchen is in 2022 een plan opgesteld ten behoeve van nieuw beleid. Dit plan wordt begin 2023 ter goedkeuring voorgelegd.

Lichtmasten worden gecontroleerd op leeftijd en selectief getest. Aan de hand van deze gegevens stellen we een vervangingsplan op en voeren dat uit.

We verlichten conform de richtlijn ROVL 2011 waarbij energieverbruik en duurzaamheid centraal staan. Bij nieuwbouw en reconstructies voldoen we aan deze richtlijn, bij renovaties streven we naar de ondergrens van de richtlijn zonder er lichtpunten bij te plaatsen.

Om een beeld te krijgen op welke manier het openbare verlichtingsnet van de gemeente nog meer duurzaam gemaakt kan worden is er in 2019 een uitgebreide inventarisatie en inspectie uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn verwerkt in een vervangingsplan dat begin 2021 is aangeboden aan de gemeenteraad. In 2021 zijn deze plannen nader uitgewerkt en aanbesteed. In 2022 met een doorloop naar 2023 worden conform dit plan ca. 540 armaturen vervangen door energiezuinige ledverlichting. Daarna in de periode tot 2030 vervangen we er gefaseerd nog eens 1.050 st.

6. Gebouwen

Onderhoud gebouwen
Voor de gemeentelijke gebouwen wordt periodiek een Meerjaren OnderhoudsPlanning (MOP) opgesteld. Deze MOP geeft inzicht in het te verwachten onderhoud en de kosten van het onderhoud. Op basis van de MOP wordt het gemiddelde van de jaarlijkse kosten berekend wat de basis is voor de dotatie aan de voorziening gebouwenbeheer. Deze is in de exploitatiebegroting opgenomen.
Per jaar wordt geschouwd of de geplande onderhoudsactiviteiten ook daadwerkelijk noodzakelijk zijn. Is het niet direct noodzakelijk dan worden de activiteiten doorgeschoven. Omgekeerd komt het ook voor dat onderhoudsactiviteiten eerder uitgevoerd moeten worden. In 2022 zijn wij gestart met het actualiseren van het MOP. Eind 2022 en begin 2023 vinden de inspecties plaats.

2.4 Paragraaf financiering

2.4.1 Algemeen
Een belangrijk uitgangspunt van de Wet Financiering decentrale overheden (Fido) is het bevorderen en transparant maken van het financieringsbeleid. De belangrijkste middelen om die transparantie te bevorderen zijn het opstellen van een treasurystatuut en het opnemen van een financieringsparagraaf in de begroting en de jaarrekening. In de begroting worden de plannen op het gebied van financiering en treasury toegelicht en in de jaarrekening wordt ingegaan op de bereikte resultaten. Hieruit zal ook moeten blijken dat de financieringsactiviteiten zijn uitgevoerd conform het treasurystatuut en de Wet Fido.

2.4.2 Doelstellingen van het treasurybeleid
De belangrijkste doelstellingen van het treasurybeleid zoals deze zijn vastgelegd in het Treasurystatuut zijn:

- Het verkrijgen en handhaven van toegang tot de financiële markten tegen acceptabele condities (financierings- en beleggingsfunctie);
- Het zoveel mogelijk beschermen van de gemeentelijke vermogens en (rente)resultaten tegen ongewenste financiële risico´s, zoals rente-, koers-, krediet-, valuta- en liquiditeitsrisico (risicomanagementfunctie);
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheersen van de geldstromen en financiële posities;
- Het opzetten en onderhouden van een goede en efficiënte financiële infrastructuur voor het beheer van de geldstromen en posities;

Middels het vaststellen van de begroting geeft de gemeenteraad een mandaat af aan het college van burgemeester en wethouders om de in de financieringsparagraaf voorgestelde transacties ook daadwerkelijk te kunnen uitvoeren. Het college mandateert de functionarissen van het domein Bedrijfsvoering met inachtneming van het bepaalde in het treasurystatuut om binnen de kaders van de financieringsparagraaf in de begroting en eventuele bijstellingen over te gaan tot het afsluiten van de feitelijke transacties.

2.4.3. Uitgangspunten risicobeheer
Voor risicobeheer gelden als algemene uitgangspunten:

- De gemeente mag leningen of garanties uit hoofde van de "publieke taak" uitsluitend verstrekken aan door de gemeenteraad goedgekeurde derde partijen.
- Uitzettingen vinden uitsluitend plaats bij de schatkist van het Rijk.

2.4.4 Ontwikkelingen 2023

BBV rentetoerekening
De Commissie BBV heeft een "notitie rente" geschreven met bepalingen en richtlijnen. In de notitie wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en –baten in de begroting en jaarstukken. Doelstelling van de notitie is het bevorderen van een eenduidige handelswijze over rente door gemeenten. De commissie BBV adviseert het renteschema uit deze notitie op te nemen. De werkelijke rentekosten in 2023 die centraal op taakveld 0.5 (Treasury) vermeld staan worden met behulp van een renteomslag van 0,75% toegerekend aan de betreffende taakvelden. Er wordt jaarlijks met een vaste omslagrente gerekend voor alle activa op basis van de werkelijke rentelasten. Dit vaste omslagrentepercentage mag niet hoger zijn dan de rente die wordt betaald over externe financiering, met een afwijking van maximaal 0,5%. Voor de begroting 2023 is het omslagrentepercentage bepaald op 0,75%.(2022: 0,75%)

In het volgende overzicht wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Schema rentetoerekening 2023			
			2023
a.	Rentelasten over de korte en lange financiering		386.413
b.	Externe rentebaten		-30.864
	Totaal door te rekenen externe rente		**355.549**
c1.	Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-19.729	
c2.	Rente projectfinanciering	n.v.t.	
	Subtotaal		-19.729
	Saldo door te berekenen externe rente		**335.820**
d1.	Rente toegerekend aan het eigen vermogen (2022:0,75%)		0
d2.	Rente toegerekend aan voorzieningen		0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		**335.820**
e	Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag 0,75%)		531.758
f.	**Renteresultaat Taakveld Treasury**		**195.938**

Schatkistbankieren
Schatkistbankieren voor decentrale overheden is sinds 2013 wettelijk verplicht. Dit betekent dat decentrale overheden hun tegoeden verplicht moeten aanhouden in de Nederlandse schatkist. De redenen voor deze maatregel zijn het verminderen van de risico's van uitzettingen van overtollige middelen door decentrale overheden en het verlagen van de EMU-schuld van Nederland. Met ingang van 1 juli 2021 is de hoogte van het minimale drempelbedrag wat buiten de schatkist mag worden aangehouden, aangepast naar € 1.000.000. Dagelijks worden in Druten aan het einde van de dag alle overtollige middelen boven het intern aangehouden drempelbedrag van € 500.000 afgeroomd en gestort in de schatkist. De rentevergoeding voor overtollige middelen bij de schatkist is nihil.

Toekomstige financieringsbehoefte
Onze financieringspositie wordt in 2023 met name beïnvloed door investeringen die plaats vinden. Voor een nadere toelichting op het investeringsvolume dat in de begroting 2023-2026 is opgenomen verwijzen wij u naar paragraaf 7.1 *(investeringsvolume 2023-2026).*

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet is 8,5% van de totale begroting. Een gemeente mag tot de kasgeldlimiet met kortlopende leningen (< 1 jaar) gefinancierd zijn. De kasgeldlimiet is door het Rijk ingevoerd om risico's te beperken bij het aantrekken van geld op korte termijn. Voor Druten bedraagt de kasgeldlimiet in 2023 afgerond € 4.000.000. De liquiditeitenontwikkeling wordt voortdurend gevolgd. Indien de kasgeldlimiet in 2023 structureel dreigt te worden overschreden, worden aanvullende maatregelen genomen

door het aantrekken van liquiditeiten met een looptijd langer dan één jaar. Zolang de kortlopende rente lager is dan de rente voor langlopende leningen, streven we naar maximale benutting van de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm
Via de renterisiconorm worden de renterisico's op de vaste schuld ingekaderd. De renterisiconorm is wettelijk vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm houdt in dat de aflossingen en renteherzieningen van leningen met een looptijd langer dan 1 jaar samen maximaal 20% van het begrotingstotaal mogen zijn. Hierbij is een minimumbedrag bepaald van € 2,5 miljoen.
Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op de langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk opnieuw moet worden afgesloten, met het risico van snel oplopende rentelasten. Als gevolg van deze norm werkt een rentestijging op de kapitaalmarkt slechts gedeeltelijk en geleidelijk door in te betalen rentelasten over de vaste schuld.

Onderstaande tabel geeft aan dat de gemeente Druten ruim binnen de renterisiconorm blijft.

	Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
	Positie t.o.v. renterisiconorm				
1	Te betalen aflossingen	6.947	5.800	4.700	4.200
	Renterisiconorm				
2	Stand van het begrotingstotaal per 1-1-2023 e.v.	50.191	51.394	52.397	53.403
3	Het vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
4	Renterisiconorm (2) x (3)	10.038	10.279	10.480	10.681
	Toets renterisiconorm				
	Renterisiconorm	10.038	10.279	10.480	10.681
	Te betalen aflossingen	6.947	5.800	4.700	4.200
	Ruimte (+) / Overschrijding (-)	3.091	4.479	5.780	6.481

Rentevisie en economisch beeld (medio september 2022)
De treasury-activiteiten staan bloot aan zowel interne als externe ontwikkelingen. De interne ontwikkelingen bestaan met name uit investeringsplannen. De belangrijkste externe ontwikkelingen zijn (internationale) economische indicatoren en de invloed hiervan op de geld- en kapitaalmarkt. Het voorspellen van de renteontwikkeling is echter een lastige en bijna onmogelijke opgaaf, zeker op de lange termijn.
Volgens de rentevisie van de Bank Nederlandse Gemeenten (eind juli 2022) zullen de lange rentetarieven in alle looptijden naar verwachting oplopen. In de begroting 2023 wordt voor de financieringsbehoefte (af te sluiten geldleningen > 1 jaar) rekening gehouden met een rentepercentage van 2,25%.

Leningenportefeuille
Het schuldrestant van onze leningenportefeuille bedraagt begin 2022 € 38,195 miljoen. In april 2022 is een 10jrs langlopende lening van € 9 miljoen afgesloten. Medio september 2022 heeft de gemeente 11 langlopende leningen met looptijden van 5 t/m 20 jaar. De leningenportefeuille bestaat volledig uit lineaire leningen waarbij geen tussentijdse renteaanpassingen zijn toegestaan. De leningen zijn afgesloten bij de BNG, Rabobank en NWB.

Liquiditeitenbeheer en financieringsbehoefte
De financieringsbehoefte baseren we op een liquiditeitsplanning. Hiermee wordt geprobeerd de benodigde liquiditeiten op een bepaald moment te berekenen. Voor wat betreft de gemeentelijke inkomsten is dit redelijk in beeld te brengen, zo is bekend wanneer de rijksuitkeringen en de belastingen ontvangen worden. De grootste onzekere factor bij de opbrengsten is de opbrengst van de diverse bouwgrondexploitaties.
In een normale rentestructuur is kort geld (< 1 jaar) goedkoper dan lang geld; daarom is onze strategie erop gericht zoveel en zolang mogelijk te financieren met kort geld. Indien we de kasgeldlimiet benaderen, oriënteren we ons op de mogelijkheden kort geld te vervangen door lang geld. Het daadwerkelijke tijdstip voor aantrekken van lang geld bepalen we uiteindelijk mede op grond van de liquiditeitsbehoefte, rentestanden en andere relevante ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt.

Uit het overzicht kapitaallasten uit de productenraming blijkt dat wij per 2023 een financieringstekort hebben van € 10.543.911. Het betreft een momentopname tijdens het opmaken van de begroting. Hierbij is rekening gehouden met de boekwaarden van de activa, eigen financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) en de vaste opgenomen geldleningen per medio september 2022.

Relatiebeheer
Met de huisbankier Bank Nederlandse gemeenten is een financieringsovereenkomst gesloten. De Bank Nederlandse Gemeenten is de huisbankier van de gemeente Druten. De dienstverlening verloopt naar tevredenheid. Tevens zijn basisafspraken vastgelegd over de te ontvangen respectievelijk te betalen rente en de daarbij behorende tarieven. Daarnaast vervult de plaatselijke Rabobank een rol in het beperkte (contante) betalingsverkeer.

2.5 Paragraaf Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering biedt inzicht in de beleidsvoornemens inzake de bedrijfsvoering. Bedrijfsvoering bestaat uit de onderdelen personeel, informatisering, automatisering, communicatie, organisatie, financieel beheer en beleid (waaronder de administratieve organisatie, treasury, planning en control en de interne controle) en facilitaire dienstverlening. De kwaliteit van onze bedrijfsvoering bepaalt mede het welslagen van onze dienstverlening.

Vanaf 1 januari 2018 is de Werkorganisatie Druten Wijchen (hierna WDW) van start gegaan met de bedrijfsvoeringstaken voor de gemeenten Druten en Wijchen. De WDW is een gemeenschappelijke regeling die haar begroting conform wettelijke vereisten voor 15 april aanbiedt aan de deelnemende gemeenten.

De meerwaarde van de WDW is vervat in vijf strategische doelstellingen (5k's):
1. Verhogen van Kwaliteit van dienstverlening en bedrijfsvoering;
2. Verbeteren van de bestuurlijke Kracht in de regio;
3. Verminderen van de Kwetsbaarheid;
4. Verbeteren van Kansen voor medewerkers;
5. Verminderen en beheersen van Kosten.

In 2018 is een 0-meting uitgevoerd bij inwoners en bedrijven in beide gemeenten over de kwaliteit van dienstverlening. In 2020 is de 1-meting uitgevoerd. De ervaren kwaliteit van dienstverlening bij inwoners en bedrijven is globaal gelijk gebleven.
In 2022 is de 2-meting uitgevoerd. De resultaten van beide gemeenten zijn op dit gebied ten opzichte van de uitkomsten 2018 iets vooruitgegaan of zijn stabiel zijn gebleven. Indien deze resultaten worden afgezet tegen de landelijke benchmarkcijfers blijkt bovendien dat deze zich over het algemeen iets boven het landelijke gemiddelde begeven. In de Agenda Dienstverlening hebben we de ambitie geformuleerd om onze dienstverlening verder te verbeteren en beter te laten aansluiten bij de behoeften van onze inwoners en ondernemers. We streven hierbij naar een 7 in 2024.

Integraal Plan WDW
De WDW heeft haar Begroting 2023 in juli vastgesteld, rekening houdend met de ingediende zienswijzen van de beide gemeenten. Deze begroting was technisch van aard en volledig opgezet vanuit het bestaande beleid en een financiële vertaalslag daarvan.

Nieuw beleid is geformuleerd in de nota "Integraal plan WDW". In dit plan is het volgende opgenomen:
1. De WDW-organisatie:
    a. Organisatieontwikkeling en organisatorische inrichting;
    b. Opleidingsplan;
    c. Informatiebeleidsplan;
    d. De voortgang op de taakstelling van de WDW.
2. Extra capaciteit voor de formatie.
3. Bestuurlijke afspraken met het oog op de vluchtelingenopvang Oekraïne.

Ad 1a. De WDW-organisatie: Organisatieontwikkeling en –inrichting
We richten ons hier op de vragen die vanuit de colleges aan de WDW zijn gesteld.
1. Heb oog voor meer coördinerende sturing bij achterblijven Zelforganisatie in teams.
2. Zorg voor ondersteuning bij de ervaren ondoorgrondelijkheid van de organisatie.
3. Zorg voor afstemming in team- en domein overstijgende kwesties (integraal).

Ad 1b. De WDW-organisatie: Opleidingsplan
In een moeilijke arbeidsmarkt is het belangrijk om de werkorganisatie goed te positioneren. Een groot verloop betekent ook kansen in onze werving van nieuwe potentiele

medewerkers. De WDW moeten zich, als werkgever, dan wel aantrekkelijk maken en houden.

Het opleidingsplan en -budget biedt daartoe weinig mogelijkheden. Bovendien sluit het, voor wat betreft de budgettaire ruimte, niet aan op ambities voor doorontwikkeling, die middels het actieplan doorontwikkeling WDW bestuurlijk zijn vastgesteld.
De ruimte in het opleidingsbudget is momenteel 1% van de loonsom. Dit is niet vergelijkbaar met de sector gemeenten. Generiek in de sector gemeenten is rond de 2%.

Ad 1c. De WDW-organisatie: Informatiebeleidsplan
In lijn met het bedrijfsplan van de WDW, staat 2021 en 2022 in het teken van de fundamenten van de ICT. Kern-applicaties (sociaal domein, burgerzaken, gegevensdistributie, HRM, VTH) worden geïmplementeerd en geharmoniseerd. Daarmee worden belangrijke efficiencyslagen gemaakt. Tegelijkertijd is een strategisch informatiebeleidsplan opgemaakt, hoe we vanuit dit fundament kunnen doorgroeien naar een eigentijdse ICT.

Ad 1d: De WDW-organisatie: Voortgang op de taakstelling WDW
In 2018 is de WDW gestart met de taakstellende opgave om 600K in te krimpen op de personeelsbegroting. Tot 2022 heeft de WDW dit op kunnen vangen met haar reserves. Deze zijn uitgeput vanaf 2023. Vanaf begrotingsjaar 2024 verwacht de WDW dit volledig waar te maken.

Ad 2. Extra capaciteit voor de formatie
Vanaf de start van de WDW in 2018 is de omvang van de formatie redelijk constant gebleven[1], op enkele uitbreidingen na op het gebied van versnelling woningbouw. In de WDW-begrotingen van de afgelopen jaren heeft het bestuur van de WDW naar beide gemeenten aangegeven, niet te komen met uitzetting.
Bovenliggende reden daarvoor was de financiële situatie in de gemeenten.

Daarbij is in de WDW-begrotingen ook steeds aangegeven dat directie en management extra kosten, die gepaard gaan met ambities van de besturen én professionalisering van de organisatie wel onderkennen, maar het niet realistisch vinden om hiervoor met een uitzetting te komen naar de gemeenten op dat moment.

Ondertussen ziet de WDW een aantal knelpunten ontstaan in de organisatie, zoals:
1. Een aantal maatschappelijke ontwikkelingen die leiden tot verhoogde inzet op een aantal specifieke gebieden zoals handhaving, veiligheid, externe publieke communicatie en verhoogde aanvragen in het sociaal domein. Meest actuele voorbeelden zijn de gevolgen van corona (ziekteverzuim) en de Oekraïne-crisis.
2. Een krappe arbeidsmarkt, waardoor de WDW er moeizaam in slaagt een aantal vacatures in te vullen op specifieke plekken in de organisatie. Dit leidt op zijn beurt tot een verhoogde inhuur van personeel en zet druk op de bestaande personeelsbudgetten.
3. Een krappe formatie die, gegeven de bestuurlijke ambities van twee gemeenten én de ambitie van professionalisering van de organisatie én efficiencykwesties als gevolg van het bedienen van twee besturen, wordt geconfronteerd met een hoge werkdruk. Dit, met een risico op oververhitting. Een verhoogd ziekteverzuim (8,2% over het eerste kwartaal 2022) geeft daar blijk van volgens, rapportages van de bedrijfsarts.
4. Op een aantal punten gaat dit ten koste van rollen van medewerkers, die los staan van hun primaire functie. We noemen hier rollen in de ARBO-organisatie, rollen binnen de OR en rollen op het gebied van de kwaliteit van communicatie (taalcoaches). In een aantal gevallen betekent dit risico's op wettelijke verplichtingen.

[1] Behoudens formatie in het kader van wettelijke ontwikkelingen, CAO en formatie waarvoor direct dekking is meegekomen via (rijks)uitkeringen.

De stretch in de organisatie is knellend. Dit gaat ten koste van óf de snelheid óf de kwaliteit van dienstverlening óf de menselijk maat.

Ad 3: Vluchtelingenopvang Oekraïne
Afsluitend is in dit plan nog kort stilstaan bij de bestuurlijke afspraken rondom de vluchtelingenopvang uit de Oekraïne en de gevolgen daarvan voor de capaciteit in de WDW-organisatie in 2022.

Het bestuur van de WDW heeft het Integraal plan op 12 september vastgesteld en ter zienswijze aangeboden aan de gemeenteraden. Behandeling hiervan volgt in de periode tussen het aanbieden van deze begroting aan de raden en de vaststelling daarvan op 10 november. In deze begroting nemen we de uitgangspunten uit het Integraal Plan over. Hieronder sommen we de financiële consequenties op.

	kosten S	**kosten I**
Formatie, extra capaciteit	€ 1.224.250	€ 523.750
Opleidingsplan	€ 300.000	€ 0
Informatiebeleidsplan	€ 160.000	€ 210.000
Organisatieontwikkeling - en inrichting	€ -60.000	€ 275.000
Invulling taakstelling	€ -2.500	€ 66.500
Oekraïne	Pm	Pm
Totaal Integraal plan WDW	**€ 1.621.750**	**€ 1.075.250**

Voor het Integrale Plan is geen dekking opgenomen in de gemeentelijke begrotingen. De uitzetting voor de beide gemeenten bedraagt:

	2023	**2024**	**2025**	**2026**
Wijchen structureel	€ 1.050.890	€ 1.183.410	€ 1.256.310	€ 1.311.390
Wijchen incidenteel	€ 696.760	€ 68.040	€ 35.640	€ 19.440
Druten structureel	€ 570.860	€ 642.840	€ 682.440	€ 712.360
Druten incidenteel	€ 378.490	€ 36.960	€ 19.360	€ 10.560

Organisatieontwikkeling
De samenleving verandert in een informatie- en netwerksamenleving. We staan voor nieuwe opgaven, zoals duurzaamheid, vergrijzing, democratisering en digitalisering. Al deze ontwikkelingen hebben impact op onze samenleving en onze rol als gemeente. Hoe gaan we daar als WDW mee om?
In het 'Actieplan Doorontwikkeling WDW' is opgenomen hoe we werken aan organisatieontwikkeling. Dit actieplan is een verdere uitwerking van ons bedrijfsplan dat onze basis blijft. De realisatie van de WDW-academie en het doorgroeien naar een nieuwe hybride werkcultuur zijn belangrijke onderdelen hierin.

Rechtmatigheidsverantwoording
Nu verstrekken externe accountants een controleverklaring met een oordeel inzake getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekeningen van gemeenten. Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording wijzigt dit. Het college van BenW geeft dan een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Daarmee valt de rechtmatigheidsverantwoording onder het getrouwheidsoordeel van de accountant. De accountant kijkt dus nog wel of de rechtmatigheidsverantwoording 'juist' is. We gaan ervan uit dat dit met verslagjaar 2023 wordt ingevoerd en zijn hierop in voorbereiding, onder andere door het opstellen van aangepaste verordeningen. De verbijzonderde interne controles worden op dit moment zodanig ingericht om zelfstandig over verslagjaar 2023 een goed onderbouwde rechtmatigheidsverantwoording af te geven in de jaarrekening.

Transparante en betrouwbare overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet Open Overheid (WOO) in werking getreden. Deze wet richt zich op een transparante overheid en vraagt een cultuurverandering rond de omgang met informatie. Bepaalde informatie moet verplicht en actief openbaar gemaakt worden. Dit raakt een groot aantal processen in onze gemeente. Ook informatieverzoeken aan de overheid (voorheen WOB-verzoek) vallen onder de nieuwe wet. Om aan de nieuwe eisen te kunnen voldoen, moet onze gemeentelijke informatiehuishouding op orde zijn, de juiste it-voorzieningen aanwezig en vooral bekend zijn wat de wet voor ambtenaar en bestuurder betekent. Het grijpt in op het dagelijks handelen van een groot deel van onze organisatie en heeft daarmee de komende jaren een flinke impact op onze bedrijfsvoering. In 2027 moet de WOO geïmplementeerd zijn, met nog 3 jaar extra voor het op orde krijgen van het informatiebeheer.
In 2022 leggen we de uitgangspunten voor gemeenten Druten en Wijchen als open overheid vast en bepalen ons ambitieniveau. Ten tweede werken we uit wat dit betekent voor de noodzakelijke veranderingen in onze informatievoorziening; zowel in een doelarchitectuur (een ontwerp voor de lange termijn) als in concrete projecten en acties. Ten derde werken we verder aan het verbeteren van het afhandelen van de WOO-verzoeken. Tot slot zorgen we voor een passende veranderstrategie en nemen we een scala aan acties om de organisatie mee te nemen en op te leiden.

2.6 Paragraaf verbonden partijen

1. Algemeen

Een verbonden partij is een privaat- of publiekrechtelijke organisatie, waarin de gemeente Druten een bestuurlijk belang én een financieel belang heeft.
In deze paragraaf worden de verbonden partijen besproken, waarbij de doelstellingen, activiteiten en de mate van de financiële betrokkenheid aan de orde komen.

Bestuurlijk belang houdt in dat de gemeente een zetel heeft in het bestuur van een organisatie of anderszins stemrecht heeft.
Er is een financieel belang als de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld en die verliest bij een eventueel faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij op ons kunnen worden verhaald.

Onze gemeente heeft met veel organisaties een relatie, maar die voldoen niet allemaal aan de genoemde criteria van verbonden partijen. De organisaties die wel aan de definitie van verbonden partijen voldoen, zijn onder te verdelen in:
- gemeenschappelijke regelingen;
- deelnemingen (vennootschappen);
- publiek-private samenwerkingen (PPS);
- stichtingen en verenigingen.

Centraal advies
Met de gemeente Nijmegen zijn afspraken gemaakt over de advisering van begroting- en rekeningstukken van de belangrijkste gemeenschappelijke regelingen. Vanuit de afdeling stadscontrol van de gemeente Nijmegen wordt een (financieel-technisch) advies uitgebracht aan de besturen van de gemeenschappelijke regelingen en aan de gemeentebesturen. De gemeenten zijn uiteraard vrij om dit advies over te nemen, te amenderen of te negeren. De uiteindelijke beslissingsbevoegdheid over begroting- en rekeningstukken ligt bij het algemeen bestuur van de GR.

2. Gemeenschappelijke Regelingen

Gemeenschappelijke regelingen (verlengd lokaal bestuur) voeren voor de gemeente het beleid en het beheer uit op terreinen waar zij bekend of deskundig in zijn. De gemeente Druten kiest voor een gemeenschappelijke regeling indien zij dit beleid niet alleen of niet doeltreffend en doelmatig zelfstandig kan uitvoeren.

De gemeente Druten is deelnemer in de volgende gemeenschappelijke regelingen:

2.1 Bedrijfsvoeringsorganisatie Werkorganisatie Druten Wijchen

Doel
De gemeenten Druten en Wijchen zijn met ingang van 1 januari 2018 ambtelijk gefuseerd. Daarvoor is een bedrijfsvoeringsorganisatie met de naam Werkorganisatie Druten Wijchen, opgericht. Alle personeel van beide gemeenten, met uitzondering van de gemeensecretarissen, de griffiers en medewerkers van de griffie, zijn in dienst gekomen van de werkorganisatie.

Ontwikkelingen
In 2023 geeft de WDW verder invulling aan het Actieplan WDW. Momenteel ligt een verzoek bij beide raden om in te stemmen met een plan om de Werkorganisatie Druten Wijchen verder te professionaliseren. Hiervoor is gezamenlijk een structurele investering nodig van 1,6 miljoen euro in 2023 oplopend naar 2 miljoen euro in 2026. Hiermee kan de WDW verder door ontwikkelen, extra mensen aannemen en investeren in de ICT. In oktober 2022 nemen beide raden een besluit hierover.

Betrokkenen
De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Druten en Wijchen. De gemeenteraden van Druten en Wijchen nemen in oktober een besluit over het plan voor de WDW en de benodigde investeringen. De gemeenteraad van Druten vergadert hier op 13 oktober over, en de gemeenteraad van Wijchen op 20 oktober."

Bestuurlijk belang
In het bestuur van de Werkorganisatie hebben de beide burgemeesters en de beide wethouders Financiën zitting.

Financieel belang
Bijdrage € 14.035.000

2.2 Gemeenschappelijke Regeling Instituut Bijzonder Onderzoek Regio Zuid-Gelderland (IBO)
Doel
Behartiging van de gemeenschappelijke belangen op het gebied van de naleving van socialezekerheidswetgeving, de Wmo en de Jeugdwet. Dit betreft de naleving van de onderhoudsplicht en terugvordering van te veel ontvangen uitkering door (voormalige) uitkeringsgerechtigden, onderhoudsplichtigen en partners van (voormalig) uitkeringsgerechtigden. Een onderzoek tot bijzondere controle op de naleving vindt plaats na een daartoe strekkende opdracht van de deelnemende gemeente aan het Instituut Bijzonder Onderzoek. Het IBO wordt in stand gehouden door de gemeenschappelijke Regeling tussen de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen en Wijchen. De gemeente Wijchen fungeert als centrumgemeente.

Ontwikkelingen
Uitkeringsgerechtigden die zich niet aan de regels houden worden actief door het IBO opgespoord. Wij hebben de plicht om onterecht verkregen uitkeringen terug te vorderen, ongeacht de hoogte daarvan. Vanaf 2015 dragen de gemeenten de verantwoordelijk voor de nieuwe Jeugdwet en extra Wmo taken (begeleiding, dagbesteding en beschermd wonen GGZ). Gezien de vergroting van de verantwoordelijkheid voor (extra) kwetsbare doelgroepen en het daar bijbehorende budget, zijn ook de risico’s op onrechtmatigheden groter geworden. Voor de bestrijding van misbruik, oneigenlijk gebruik en handhaving Wmo 2015 en Jeugdwet sluiten wij zoveel als mogelijk aan bij de visie/methodiek, zoals wij die toepassen bij de uitvoering van de Participatiewet. Deze aanpak kent preventieve en repressieve elementen in zich met als doel spontane naleving van de wet- en regelgeving.

Betrokkenen
De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen en Wijchen. De gemeente Wijchen fungeert als centrumgemeente.

Bestuurlijk belang
Geen. Met de uitvoering van deze Regeling wordt de uitvoeringsinstantie (=centrumgemeente) belast. Verantwoordelijk wethouder is de heer G.W.J. de Wildt.

Financieel belang
Bijdrage € 55.017
De totale kosten worden over de deelnemende gemeenten verdeeld, waarbij 50% van de totale lasten versleuteld wordt op basis van het inwoneraantal en 50% van de totale lasten op basis van het aantal afgedane opdrachten.

2.3 Regeling Vervoersorganisatie Regio Arnhem- Nijmegen (BVO DRAN)

Doel
De vervoersorganisatie brengt de belangen van de deelnemers samen op het gebied van aanvullend vervoer. Samen wordt gewerkt aan het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken vervoersysteem. Dit vervoer rijdt per 1 september 2016 onder de naam Avan. Het houdt rekening met de mogelijkheden van de reizigers en hun sociale netwerk. En het bedient ook het buitengebied en de kleine kernen, met optimale aansluiting op het reguliere openbaar vervoer. In de vervoersorganisatie sturen en beheersen de gemeenten samen de uitvoering en ondersteunende processen voor dit aanvullend openbaar vervoer.

Ontwikkelingen
De Coronacrisis heeft de afgelopen jaren forse impact gehad op het feitelijk gebruik van het vervoer. Bij het opstellen van de MJPB 2023-2026 en de gewijzigde begroting 2022 wordt, voor zover mogelijk en van toepassing, wel rekening gehouden met structurele Coronaeffecten. Dit heeft een structureel effect op de begroting. Binnen de BVO DRAN is de ambitie afgesproken dat binnen het doelgroepenvervoer uiterlijk 1 januari 2028 sprake is van 100% zero emissie. Verwachte effecten op de vervoerskosten zijn meegenomen in de Ontwerp MJPB.

Betrokkenen
De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar zijn de deelnemers aan deze regeling.

Bestuurlijk belang
In het bestuur van de Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen zitten 18 personen; uit elke gemeente één. Vanuit Druten is wethouder G.W.J. de Wildt bestuurslid en wethouder R. Thoonen plaatsvervangend bestuurslid.

Financieel belang
Bijdrage € 679.779

2.4 Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen (Groene Metropoolregio)

Doel
De regeling wordt getroffen om de positie van de Regio Arnhem-Nijmegen te versterken en een kwalitatieve groei van de regio – met behoud van de typische balans tussen levendige verstedelijking en ontspannen leefkwaliteit – te bewerkstelligen op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling (waaronder wonen, landschap, verkeer en mobiliteit) en sociaaleconomische ontwikkeling (waaronder werkgelegenheid, bedrijvigheid, recreatie, toerisme, leefbaarheid en cultuur) op de schaal van de regio, en waarbij integraliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit belangrijke uitgangspunten zijn.

Ontwikkelingen
Dit jaar is de regionale agenda 2023-2024 en begroting 2023-2026 van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen klaar. Het algemeen bestuur heeft deze vastgesteld. In de regionale agenda staat wat de regio over vijf jaar wil bereiken en wat daarvoor concreet de komende twee jaar moet worden gedaan. Het is de eerste meerjarige agenda van de Groene Metropoolregio. Alle gemeenten, waaronder wij, leverden hiervoor input. De nieuwe gemeenteraden maakten gebruik van de uitnodiging om een zienswijze in te dienen. Dat zorgt ervoor dat er een breed gedragen regionale agenda is.

Betrokkenen
De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, (Beuningen), Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar zijn de deelnemers aan deze regeling.

Bestuurlijk belang
Algemeen bestuur: burgemeester
Dagelijks bestuur: geen deelname

Financieel belang
Bijdrage € 166.265

2.5 Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR)
Doel
Het samenwerkingsverband is ingesteld om de belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen; meer in het bijzonder op het gebied van werk, inkomen, zorg, welzijn, inkoop en ICT.
Daarnaast is het ingesteld om de belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen op het gebied van regionale afstemming en regionale samenwerking.

Module Werkbedrijf
Het Werkbedrijf is als eerste module van de MGR per 1 januari 2015 van start gegaan. Met het Werkbedrijf worden door de deelnemende gemeenten, het UWV en andere organisaties de handen ineengeslagen om de doelstellingen uit de Participatiewet te realiseren. Eén regeling voor de kwetsbaren op de arbeidsmarkt waarbij zoveel mogelijk mensen aan de slag gaan bij reguliere werkgevers. Een bijzonder samenwerkingsverband omdat hiermee het afbreken van de schotten tussen de verschillende regelingen, wordt door vertaald naar de uitvoeringsorganisatie.

Het WerkBedrijf heeft voor 2022 en de jaren erna diverse opgaven en ambities te realiseren. Het WerkBedrijf houdt rekening met een aantal ontwikkelingen:
1. de werkloosheidsontwikkeling en de regionale arbeidsmarkt;
2. de bemiddeling van kandidaten;
3. het strategische arbeidsmarktbeleid;
4. de nieuwe wet inburgering;
5. uitwerking m.b.t. wet- en regelgeving w.o. CAO 'Aan de slag'.

Module IRvN
IRvN richt zich op de verdere inrichting van de organisatie en het neerzetten van de ambities en de gewenste werkwijze van iRvN, zodat de deelnemende gemeenten een zo goed mogelijke ICT-dienstverlening krijgen. De uitdaging van iRvN is om de deelnemende gemeenten te helpen om hun informatievoorziening "dichtbij te kunnen blijven organiseren", zodat ze blijven ontwikkelen op weg naar een efficiëntere en digitale overheid. iRvN is genoodzaakt om vanuit het bestaande informatie- en applicatielandschap gemeenten actiever te adviseren hoe deze beter (regionaal ingezet) worden, wat de regionale consequenties en voordelen zijn van landelijke ontwikkelingen en wet- en regelgeving. IRvN ontwikkelt, beheert en exploiteert een bedrijfszekere en veilige ICT-infrastructuur voor de informatievoorziening van gemeenten tegen een afgesproken prijs en kosten. En daar waar gewenst inrichting en beheer van (gemeenschappelijke) informatiesystemen.
De IRvN richt zich op:
1. de technologische trends en ontwikkelingen;
2. de landelijke wet- en regelgeving op het gebied van informatieveiligheid;
3. verdere regionale ondersteuning en samenwerking.

Betrokkenen
De raden en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen zijn de deelnemers aan deze regeling.

Bestuurlijk belang
Algemeen bestuur MGR: burgemeester en wethouder G.W.J. de Wildt
Dagelijks bestuur: geen deelname
Lid Bestuurscommissie Werk: wethouder G.W.J. de Wildt
Lid Agendacommissie: raadslid de heer F. Nuij

Financieel belang
Module Werkbedrijf: Bijdrage gemeente Druten € 2.779.000
Module ICT: Bijdrage gemeente Druten € 523.000

Risico
Er doet zich een financieel risico voor dat de beschikbare weerstandscapaciteit van de MGR te boven gaat.
Gevolg: De gemeente moet financieel meer bijdragen aan de MGR dan begroot.

2.6 Centrumregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Nijmegen en Rivierenland

Doel
Het belang van deze regeling is het vorm geven van de samenwerking tussen de regiogemeenten op het terrein van:
- Beschermd wonen
- Beschermd thuis
- Maatschappelijke opvang
- Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz)
- Verslavingszorg
- Centrale toegang beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

Ontwikkelingen
Het beleid over Beschermd Wonen (BW) en Maatschappelijke Opvang (MO) gaat veranderen. Momenteel is een aantal gemeenten in Nederland aangewezen als centrumgemeente die dit beleid voor de overige gemeenten uitvoeren. Voor onze regio is dat de gemeente Nijmegen. Vanaf 1 januari 2022 decentraliseert het rijk de taak BW van de centrumgemeenten naar alle gemeenten. Vanwege de daarvoor benodigde specialistische kennis hebben de gemeenten in de regio besloten om een gemeenschappelijke regeling op te richten. Gekozen wordt voor de centrumgemeenteconstructie, waarbij de gemeente Nijmegen aangewezen wordt als centrumgemeente. Dit sluit het meest aan bij de huidige werkwijze. In 2021 is de gemeenschappelijke regeling opgericht. Momenteel wordt e.e.a. verder uitgewerkt en opgezet.

Betrokkenen
De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Wijchen zijn deelnemers aan deze regeling.

Bestuurlijk belang
Geen. Met de uitvoering van deze Regeling wordt de uitvoeringsinstantie (=centrumgemeente) belast. Verantwoordelijk wethouder is de heer G.W.J. de Wildt.

2.7 Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Gelderland-Zuid

Doel
De GGD Gelderland-Zuid draagt bij aan de bewaking, bescherming en de bevordering van de gezondheid van onze inwoners. Deze taak voert zij uit op grond van de Wet publieke gezondheid 2008. De belangrijkste taken zijn de jeugdgezondheidszorg, infectieziekten bestrijding, algemene gezondheidsbevordering en uitvoering van het meldpunt bijzondere zorg en van het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling (Veilig Thuis).

Ontwikkelingen
De afgelopen jaren zijn vele veranderingen bij de GGD doorgevoerd waardoor deze beter aansluit op de behoeften van gemeenten. De bestuurlijke procedures, verantwoording en transparantie zijn verbeterd naar aanleiding van het rekenkamerrapport 'Grip krijgen op Veilig Thuis'. Dit is terug te zien in de gewijzigde Gemeenschappelijke regeling, de Meerjarenstrategie en de opbouw van de begroting. De GGD investeert in data- en informatiegestuurd werken, zodat beleidskeuzes beter ondersteund kunnen worden.

Betrokkenen
De raden, de colleges van burgemeester en wethouders en de burgemeesters van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel zijn deelnemers aan de regeling.

Bestuurlijk belang
Algemeen bestuur: wethouder G.W.J. de Wildt
Dagelijks bestuur: wethouder G.W.J. de Wildt

Financieel belang
Bijdrage 2022 € 986.498

2.8 Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Doel
De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) is een daadkrachtige, betrouwbare en alerte organisatie voor brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening en voorbereiding en coördinatie op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing.
Zij is dé organisatie die, samen met de 14 gemeenten, politie en alle andere betrokken organisaties, zorgt voor een veilige samenleving in Gelderland-Zuid.

De Veiligheidsregio bestaat momenteel uit:
- Brandweer Veiligheidsregio Gelderland Zuid;
- Geneeskundige Hulpverleningsorganiatie in de regio (GHOR);
- Regionale Ambulancevoorziening (RAV);
- Gemeenschappelijke Meldkamer (GMK);
- Veiligheidsbureau.

Ontwikkelingen
In de begroting van 2023 is zoveel mogelijk rekening gehouden met nu al voorzienbare ontwikkelingen die op de Veiligheidsregio afkomen. Voor een aantal ontwikkelingen geldt dat deze weliswaar bekend zijn, maar dat de beleidsmatige en financiële consequenties voor de Veiligheidsregio op dit moment nog onduidelijk zijn. Denk hierbij aan prijsstijgingen als gevolg van inflatie en recente ontwikkelingen in Oekraïne. In 2022 is door de VRGZ een QuickScan opgesteld zoals afgesproken. Hieruit is op te merken dat de overhead kosten van de VRGZ in verhouding circa 20% lager liggen dan het gemiddelde in het benchmark. Dit geldt ook voor de algemene kosten van de overhead. De kosten voor personeel en organisatie liggen hoger dan gemiddeld, en de kosten voor juridische zaken en facilitaire dienst zijn vrijwel gelijk aan het gemiddelde.

Betrokkenen
De raden, de colleges van burgemeesters en wethouders en de burgemeesters van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe, West-Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel nemen deel in deze regeling.

Bestuurlijk belang
Algemeen bestuur: burgemeester
Dagelijks bestuur: geen deelname

Financieel belang
Bijdrage € 1.143.414

Risico
Er doet zich een risico voor dat de algemene reserves voor C&R van de VRGZ te boven gaat. Denk aan prijsstijgingen (door de inflatie en recente ontwikkelingen in Oekraïne), waarbij prijzen in 2022 en 2023 hoger uitvallen dan de standaard indexering waar de VRGZ normaal gesproken mee rekent. De reserves die met de opbrengsten uit 2021 wordt aangemaakt, dekken veel van de kosten. Maar er bestaat een risico dat de gemeente financieel meer moet bijdragen aan de VRGZ dan begroot.

2.9 Gemeenschappelijke Regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Nijmegen (MARN)

Doel
Het deelnemen in het aandelenkapitaal van ARN B.V. of haar rechtsopvolger. MARN sluit met de ARN B.V. een vuilverwerkingsovereenkomst af. Hierin is geregeld: de aanbiedingsplicht van de deelnemende gemeenten van de door of vanwege hen opgehaalde afvalstoffen, de acceptatieplicht van de aangeboden afvalstoffen door de verwerkingsinrichting en het in rekening brengen van de verwerkingskosten door ARN B.V. aan de deelnemende gemeenten.

Ontwikkelingen
Volgens de vastgestelde begroting ontvangt de gemeente Druten in 2023 een uitkering van € 25.986.

Betrokkenen
De raden, de colleges van burgemeester en wethouders en de burgemeesters van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen, West-Maas en Waal en Wijchen zijn deelnemers aan de regeling.

Bestuurlijk belang
Algemeen bestuur: wethouder R. Thoonen
Dagelijks bestuur: wethouder R. Thoonen

Financieel belang
Aan de MARN wordt geen gemeentelijke bijdrage verstrekt.

2.10 Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN)

Doel
De regeling is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.

Ontwikkelingen
Druten laat de verplichte wettelijke milieutaken door de ODRN uitvoeren.
Het gaat dan om Vergunningverlening, toezicht en handhaving van de verplichte milieu- en asbesttaken. Daarnaast voert de ODRN een aantal projecten voor ons uit, zoals ketentoezicht, EML-energiecontroles en externe veiligheid.
De ODRN stelt in overleg met ons een werkplan op, waarin de geplande activiteiten voor het komend jaar worden beschreven en begroot. Deze werkplannen zijn gebaseerd op het afgelopen jaar en voortschrijdend inzicht in het nieuwe jaar.
In 2023 wordt de Omgevingswet ingevoerd, dat gevolgen gaat hebben voor de bodem- en geluidtaken en deze zijn vertaald in de begroting 2023 van de ODRN. Tegelijk met de Omgevingswet treedt de Wkb (Wet kwaliteitsborging) in werking. De ODRN krijgt hierdoor twee taken; de toets op de risicobeoordeling en op het dossier van het bevoegd gezag.

Betrokkenen
De colleges van burgemeesters en wethouders van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen, Wijchen en Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland.

Bestuurlijk belang
Algemeen bestuur: wethouder R. Thoonen
Dagelijks bestuur: geen deelname
Financieel belang
Bijdrage € 573.000

Risico
De ODRN verwacht dat de invoering van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging (WkB) invloed heeft op het aantal, het proces en de inhoud van vergunningaanvragen. De impact zal relatief meevallen voor de gemeente Druten, aangezien wij de BRIKS taken (Bouwen, Reclame, Inritten, Kappen en Sloop) intern hebben gehouden.

2.11 Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal
Doel
Het recreatieschap is opgericht als een GR met als doel de belangen te behartigen van onder meer de openluchtrecreatie en het toerisme van de deelnemende gemeenten. In 1999 is het recreatieschap verzelfstandigd en is de rol veranderd. Samen met het Natuur- en Recreatieschap Lingegebied en het Recreatieschap Over-Betuwe wordt deelgenomen in de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied. Zij zijn niet langer belast met beleid en uitvoering, maar vervullen nu het aandeelhouderschap. Ook zijn ze een platform waar gediscussieerd kan worden over regionale of landelijke ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme. De deelnemende gemeenten kwamen hiermee meer op afstand te staan. Het onroerend goed werd overgedragen en een afkoopsom werd betaald ten behoeve van toekomstig beheer. De recreatieschappen kozen voor een model van maatschappelijk ondernemen. Dat houdt in dat zij zich richten op het behartigen van maatschappelijke taken zonder onderworpen te zijn aan aandeelhouderswaarden. In mei 2008 is de naam veranderd en wordt gewerkt vanuit de handelsnaam Uit®waarde.

Ontwikkelingen
Geen.

Betrokkenen
De raden, de colleges van burgemeesters en wethouders en de burgemeesters van de gemeenten Buren, Culemborg, Druten, Maasdriel, Neder-Betuwe, West Betuwe, Tiel en West-Maas en Waal.

Bestuurlijk belang
Algemeen Bestuur: wethouder R. Thoonen
Dagelijks bestuur: geen deelname

Financieel belang
Voor wat betreft het financiële belang is de structurele bijdrage aan het recreatieschap in een keer afgekocht bij de verzelfstandiging van het Recreatieschap. Daartoe is een Besloten Vennootschap opgericht: recreatiemaatschappij Rivierengebied, waartoe nog twee recreatieschappen behoren. Ondanks de afkoop is de gemeenschappelijke regeling in stand gehouden, zodat de gemeenten inhoud kunnen blijven geven aan regionaal openluchtrecreatiebeleid en (mogelijk nieuw) regionaal toeristisch-recreatief beleid.

2.12 Euregio Rijn-Waal
Doel
De Euregio Rijn-Waal is een Nederlands-Duits openbaar lichaam, waarbij ca. 55 gemeenten en regionale overheden zijn aangesloten. De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. In het werkgebied van de Euregio Rijn-Waal bestaan veel mogelijkheden voor een sterke economische en maatschappelijke ontwikkeling. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.

Grensoverschrijdende samenwerking vindt op de volgende beleidsterreinen plaats: sociaal-economische ontwikkeling, onderwijs en scholing, verkeer en vervoer, ruimtelijke ordening, cultuur en sport, toerisme en recreatie, milieubescherming en afvalverwerking, natuurbehoud en landschapsbeheer, sociale zaken, gezondheidszorg, rampenbestrijding, communicatie en veiligheidsbeleid.

Ontwikkelingen
Het inventariseren van kansen voor grensoverschrijdende samenwerking vindt op verschillende manieren plaats. Bestuurlijk via de bijeenkomsten van de Euregioraad, waar de burgemeester aan deelneemt. Ambtelijk worden potentiële projecten uit de Euregio besproken en brengt de subsidieadviseur mogelijkheden onder de aandacht. Aan de hand van de strategische agenda 2025 van de Euregio en de nieuwe periode van het grensoverschrijdende Europese subsidieprogramma 'Interreg' (start 2022) bekijken de subsidieadviseur en de accounthouder met de portefeuillehouders welke kansen er zijn binnen de organisatie en in de samenleving voor (bewustwording over) grensoverschrijdende samenwerking.

Betrokkenen
De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband met leden afkomstig uit de Nederlandse provincies Gelderland, Noord-Brabant en Limburg, de Duitse stad Duisburg en de Kreisen Kleve en Wesel. De leden zijn gemeenten, regionale overheden en andere publiekrechtelijke organisaties zoals de Kamer van Koophandel.

Bestuurlijk belang
Het hoogste orgaan van de Euregio Rijn-Waal is de Euregioraad, die verantwoordelijk is voor alle activiteiten van de Euregio Rijn-Waal. Alle lid-organisaties zijn in de Euregioraad vertegenwoordigd. Druten wordt vertegenwoordigd door de burgemeester en een raadslid.

Financieel belang
Lidmaatschap

2.13 Regeling Gemeenschappelijk belastingkantoor Beuningen (Munitax)

Doel
De gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Heumen, Druten en Wijchen werken samen op het gebied van de uitvoering van de Wet WOZ en de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen. De samenwerking heft de kwetsbaarheid van eenmansfuncties op, verhoogt de effectiviteit en kwaliteit, en leidt tot lagere kosten.
Er is gekozen voor een lichte juridische vorm van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen, namelijk een centrumgemeente constructie waarin de centrumgemeente gemandateerd wordt door de colleges van de overige gemeenten om uitvoering te geven aan de werkzaamheden. Beuningen vervult deze functie als centrumgemeente. De uiteindelijke beleidskeuzes en het vaststellen van alle verordeningen (en tarieven) is een verantwoordelijkheid van de gemeenten zelf.

Ontwikkelingen
Munitax voert het lokale belastingbeleid uit. Dit is de wettelijke taak, volgens de Wet waardering onroerende zaken (WOZ), voor het jaarlijks taxeren van woningen, bedrijven en onroerende zaken en het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen volgens de gemeentelijke belastingverordeningen. Ook neemt Munitax bezwaren in behandeling.

Betrokkenen
De colleges van burgemeesters en wethouders van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen en Wijchen.

Bestuurlijk belang
Wethouder W. Brink. Met de uitvoering van deze Regeling wordt de uitvoeringsinstantie (=centrumgemeente) belast.
De autonomie van de deelnemende gemeenten ten aanzien van de tarieven en belastingsoorten blijft.

Financieel belang
Bijdrage € 388.440

2.14 Gemeenschappelijke Regeling Basisregeling Regio Nijmegen

Doel
In artikel 4 van deze regeling staat opgenomen dat de regeling tot doel heeft gemeenschappelijke belangen met een regionaal c.q. intergemeentelijk karakter van de deelnemende gemeenten te behartigen, teneinde een evenwichtige ontwikkeling in het Regiobeleid te bevorderen. De regeling fungeert als platform voor de voltallige colleges, maar "slaapt".

Ontwikkelingen
Er zijn geen ontwikkelingen.

2.15 Gemeenschappelijke Regeling Maas en Waal

Dit betreft een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Druten en West-Maas en Waal. De regeling is slapend. Bezien wordt of deze regeling op een geschikt moment wordt opgeheven.

3. Deelnemingen

De gemeente Druten is in het bezit van aandelen van een aantal vennootschappen. Met deze deelnemingen behartigt de gemeente het publieke belang.

3.1 NV Bank Nederlandse Gemeenten (NV BNG)

Doel

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van de overheid en voor het maatschappelijk belang. De BNG voorziet in zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening en biedt zo toegevoegde waarde aan haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector.
Volgens de statuten is de BNG 'bankier ten dienste van overheden', zoals gemeenten, provincies, gemeenschappelijke regelingen, politieregio's en met overheden verbonden instellingen en bedrijven op het terrein van volkshuisvesting, openbaar nut, onderwijs en gezondheidszorg.

Betrokkenen

De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.

Bestuurlijk belang

De gemeente Druten heeft geen zetel in het bestuur en de raad van commissarissen van de NV BNG. De gemeente heeft als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een bestuurlijk belang.

Financieel belang

De gemeente heeft met 9.477 aandelen een financieel belang (nominale waarde € 23.692). Elk jaar keert de BNG een dividend uit.

3.2 Vitens

Doel

Het doel van Vitens is de uitoefening van een publiek (drink-)waterbedrijf in de ruimste zin van het woord. Dat houdt onder meer in: winning, productie, transport, verkoop en distributie van water en verder het verrichten van alles dat met de publieke watervoorziening verband houdt of daarvoor bevorderlijk kan zijn.

Betrokkenen

De gemeenten en provincies in het voorzieningsgebied zijn aandeelhouder van Vitens.

Bestuurlijk belang

De aandeelhouders hebben geen directe bemoeienis met de dagelijkse gang van zaken binnen het bedrijf. Een Raad van Commissarissen houdt toezicht. De gemeente Druten heeft als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een bestuurlijk belang. Twee keer per jaar is er een aandeelhoudersvergadering. Daarin wordt gestemd over nieuwe tariefvoorstellen en wordt het jaarverslag vastgesteld. Druten heeft 16.023 aandelen.

Financieel belang

De aandeelhouders krijgen jaarlijks dividend uitgekeerd.

3.3 Dar N.V.

Doel

Dar is een naamloze vennootschap (nv) en in eigendom van de zeven gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen (aandeelhouders). De organisatie van Dar staat onder toezicht van de raad van commissarissen (RvC).

Naast afvalinzamelaar is Dar ook adviseur beheer openbare ruimte, gladheidsbestrijder, riool- en kolkenreiniger, ongedierte- en onkruidbestrijder en terrein- en straatreiniger.
Ontwikkelingen
De gemeente Druten heeft in 2021 € 29.179 aan dividend ontvangen van DAR N.V.

Betrokkenen
Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen.

Bestuurlijk belang
De gemeente heeft als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een bestuurlijk belang. De gemeente Nijmegen blijft met ruim 80% van de aandelen, de grootste aandeelhouder.

Financieel belang
De gemeente Druten bezit per 1 januari 2020, op basis van een herijking aandelenverhouding en ingebrachte omzet, 5.114 aandelen (4,65%).

3.4 Beheermaatschappij De Waarden B.V. en Ontwikkelingsmaatschappij Druten-Oost C.V.

Doel
Doel van de CV is het uitvoeren van de grondexploitatie van het plangebied Druten Oost/Tichellande door middel van het verwerven van gronden, het bouw- en woonrijp maken van gronden, het (doen) realiseren en opleveren/overdragen van de daarmee samenhangende voorzieningen, het uitgeven van bouwrijpe kavels en gronden voor de realisatie van woningen, en voorts al datgene wat tot het voorgaande kan dienen, waaronder begrepen het aantrekken van financiële middelen en het in verband daarmede stellen van zekerheden, aangaan van borgtochten e.d. alles in de meest ruime zin.
De B.V. is opgericht om te fungeren als beherend vennoot in de C.V.

Betrokkenen
De gemeente Druten en Van Wanrooij Projectontwikkeling B.V.

Bestuurlijk belang
Eén collegelid is voorzitter van de Stuurgroep Druten-Oost. De projectleider vanuit het team Gebiedsontwikkeling is lid van de stuurgroep.

Financieel belang en mogelijke risico's
De gemeente Druten heeft een belang van 50% in de grondexploitatie betreffende Druten- Oost/Tichellande. Insteek is de geïnvesteerde bedragen in de periode 2013-2024 terug te verdienen. Met de vaststelling van de GREX 2022 is de looptijd van het project vastgesteld t/m 2023.
Doordat het bouw- en woonrijp maken van de fases 9 t/m 15 in Tichellande-Zuid is aanbesteed, liggen de GWW-kosten daarvan vast. Ook zijn alle nieuwbouwwoningen verkocht. Door de positieve ontwikkeling van de GREX en het saldo van de Rekening Courant bij de BNG is de kredietfaciliteit binnen de financieringsovereenkomst tussen de CV Druten-Oost en de BNG met ingang van 2022 beëindigd. Hiermee zijn tevens de gemeentelijke garantstelling voor deze faciliteit en de regresovereenkomst tussen de gemeente en Van Wanrooij Projectontwikkeling B.V. beëindigd. Zodoende zijn de risico's in de paragraaf weerstandsvermogen afgebouwd tot nihil.

4. Publiek Private Samenwerking (PPS)

De Waarden C.V. en B.V. kan tevens aangemerkt worden als een PPS (zie verder 2.7 paragraaf grondbeleid). Verder kent de gemeente Druten geen PPS-constructies.

5. Overige samenwerkingsverbanden (vereniging, stichting)

5.1 Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN)

Doel

TVAN trekt bezoekers via marketing, promotie-inspanningen en productontwikkeling om langer in de regio Arnhem Nijmegen te verblijven en hier meer te besteden. Dit vergroot het toeristisch marktaandeel van de regio in het algemeen en dat van de diverse deelgebieden in het bijzonder.
Met marketing- en productontwikkeling wil TVAN de regio Arnhem – Nijmegen laten aansluiten bij de wensen van de gekozen doelgroepen. De regio moet een "must see & must do" bestemming worden voor Nederlandse en buitenlandse bezoekers.
De regiogemeenten in het Rijk van Nijmegen hebben een gezamenlijk belang bij het vergroten van het toeristisch marktaandeel. De subsidie aan TVAN wordt gebruikt om de gemeente Druten als onderdeel van de regio op toeristisch gebied te promoten (marketing). De financiering per gemeente gebeurt naar rato van het aantal inwoners.

Ontwikkelingen

Leidend voor de opdracht aan stichting RBT AVN (als enig aandeelhouder van Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen BV - TVAN) is de Uitvoeringsagenda Bestemming in Balans van de regio Arnhem-Nijmegen en de uitvoeringsafspraken van de gemeenten in het Rijk van Nijmegen. De taken van TVAN zijn onder te verdelen in de categorieën: toeristische marketing, destinatiemanagement en productontwikkeling, alsmede regionaal gastheerschap (zoals invulling geven aan het VVV concept) waarbij lokaal maatwerk wordt geleverd. Het zwaartepunt van de opdracht voor TVAN is gelegen in marketing.
In 2022 wordt € 1,27 per inwoner verstrekt aan de stichting voor de marketing en gebiedspromotie. De stichting heeft de middelen doorgezet naar de BV. Door de coronacrisis is de aandacht gericht op de binnenlandse toerist passend binnen de geldende coronamaatregelen. Op bestuurlijk niveau zijn we in goed overleg geweest met TVAN, rekening houdend met de ontwikkelingen binnen de Opgave "Ontspannen Regio" van de Groene Metropool Regio.

5.2 Gelders Genootschap (welstand)

Gelders Genootschap is een vereniging van 55 ledengemeenten. Namens de vereniging voert het bureau van het Gelders Genootschap de dagelijkse werkzaamheden uit. Vanaf de start in 1919 is de verenigingsgedachte altijd een katalysator geweest voor het gemeenschappelijk streven naar omgevingskwaliteit. Gemeenten onderschrijven als lid van de vereniging allemaal hetzelfde doel: het instandhouden en bevorderen van de schoonheid van stad en land. Bij deze ideële doelstelling past ook een non-profit opzet. Via de jaarlijkse Algemene ledenvergadering (ALV) hebben de leden zeggenschap over de koers en financieel beleid van het Gelders Genootschap.
De ALV beslist ook over de samenstelling van het dagelijks bestuur. Dit bestaat in totaal uit 9 personen: wethouders en burgemeesters van de aangesloten ledengemeenten en verder een bestuurlijk voorzitter.

Stichting Economic Board

The Economic Board is een triplehelix-samenwerking tussen overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven in de regio Arnhem – Nijmegen, met Wageningen. Als innovatiemotor stimuleren en verbinden wij bedrijvigheid en innovaties in de topsectoren Food, Health en Energy en de cross-overs daartussen.
Veertien gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen leveren een bijdrage aan de Stichting van € 1,- per inwoner. Het plan is om deze bijdrage vanaf 1 januari 2022 in de vorm van een subsidie via de Groene Metropoolregio aan de Stichting te gaan verstrekken.

Overzicht verwachte omvang eigen vermogen/ vreemd vermogen en verwacht begroot resultaat van de desbetreffende verbonden partij (voor zover beschikbaar en relevant)

Nummer	(Bedragen x € 1.000)	2023	2023 Verwacht eigen vermogen		2023 Verwacht totaal vermogen	
		2023	1/1	31/12	1/1	31/12
	Gemeenschappelijke					
	regeling					
2.1	Werkorganisatie Druten Wijchen	-	552	479	15.392	15.319
2.2	IBO	-	-	-	62	62
2.3	BVO DRAN	-	-	-	10.250	10.750
2.4	Groene Metropoolregio	-	100	100	1.840	1.863
2.5	MGR Werkbedrijf (inclusief IRvN)	-	-	-	21.074	20.550
2.7	GGD	-481	2.023	1.542	23.494	24.758
2.8	VRGZ	-	5.684	4.351	78.085	82.878
2.9	MARN	69	8.557	8.184	10.991	10.335
2.10	ODRN	-	1.057	1.057	4.092	4.040
2.12	Euregio	-	1.750	1.750	5.088	5.088
2.13	Munitax	-	-	-	-	-
	Deelnemingen					
3.3	Dar N.V.	-	14.622	14.622	27.482	27.482
	Overige samenwerkingsverbanden					
	(vereniging, stichting)					
5.1	RBT TVAN	-	175	175	964	964

2.7 Paragraaf grondbeleid

Deze paragraaf geeft de gemeentelijke visie weer op de uitgangspunten en de uitvoering van het grondbeleid in relatie tot de programma's.

Strategisch kader

Op 16 februari 2012 heeft de raad de structuurvisie vastgesteld waarin tot uiting komt waar de gemeente in de komende tien jaar woningbouw en/of herstructurering wenst te plegen en voor welke doelgroepen. Ook de ontwikkelingen van de economie (van invloed op bedrijventerreinen, zoals Westerhout-Zuid) en het toerisme maken onderdeel uit van deze strategische visie.

Grondbeleid is een van de instrumenten om deze projecten te realiseren.

Wettelijk kader

De Grondexploitatiewet is onderdeel van de Wet ruimtelijke ordening (WRO).
De WRO biedt gemeenten de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op gebiedsontwikkelingen via het privaatrechtelijk (de anterieure overeenkomst) en het publiekrechtelijk spoor (het exploitatieplan). In beide sporen kan de gemeente naast de eisen in het bestemmingsplan ook kwaliteitseisen stellen ten aanzien van de woningcategorieën (sociale huurwoningen, sociale koopwoningen en particulier opdrachtgeverschap) en eisen stellen ten aanzien van de uitvoering.
De gemeente Druten gebruikt in de praktijk alleen anterieure overeenkomsten waarin de afspraken met initiatiefnemers worden vastgelegd. Mocht het nodig zijn, dan wordt ook het exploitatieplan ingezet. Begin 2019 heeft de gemeenteraad een Nota Bovenwijkse Voorzieningen vastgesteld. Deze nota gaat over het kostenverhaal bij aanleg van bovenwijkse openbare voorzieningen ten behoeve van bouwplannen. De nota geeft inzicht in de aan te leggen bovenwijkse voorzieningen en de bijdragen die bij bouwplannen worden gevraagd.

De Grondexploitatiewet is van toepassing op elk bouwplan dat middels een planologisch besluit (zoals een bestemmingsplan) mogelijk wordt gemaakt. Deze wet ziet toe op kostenverhaal en biedt mogelijkheden om locatie-eisen te stellen aan private ontwikkelaars.

Karakter gemeentelijk grondbeleid

Bij enkele projecten vervult de gemeente Druten een actieve rol, waarbij zelf gronden zijn aangekocht met als doel deze te exploiteren. Dat is bijvoorbeeld het geval bij Westerhout-Zuid, Tabaksveld, Pas Afferden en Deest-Zuid.
Daarnaast neemt de gemeente bij Druten-Oost/Tichellande deel aan een PPS-constructie (PPS = publiek private samenwerking).
Gelet op de expertise in combinatie met de economische situatie past het de gemeente meer om bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen derde partijen te faciliteren.

Uitgangspunten grondbeleid

Het gemeentelijke grondbeleid hanteert de volgende uitgangspunten:

1. De raad moet met regelmaat besluiten over vragen als:
    - Welke rol speelt het grondbeleid bij het verwezenlijken van de programma's?
    - Welke financiële risico's staan daartegenover?
    - Hoe ervoor te zorgen dat het grondbeleid op een financieel evenwichtige manier wordt uitgevoerd?

2. Bij het te voeren grondbeleid dient te worden ingespeeld op kansen en bedreigingen vanuit de omgeving. Voor het grondbeleid zijn behalve het gemeentelijk beleid ook de Europese, landelijke, provinciale en plaatselijke (economische) ontwikkelingen relevant. De vraag naar en het aanbod van grond voor woningbouw of bedrijfsterreinen in de regio heeft invloed op het te voeren grondbeleid.

3. Een grondexploitatie wordt opgesteld om:
   - De financiële haalbaarheid van een project inzichtelijk te maken;
   - De financiële consequenties van keuzes binnen het ruimtelijke planproces in kaart te brengen;
   - Financiële transparantie ten behoeve van een doelgerichte en eenduidige communicatie over de financiële haalbaarheid te geven;
   - De kosten bij gebiedsontwikkeling te kunnen beheersen;
   - Zonder veel moeite de financiële gevolgen van risico's in beeld te brengen.

4. Voor de overschotten en tegenvallers bij de afsluiting van complexen is in principe de reserve grondbedrijf aangewezen. Jaarlijks beslist de raad bij het bestemmen van het saldo van de jaarrekening inzake de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve grondbedrijf.

5. De gewenste omvang en inzet van de reserve grondbedrijf komt afzonderlijk aan de orde bij de jaarlijkse herziening grondexploitaties, die onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

6. De rente van een project wordt berekend over de boekwaarde per 1 januari van elk jaar.

Landelijke ontwikkelingen.

De rijksoverheid is reeds jaren bezig met nieuwe wetgeving in het ruimtelijke domein, de Omgevingswet. De omgevingsvisie is een van de zes kerninstrumenten uit de Omgevingswet. Het betreft een integrale visie waarin de strategische hoofdbeleidskeuzen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn zijn opgenomen. Deze visie komt in de plaats van de eerdergenoemde structuurvisie 2012.
Parallel aan de Omgevingswet worden vier aanvullingswetten gemaakt (die uiteindelijk in de Omgevingswet opgaan), waaronder de Aanvullingswet grondeigendom. Deze wet raakt het grondbeleid met de daarbij behorende instrumenten.
Met de Aanvullingswet grondeigendom worden de regels in de Omgevingswet geïntegreerd en waar mogelijk geüniformeerd, zodat deze beter op elkaar zijn afgestemd en het gebruik daarvan inzichtelijker wordt. De instrumenten voor de regulering van grondeigendom, zoals onder andere onteigening en voorkeursrecht, zijn nu opgenomen in verschillende wetten. De samenhang daartussen is soms niet goed. De nieuwe regelgeving nodigt uit tot een meer samenhangende inzet van de verschillende instrumenten. Daarmee is de overheid beter in staat om met het te voeren grondbeleid in te spelen op de huidige en toekomstige maatschappelijke opgaven in de fysieke leefomgeving.

Verder wordt via de Aanvullingswet een aantal wijzigingen aangebracht in de bestaande regeling voor het kostenverhaal. Het doel van de wijzigingen is om het kostenverhaal te vereenvoudigen, te verbeteren en flexibeler te maken. De Aanvullingswet is vastgesteld op 14 maart 2020. De artikelen van deze wet treden in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip dat voor de verschillende hoofdstukken, artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Uitgangspunt blijft dat de Omgevingswet op 1 januari 2023 in werking treedt. De ontwikkelingen in deze wetgeving worden gevolgd en het gemeentelijk grondbeleid wordt daar, indien noodzakelijk, aan aangepast.

Verwachte exploitatieresultaten

Het verloop van de einduitkomsten op grond van de bijgestelde berekeningen is in onderstaand overzicht weergegeven:

Verwachte exploitatieresultaten bouwgrond (x € 1.000)

Nr.	Complex	Totaal	2022	2023	2024
1	Westerhout-Zuid	-/- 1.738		-/- 1.738	
2	Deest-Zuid	-/- 341	-/- 341		
3	Puiflijk Tabaksveld	-/- 240	-/- 240		
4	Pas Afferden	-/- 66	-/- 66		
5	Druten Oost	417		417	
	Totaal	-/- 1.968	-/- 647	-/- 1.321	

Voor de projecten "Portier" en "De Gaarden fase 2" zijn voorbereidingskredieten toegekend. Het vaststellen van de grondexploitaties volgt later.

Voor de verliesgevende voorzieningen is op de balans een bedrag opgenomen van € 2,385 miljoen. Dit verlies is al in een eerder stadium genomen.

Voor de onderbouwing van de geraamde kosten en opbrengsten wordt verwezen naar de MPG.

De reserve grondbedrijf bedraagt per 1 januari 2022 circa € 1,27 miljoen.

HOOFDSTUK 3 VASTSTELLINGSBESLUIT

De raad van de gemeente Druten;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 11 oktober 2022;

besluit:

1. De programmabegroting 2023 vast te stellen, met inbegrip van de jaarschijven 2023-2026 van het bestedingsplan, en de meerjarenbegroting 2024-2026 voor kennisgeving aan te nemen;
2. De financiële effecten van het bestedingsplan 2023-2026 te verwerken in de begroting 2023 en verder;
3. Mandaat te verlenen aan het college van burgemeester en wethouders ter hoogte van € 500.000 ten behoeve van strategische aankopen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de gemeenteraad van 10 november 2022.

De raadsgriffier, De voorzitter,

E. E. Weijenberg C.A.A. van Rhee- Oud Ammerveld

Bijlage 1.

EMU saldo begroting 2022 - 2024

		2022 (x € 1000) Begroting 2022	2023 (x € 1000) Volgens Begroting 2023	2024 (x € 1000) Volgens meerjaren raming in begroting 2024
Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves		-603	2.663	3.039
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	+	2.494	2.303	2.394
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	+	276	1.730	580
Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-/-	20.045	5.055	2.207
Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	-/-	500	500	500
Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	-/-	939	2.157	240
Berekend EMU-saldo		**-19.317**	**-1.016**	**3.066**

Bijlage 2.

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN PROGRAMMA'S

LASTEN **Omschrijving programma**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
0 Bestuur en ondersteuning				20.000
1 Veiligheid				
2 Verkeer en vervoer	29.821			
3 Economie				
4 Onderwijs				
5 Sport, cultuur en recreatie	-	454.428		
6 Sociaal domein	419.700	-		
7 Volksgezondheid en milieu	-	-		
8 Wonen en bouwen		-		
Subtotaal lasten programma´s	*449.521*	*454.428*	-	*20.000*
BATEN **Omschrijving programma**	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
0 Bestuur en ondersteuning				
1 Veiligheid				
2 Verkeer en vervoer				
3 Economie	-	-		
4 Onderwijs				
5 Sport, cultuur en recreatie				
6 Sociaal domein				
7 Volksgezondheid en milieu				
8 Wonen en bouwen	208.304			
Subtotaal baten programma´s	*208.304*	-	-	-
Toevoeging aan reserves				
Onttrekking reserves	211.396	454.428	-	-
SALDO	***29.821***	**-**	**-**	***20.000***

Toelichting posten begroting:

Programma 0: Gemeenteraad	Dit betreft de aanschaf van o.a. Ipads voor de nieuwe gemeenteraad
Programma 2 Openbare verlichting	Als gevolg van een nieuwe inschrijving voor het onderhoud van verlichting is het budget in 2023 met afgerond € 29.000 opgehoogd.
Programma 5: Sportaccommodaties	Dit betreft de kosten van de restantboekwaarde van de oude sporthal en het zwembad ivm oplevering nieuw sportcentrum De Gelenberg. De algemene reserve wordt hiervoor ter dekking ingezet.
Programma 6: Sociaal Domein	In 2023 kosten Beleids- en uitvoeringsplan Wmo, Jeugd en Gezondheid (afgerond) € 317.000, waarbij ter dekking de reserve sociaal domein wordt
Bijstandsreductie	Voor het jaar 2023 is (afgerond) € 53.000 beschikbaar om in te zetten voor afronding van lopende contracten in relatie tot beëindigen van het project Klaar voor de Start.
Pilots innovatie	Voor transities, pilots en innovaties is € 50.000 beschikbaar waarvoor de reserve sociaal domein ter dekking wordt ingezet.
Programma 8: Grondexploitaties	Dit betreft de geraamde winst (50%) van de grondexploitatie Druten Oost, welke wordt toegevoegd aan de reserve grondbedrijf.

Bijlage 3.

GEMEENTE DRUTEN
BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD MEERJARENRAMING 2023 - 2026

TAAKVELD	BELEIDSTAAK	Rekening 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
		lasten 2021	baten 2021	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0.1	BESTUUR	1.112.324		-1.112.324	1.426.091	0	-1.426.091	1.459.091	0	-1.459.091
0.2	BURGERZAKEN	664.776	222.680	-442.096	634.930	240.992	-393.937	627.897	252.801	-375.096
0.3	BEHEER OVERIGE GEBOUWEN EN GRONDEN	255.211	14.014	-241.197	263.410	28.462	-234.948	275.226	16.760	-258.466
0.4	ONDERSTEUNING ORGANISATIE	6.876.650	522.324	-6.354.326	7.230.827	390.995	-6.839.833	6.783.874	393.887	-6.389.988
0.5	TREASURY	49.046	584.560	535.514	64.444	388.199	323.756	4.364	269.131	264.767
0.61	OZB WONINGEN	380.103	2.417.998	2.037.895	421.022	2.601.024	2.180.002	405.247	2.871.565	2.466.318
0.62	OZB NIET WONINGEN		1.099.846	1.099.846	0	1.213.768	1.213.768	0	1.342.136	1.342.136
0.64	BELASTINGEN OVERIG	21.731	232.456	210.725	26.170	246.869	220.699	21.469	255.235	233.766
0.7	ALGEMENE UITKERING EN OV.UITKERINGEN	0	32.059.990	32.059.990	0	35.908.268	35.908.268	0	36.740.299	36.740.299
0.8	OVERIGE BATEN EN LASTEN (excl. Mutaties R&V)	5.766		-5.766	-630.177	0	630.177	149.000	0	-149.000
0.9	VENNOOTSCHAPSBELASTING	0		0	0	0	0	0	0	0
1.1	CRISISBEHEERSING EN BRANDWEER	1.143.029		-1.143.029	1.198.073	0	-1.198.073	1.253.945	0	-1.253.945
1.2	OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	516.750	2.363	-514.387	563.954	5.486	-558.468	502.318	5.755	-496.563
2.1	VERKEER EN VERVOER	1.961.649	129.358	-1.832.291	2.690.014	94.931	-2.595.082	2.666.849	99.582	-2.567.267
3.1	ECONOMISCHE ONTWIKKELING	219.503		-219.503	176.156	0	-176.156	199.756	0	-199.756
3.2	FYSIEKE BEDRIJFS-INFRASTRUCTUUR	140.146	2.226.091	2.085.945	161.653	134.781	-26.872	23.327	7.348	-15.979
3.3	BEDRIJVENLOKET EN BEDRIJFSREGELINGEN	21.988	12.129	-9.859	49.458	17.695	-31.763	46.124	14.105	-32.019
3.4	ECONOMISCHE PROMOTIE	61.226	10.553	-50.673	148.591	6.663	-141.928	38.796	8.163	-30.633
4.2	ONDERWIJSHUISVESTING	1.261.894	174.596	-1.087.298	1.023.823	24.373	-999.450	997.569	24.153	-973.416
4.3	ONDERWIJSBELEID EN LEERLINGZAKEN	930.640	301.247	-629.393	1.250.319	518.274	-732.045	1.198.087	467.826	-730.261
5.1	SPORTBELEID EN ACTIVERING	194.106	21.259	-172.847	372.324	624	-371.700	161.309	655	-160.654
5.2	SPORT-ACCOMMODATIES	1.010.520	689.614	-320.906	1.077.054	452.312	-624.742	1.080.007	472.710	-607.297
5.3	CULTUURPRESENTATIE-PRODUCTIE EN PARTICIPATIE	476.130		-476.130	575.530	0	-575.530	413.968	0	-413.968
5.5	CULTUREEL ERFGOED	196.664	32.415	-164.249	110.879	5.694	-105.185	117.374	5.795	-111.579
5.6	MEDIA	258.647		-258.647	280.522	0	-280.522	280.374	0	-280.374
5.7	OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	1.610.118	189.775	-1.420.343	2.119.083	164.655	-1.954.428	1.873.672	168.759	-1.704.913
6.1	SAMENKRACHT EN BURGERPARTICIPATIE	1.405.045	56.140	-1.348.905	1.766.093	63.598	-1.702.495	1.554.592	66.714	-1.487.878
6.2	WIJKTEAMS	891.694		-891.694	762.471	0	-762.471	1.225.082	0	-1.225.082
6.3	INKOMENSREGELINGEN	6.293.632	4.938.082	-1.355.550	6.470.415	3.898.074	-2.572.341	6.042.378	3.900.048	-2.142.330
6.4	BEGELEIDE PARTICIPATIE	2.032.945		-2.032.945	2.219.505	0	-2.219.505	2.098.826	0	-2.098.826
6.5	ARBEIDSPARTICIPATIE	551.471		-551.471	714.043	0	-714.043	659.885	0	-659.885
6.6	MAATWERK-VOORZIENINGEN (WMO)	813.790		-813.790	774.656	0	-774.656	827.231	0	-827.231
6.71	MAATWERKDIENSTVERLENING 18 +	4.330.811	149.199	-4.181.611	5.116.223	140.000	-4.976.223	5.218.348	146.860	-5.071.488
6.72	MAATWERKDIENSTVERLENING 18 -	4.104.405		-4.104.405	4.924.691	0	-4.924.691	4.711.765	0	-4.711.765
6.81	GEESCALEERDE ZORG 18 +	134.168		-134.168	215.334	0	-215.334	106.945	0	-106.945
6.82	GEESCALEERDE ZORG 18 +	600.169		-600.169	1.224.061	0	-1.224.061	676.449	0	-676.449
7.1	VOLKSGEZONDHEID	757.916		-757.916	879.195	0	-879.195	846.362	0	-846.362
7.2	RIOLERING	1.411.826	1.933.572	521.746	1.487.949	2.020.620	532.671	1.741.769	2.083.970	342.201
7.3	AFVAL	1.031.988	1.541.353	509.365	1.330.841	1.572.338	241.497	1.326.206	1.672.319	346.113
7.4	MILIEUBEHEER	1.000.648	247.771	-752.877	1.097.624	174.422	-923.202	953.308	144.027	-809.281
7.5	BEGRAAFPLAATSEN	81.756	21.657	-60.099	116.423	28.205	-88.218	57.545	29.587	-27.958
8.1	RUIMTELIJKE ORDENING	410.002	515.309	105.307	476.077	157.550	-318.528	527.232	165.270	-361.962
8.2	GRONDEXPLOITATIE (NIET BEDRIJVENTERREINEN)	411.672	-1.811.239	-2.222.911	178.364	44.597	-133.767	217.230	345.076	127.846
8.3	WONEN EN BOUWEN	966.520	683.052	-283.468	880.394	721.951	-158.443	820.376	884.595	64.219
	SALDO BEGROTING/REKENING VOOR BESTEMMING	46.599.075	49.218.165	2.619.089	51.868.509	51.265.421	-603.082	50.191.174	52.855.130	2.663.956
0.10	MUTATIES RESERVES MBT HOOFDFUNCTIES 0 T/M 8	3.181.268	2.346.579	-834.689	4.126.729	6.201.432	2.074.703	1.813.134	2.053.328	240.194
0.11	**SALDO BEGROTING/REKENING NA BESTEMMING**	49.780.343	51.564.743	**1.784.400**	55.995.238	57.466.853	**1.471.612**	52.004.308	54.908.458	**2.904.150**

Bijlage 3.

GEMEENTE DRUTEN
BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD MEERJARENRAMING 2023-2026

TAAKVELD	BELEIDSTAAK	Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
		lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0.1	BESTUUR	1.513.373	0	-1.513.373	1.567.936		-1.567.936	1.620.430		-1.620.430
0.2	BURGERZAKEN	649.386	259.121	-390.265	671.300	265.599	-405.701	684.127	271.442	-412.685
0.3	BEHEER OVERIGE GEBOUWEN EN GRONDEN	285.933	17.179	-268.754	296.835	17.609	-279.226	307.603	17.996	-289.607
0.4	ONDERSTEUNING ORGANISATIE	6.790.520	395.126	-6.395.395	6.849.256	396.562	-6.452.695	6.859.940	391.543	-6.468.397
0.5	TREASURY	4.388	210.924	206.536	4.413	152.761	148.348	4.437	94.419	89.982
0.61	OZB WONINGEN	415.378	3.178.724	2.763.346	425.763	3.508.282	3.082.519	435.130	3.850.522	3.415.392
0.62	OZB NIET WONINGEN	0	1.452.533	1.452.533	0	1.564.434	1.564.434	0	1.673.515	1.673.515
0.64	BELASTINGEN OVERIG	22.006	261.616	239.610	22.557	268.157	245.600	23.054	274.140	251.086
0.7	ALGEMENE UITKERING EN OV.UITKERINGEN	0	38.119.218	38.119.218	0	39.356.565	39.356.565	0	37.665.456	37.665.456
0.8	OVERIGE BATEN EN LASTEN (excl. Mutaties R&V)	146.000	0	-146.000	146.000	0	-146.000	150.000	0	-150.000
0.9	VENNOOTSCHAPSBELASTING	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.1	CRISISBEHEERSING EN BRANDWEER	1.305.021	0	-1.305.021	1.338.829	0	-1.338.829	1.369.591	0	-1.369.591
1.2	OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	520.335	5.899	-514.436	528.840	6.046	-522.794	547.175	6.179	-540.996
2.1	VERKEER EN VERVOER	2.742.861	102.072	-2.640.789	2.729.177	104.623	-2.624.554	2.797.125	106.925	-2.690.200
3.1	ECONOMISCHE ONTWIKKELING	205.728	0	-205.728	211.821	0	-211.821	217.651	0	-217.651
3.2	FYSIEKE BEDRIJFS-INFRASTRUCTUUR	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3	BEDRIJVENLOKET EN BEDRIJFSREGELINGEN	47.845	14.458	-33.387	49.597	14.820	-34.777	51.304	15.146	-36.158
3.4	ECONOMISCHE PROMOTIE	36.390	0	-36.390	40.834	0	-40.834	41.742	0	-41.742
4.2	ONDERWIJSHUISVESTING	1.000.971	23.938	-977.033	1.006.694	23.728	-982.966	1.011.814	23.521	-988.293
4.3	ONDERWIJSBELEID EN LEERLINGZAKEN	1.139.513	352.669	-786.844	1.204.420	352.728	-851.692	1.245.822	352.781	-893.041
5.1	SPORTBELEID EN ACTIVERING	162.713	671	-162.042	164.142	688	-163.454	165.555	703	-164.852
5.2	SPORT-ACCOMMODATIES	1.722.125	484.287	-1.237.838	1.741.368	496.133	-1.245.235	1.774.791	507.006	-1.267.785
5.3	CULTUURPRESENTATIE-PRODUCTIE EN PARTICIPATIE	416.608	0	-416.608	419.313	0	-419.313	421.823	0	-421.823
5.5	CULTUREEL ERFGOED	117.062	3.009	-114.053	118.835	2.264	-116.571	121.360	2.314	-119.046
5.6	MEDIA	287.466	0	-287.466	294.734	0	-294.734	301.308	0	-301.308
5.7	OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	1.919.443	172.978	-1.746.465	1.969.946	177.302	-1.792.644	2.018.747	181.202	-1.837.545
6.1	SAMENKRACHT EN BURGERPARTICIPATIE	1.562.769	68.382	-1.494.387	1.552.229	70.092	-1.482.137	1.573.105	71.634	-1.501.471
6.2	WIJKTEAMS	937.865	0	-937.865	970.515	0	-970.515	997.054	0	-997.054
6.3	INKOMENSREGELINGEN	6.122.562	3.901.897	-2.220.665	6.202.771	3.903.791	-2.298.980	6.306.635	3.905.500	-2.401.135
6.4	BEGELEIDE PARTICIPATIE	2.025.087	0	-2.025.087	1.821.950	0	-1.821.950	1.601.905	0	-1.601.905
6.5	ARBEIDSPARTICIPATIE	673.575	0	-673.575	687.324	0	-687.324	708.047	0	-708.047
6.6	MAATWERK-VOORZIENINGEN (WMO)	907.075	0	-907.075	933.964	0	-933.964	959.171	0	-959.171
6.71	MAATWERKDIENSTVERLENING 18 +	5.563.821	150.532	-5.413.290	5.893.428	152.940	-5.740.488	6.229.576	155.387	-6.074.189
6.72	MAATWERKDIENSTVERLENING 18 -	4.708.627	0	-4.708.627	4.802.230	0	-4.802.230	4.827.429	0	-4.827.429
6.81	GEESCALEERDE ZORG 18 +	109.809	0	-109.809	112.734	0	-112.734	115.498	0	-115.498
6.82	GEESCALEERDE ZORG 18 +	689.073	0	-689.073	696.314	0	-696.314	710.734	0	-710.734
7.1	VOLKSGEZONDHEID	868.831	0	-868.831	891.830	0	-891.830	912.949	0	-912.949
7.2	RIOLERING	1.842.620	2.191.849	349.229	1.947.983	2.304.405	356.422	2.058.713	2.421.777	363.064
7.3	AFVAL	1.404.553	1.749.033	344.480	1.480.371	1.823.188	342.816	1.558.551	1.899.757	341.205
7.4	MILIEUBEHEER	964.334	146.255	-818.079	976.021	149.340	-826.681	987.914	152.857	-835.057
7.5	BEGRAAFPLAATSEN	59.167	30.327	-28.840	60.824	31.086	-29.738	62.373	31.770	-30.603
8.1	RUIMTELIJKE ORDENING	548.123	169.402	-378.721	569.387	173.637	-395.750	590.276	177.457	-412.819
8.2	GRONDEXPLOITATIE (NIET BEDRIJVENTERREINEN)	120.448	62.661	-57.787	128.744	68.588	-60.157	136.985	74.482	-62.503
8.3	WONEN EN BOUWEN	825.627	899.854	74.227	856.163	912.229	56.066	886.592	924.247	37.655
	SALDO BEGROTING/REKENING VOOR BESTEMMING	51.385.034	54.424.614	3.039.580	52.387.392	56.297.596	3.910.204	53.394.038	55.249.678	1.855.640
0.10	MUTATIES RESERVES MBT HOOFDFUNCTIES 0 T/M 8	1.643.588	2.074.888	431.300	1.670.017	1.634.350	-35.667	1.694.276	1.663.118	-31.158
0.11	**SALDO BEGROTING/REKENING NA BESTEMMING**	53.028.622	56.499.502	3.470.880	54.057.408	57.931.946	3.874.537	55.088.313	56.912.796	1.824.482